

Fåglar ² 2012 i Bohuslän

Fågelåret 2011

Fåglar i Bohuslän

ges ut av Bohusläns Ornitologiska Förening (BohOF). Varje år utkommer ett nummer med en sammanställning av de mest intressanta fågelobservationerna som gjorts i landskapet under föregående år. I mån av tid och material utkommer också ett nummer med artiklar om fåglar, fågelskådare och fågellokaler i Bohuslän.

BohOF grundades år 1998. Föreningens syfte är att stimulera intresset för och kunskapen om fågellivet i Bohuslän, samt att agera i fågelsskyddsfrågor inom landskapet. Varje år anordnas ett antal möten, föredrag, exkursioner, studiecirkelar och resor för medlemmar och andra intresserade.

Medlemsavgiften (som inkluderar *Fåglar i Bohuslän* och ett medlemsblad) är 150 kr, för juniorer 50 kr och för familjemedlemmar 40 kr. Beloppet sätts lämpligen in på postgiro 169 55 43–7, och glöm inte att ange namn, adress och gärna telefonnummer. Dekaler med BohOF:s märke kostar 20 kr. Äldre fågelrapporter från fågelåren 1998–2010 (samt nr 2 från 2006–2009 och 2011) finns fortfarande att köpa; är du intresserad så hör av dig till Kenneth Johansson (tel nr och e-postadress finns på sidan 71).

På BohOF:s hemsida **www.bohof.com** finns information om föreningen och fågelskådande i Bohuslän, samt flera intressanta länkar. Uppgifter om aktuella fågelobservationer på Västkusten finns på **www.kustobsar.se**

Namn, adresser och telefonnummer till BohOF:s styrelsemedlemmar och kommunombud återfinns på sidan 71. Rapportmottagare är Lars Viktorsson, och hans adress, e-postadress och telefonnummer finns på sidan 71.

Innehåll

Fågelåret 2011	4
Vädret	6
Fågelrapporten	8
Systematisk sammanställning	10
Så här rapporterar du	68
BohOF:s styrelse och kommunombud	71

Omslag och baksida: Bändelkorsnäbb. Lillhagsparken, Hisingen 17 februari 2010 respektive 7 november 2009. Foto: Peter Hvass (www.hvassnatur.se)

*Delar av den sjuttonhövdade församlingen vid BohOFs friluftsmöte på Hållö 6 oktober.
Foto: Anders Netshagen*

Tack och hej

Under BohOF:s höstmöte, som avhölls i det fria på Hållö 6 oktober, avtackades jag av styrelsen för de tio år som jag hållit i utgivningen av *Fåglar i Bohuslän*. Det har blivit tio årsskrifter och sex artikelnummer, och jag tyckte det var dags att gå vidare, som det heter numera. Jag vill i min tur särskilt tacka Matti, som hjälpt till hela den här perioden, och trotjänaren Kenneth, som fortsätter arbeta i kulisserna år efter år. Dessutom ett stort tack till alla dem som bidragit med fågelrapporter och foton detta år, samt till dem som på andra sätt medverkat i framställningen av denna skrift.

Lysekil 27 oktober 2012

Ingemar Åhlund Tel 0704-50 86 25 E-post: ingemar55ah@yahoo.se

Fortsättningsvis kommer rapportkommittén att svara för att den årliga fågelrapporten utkommer. I mån av material, tid, lust och förmåga är det tänkbart att också ett artikelnummer kan produceras vissa år, men det finns ju också andra fora för sådant material (t ex *BohOFs hemsida* och *Fåglar på Västkusten*).

Fågelåret 2011

En *röd glada* sträckte mot norr vid Hyppeln och Rörö 3 januari. I Lane-Ryr, Uddevalla påträffades en 2K *bredstjärtad labb* 18 januari, och en 2K *vittrut* uppehöll sig i Uddevalla centrum i två veckor med början från 27 januari. Vid Kråkudden passerade en *grålira* 5 februari, och vid Hyppeln, Öckerö sågs en honfärgad *alförrädare* 13 februari. Den adulta *praktejderhanen* återkom till Marstrand 13–30 mars, och två till sågs vid Kråkudden 27 mars.

Tjörns första *brandkronade kungsfågel* hittades på Härön 21 april.

Bohusläns fjärde *svarthuvade mås* sträckte förbi Kråkudden 19 april, och hela sju *svarthalsade doppingar* rastade vid Väjern, Sotenäs 25–26 april. Ännu en *praktejderhane* sågs vid Mörholmen, Nord-Koster 28 april. Västkustens första *bergsångare* uppehöll sig vid Tjälleviks mosse, Hönö 5–6 maj. Den 8 maj sågs landskapets åttonde *dammsnäppa* vid Tofta kile, en 2K *ängshök* vid Hönö-Öckerö och två *gulhämplingar* vid Kippholmen, Hisingen. Två *silkeshägrar* gästade Åbyfjorden 11 maj, medan Bohusläns fjärde *skedstork* rastade vid Tofta kile 12–14 maj. Ytterligare en *ängshök*, en adult hane, passerade Ersdalen, Hönö 12 maj, en *lundsångare* sjöng vid Rundsvallen, Kungälv 14 maj och en adult *rosenstare* visade upp sig på Hamburgö, Tanum 23–27 maj. Vårens andra *lundsångare* sjöng på Hyppeln, Öckerö 2 juni, medan en 2K *brun glada* sågs vid Stigfjorden, Tjörn 4 juni. Den första av årets fyra *flodsångare* hördes 5 juni, en *turturduva* sågs vid Klövedal, Tjörn 6 juni och ytterligare en vid Lyngnhuvudet, Tanum 7 juni. Vid Lammholmen, Öckerö rastade en adult *silkeshäger* 8 juni, och en tredje *lundsångare* hördes vid Nordens Ark, Sotenäs 20 juni.

En honfärgad *alförrädare* påträffades vid Långeskär, Tanum 7 juli, och landskapets tredje *sibiriska tundrapipare* rastade vid Ödsmåls kile, Kungälv 18 juli. Den 23 juli sågs en *bändelkorsnäbb* på Syd-Koster, vilket var inledningen till den överlägset största invasionen av arten hittills i Bohuslän. Nästa invasion tog sin början 26 augusti, då en 1K *stäpphök* sågs vid Trättelanda, Orust; ytterligare 8 ex sågs under de följande fem veckorna. Två 1K *isländska rödspovar* uppehöll sig vid Breviks kile, Tjörn 28–29 augusti, och en 1K *fjällpipare* sträckte söderut vid Öxnäs, Hisingen 29 augusti. I början av september inleddes en *sparvuggleinvasion* som resulterade i ca 75 påträffade ex under återstoden av året. Hela 4500 *ladusvalor* sträckte mot söder vid Kippholmen, Hisingen 11 september och 348 *ljusbukiga prutgäss* samt en 1K *fjällpipare* gjorde likadant vid Kråkudden 14 september. *Fjällugglan* vid Käringön 17 september drog däremot i nordostlig riktning, och samma dag ringmärktes en *dvärgsparv* på Hönö. Mellan 18 september och 8 oktober påträffades 6 *taigasångare* i landskapet, en *turturduva* sågs vid Solberg, Munkedal 20 september och från 23 september och fram till årets slut sågs hela 30 *brednäbbade simsnäppor* längs kusten. Årets fjärde *turturduva* kunde beskådas vid Öxnäs, Hisingen 29–30 september.

Två sena fynd gjordes på Hönö 1 oktober, nämligen en *rosenfink* och en 1K

Välfotograferad rosenstare. Hamburgö, maj 2011. Foto: Hans Falklind
(www.falknatur.se)

gök, och 9 oktober sågs en göktyta på Saltö, Strömstad. Vidare dök en *tuvsnäppa* upp vid Färlevfjorden 10 oktober och en *balearisk lira* vid Vedholmen, Orust 11 oktober. November inleddes på ett spännande sätt då landskapets första *bleka tornseglare* påträffades i Stenungsund den 4:e. Därmed har **361 arter** påträffats i Bohuslän. Bohusläns tredje *kaspiska trut* upptäcktes vid Rörö 5 november. Årets enda *hökuggla* noterades på Bredfjället 12 november, en *lappuggla* hade fastnat i en taggtråd vid Skåttene, Munkedal 23 november och en sen *svartsnäppa* rastade vid Breviks kile 24 november. Vid Kråkudden passerade en *atlant-/madeirapetrell* 27 november, vilket var första fyndet för landskapet och blott det tredje i landet. Ännu en *lappuggla* sågs 30 november, denna gång strax norr om Ljungskile. En 1K *vittrut* fanns vid Skeppsviken, Uddevalla 4 december, en 1K *vitvingad trut* sågs vid Färlevfjorden 7 december och en *vattenpiplärka* på Hönö 18–27 december. Vid Öckerö uppehöll sig en 1K *rosenmåsa* 25–29 december, samtidigt som en adult

rosenmåsar passerade söderut utanför Vedholmen, Öckerö och Hönö 27 december! En 1K *praktejderhane* sågs vid Källesten, Ramsvikslandet 29 december. Under årets sista månad påträffades dessutom en adult *jaktfalk* vid tre tillfällen, fem *bredstjärtade labbar* och 17 av de ovannämnda *brednäbbade simsnäpporna*.

Arter eller raser som förekom i rekordantal var *ljusbukig prutgås*, *spetsbergsgås*, *svartnäbbad islom*, *ägretthäger*, *röd glada*, *lärkfalk*, *brednäbbad simsnäppa*, *dvärgmåsar*, *svarttärna*, *sävsångare* och *bändelkorsnäbb*. Bland de arter som uteblev märks skärfläcka och större piplärka (den senare hade dessförinnan setts elva år i rad). – **Ingemar Åhlund**

Vädret

Den kalla decembermånaden 2010 gav ovanligt tidig isläggning. Dock bröts isen upp ute till havs under nyårsnattens blåst och isen utefter kusten började försvinna under den milda **januarimånaden**. Temperaturen pendlade kring nollstrecket och nederbörden uteblev helt under den andra månadshalvan. Nord-Koster hade med sina 88 soltimmar mest sol i hela Sverige.

Februari inleddes med milda temperaturer och t o m den 11:e var det plusgrader dagtid. Denna period föll också månadens nederbörd. Men den milda väderleken gjorde att snön tinade bort. Men efter den 11:e stannade temperaturen under noll även under dagtid. Den 26:e återkom en mildare väderlekstyp. Detta dygn gav den enda nederbörden i månaden efter den 11:e. Efter den 1 **mars** var dagstemperaturen hela tiden över noll grader, dagarna kring den 20:e uppemot +12°. Den 9:e och 10:e föll regn och snöblask. I söder föll också nederbörd i månadsslutet, annars uppehållsväder. Blåsigt var det 10–11:e och 20–25:e. Ännu den 8:e låg isen kvar i inre havsvikar, den 29:e ännu kvar i Tofta kile.

April blev en varm och solig månad men med regniga dagar fram till den 6:e samt den 11–12:e. Månadsnederbörden var ganska normal. Den 7:e och 8:e blåste det ganska friskt. Efter den milda vårluften kom sommartemperatur den 18:e till de inre delarna och den 22–23:e till kusten. Påskhelgen var klar och solig, sommarvärme och ljumma kvällar. **Maj** månad blev varmare men också regnigare än normalt. En sol- och värmeperiod härskade mellan 7:e och 11:e. Mellan 24:e och 30:e dominerade åter ett lågtryck. Den 25:e blåste det stormbyar på Väderöarna. Månadens sista dag bjöd slutligen åter på värme. Högtrycket varade till den 6 **juni** då svalare luft kom in från Atlanten. Temperaturen mellan 10–26:e var kallare än normalt. De sista junidagarna vände högsommar åter. Göteborgsområdet var solfattigast i hela Sverige under månaden.

De soligaste dagarna i **juli** var i början och slutet av månaden. Kring den 22:e föll stora regnmängder. Vädret var ostadigt mellan den 7:e och 24:e, men antalet högsommardagar var vad man kan förvänta sig i juli. De första **augustidagarna** var varma med temperaturer över +25°. Också den 26–27:e var det rejält varmt. Flera kraftiga regnvädersdagar med översvämningar särskilt i Göteborgsområdet

Rosenmås. Öckerö, december 2011. Foto: Hans Falklind (www.falknatur.se)

(uppemot 70 mm regn). Men Nord-Koster hade ändå månadens svenska rekord med 257 soltimmar. **September** hade högsta dygnstemperatur mellan +15° och +20° hela månaden, med ända till +24° den 4:e. Flera regnområden från sydväst kännetecknade månaden. Den 5:e hade Nord-Koster dygnsrekord för september med hela 50 mm. På sina håll blev det översvämningar. Den 12:e drog rester av orkanen Katia in över Västkusten med stormbyar längs kusten. Månaden var extra molnig med färre soltimmar än normalt. Månadsslutet gav varm och fuktig luft med morgondimmor, som hade svårt att lätta.

De första dagarna i **oktober** hade temperaturer på över +20°. Månadsmittet blev kallare med lokal nattfrost. Allmänt var det låg nederbörd utom i Göteborgsområdet. Månadstemperaturen var ett par grader varmare än normalt. **November** blev en grå, nederbördsfattig och mild månad. Först i månadsslutet kom det regn, men totalt blev regnmängden hälften mot normalt. Månadsslutet var också blåsigt. Måseskär slog Sverigerekord för månaden med hela 30 m/sek. Det milda vädret fortsatte i **december**. Temperaturen höll sig mellan 0° och –10°, vintern lät vänta på sig. Mellan den 8–9:e passerade ett kraftigt lågtryck med stora nederbördsmängder. Vindstyrkan på Måseskär uppmättes till 28 m/sek. Innan året avslutades var det också regndagar kring den 29:e. – **Gunnar Wikman**

Fågelrapporten

Underlaget till årets rapport kommer till största delen från rapportsystemet *Svalan* www.artportalen.se/birds. Uppgifterna gäller hela landskapet, alltså även Öckerö kommun och bohusdelen av Hisingen. Av utrymmesskäl är datauppgifterna oftast i sammandrag eller tabellform. Är du intresserad av detaljuppgifter för en viss art så kan du antingen gå in och söka dessa direkt i *Kustobsars* www.kustobsar.se eller *Svalans* databaser eller be rapportmottagaren om hjälp.

Om rapportering i allmänhet

För att vi ska få en god bild av landskapets fågelliv behövs bidrag från alla. Häcknings- och flyttningsförhållanden förändras för vissa fågelarter genom störningar och biotopförändringar, och att uppmärksamma detta är viktigt.

Uppgifter som lämnas via *Svalan* www.artportalen.se/birds kommer automatiskt med i underlaget till årssammanställningen, och rapporterar man där behöver man inte göra det på annat sätt. En personlig rapport skriven vid årets slut kan dock på ett bra sätt sammanfatta förändringar i olika arters uppträdande, och ge mer detaljerad information än de uppgifter som lämnas via *Svalan*. En sådan rapport kan alltså vara ett fint komplement till de observationer man redan förmedlat till *Svalan*, men man behöver givetvis inte rapportera dubbelt.

En eventuell årsrapport skickas in före den 31 januari. Den bör vara uppställd i systematisk ordning i A4-format och enligt följande mall: art – antal – kön, ålder, beteende – lokal – kommun – datum (2012-01-01) – observatör. Använd Excel med denna kolumnuppställning för att undvika mödosamt extraarbete och misstag i framför allt sifferuppgifterna. Rapportmall, om sådan önskas, återfinns på rapportsystemet *Svalan* www.artportalen.se/birds/fyndstatus.asp.

Rapportmottagare

Lars Viktorsson
Stenbackevägen 5
451 34 Uddevalla
Tel 0705-82 22 49
E-post: lars.v@spray.se

Medlemmar i Rrk Bohuslän under 2011

Peter Strandvik	0702 -12 80 76
Thomas Liebig	0303 - 891 23
Peter Backman	0704 - 41 76 45
Lars Viktorsson	0705-82 22 49
Matti Åhlund	0526 - 250 21

Om raritetsrapportering

För arter där raritetsrapport krävs är det viktigt att blanketten fylls i direkt på *Svalan* och så snabbt som möjligt. Vilka arter som kräver beskrivning framgår av rapportmallen (se ovan), men visas också automatiskt vid varje observation i *Svalan* och varje art på *Kustobsar*. De som inte rapporterar på *Svalan* kan skriva en raritetsrapport på papper eller i e-brev och skicka eller lämna den till rapportmottagaren. De mest sällsynta arterna granskas av SOF:s raritetskommitté (Rk) som sammanträder ett par gånger per år. Rapporter som inte kommer in före

31 januari året efter observationen medför att observationen inte godkänns för publicering.

Arttexter

Arttexterna har sammanställts av **Peter Strandvik, Ingemar Åhlund och Matti Åhlund**. **Peter Strandvik** har skött administrationen på *Svalan* för Bohuslän.

Redigering och komplettering av arttexterna och övrigt redaktionsarbete har utförts av **Ingemar Åhlund** och **Matti Åhlund**.

Att få allt i en sådan här årsrapport rätt är inte lätt: antalet observationer, datum, lokaler, observatörer, medobservatörer osv är mycket stort, och tycks öka för varje år, varför det är nära nog omöjligt att undvika att olika slags fel smyger sig in.

Vi ber dig påpeka allvarligare fel så att vi kan rätta till dem i kommande nummer (kontakta rapportmottagaren).

Förkortningar och förklaringar

ad, adult: gammal fågel i slutlig dräkt

juv, juvenil: ungfågel

ob: obestämd, dvs ej artbestämd

pull (pullus eller pulli): dununge eller dunungar

rast: rastande

s-dr: sommarträkt

sj: sjungande

sp: spelande

str: sträckande

subad: nästan adult, inte riktigt gammal och utfärgad

1K, 2K osv: ålder angiven i kalenderår

Rr: raritetsrapport erfordras

Kommun- och områdesförkortningar

H-n Hisingens bohusdel

K-v Kungälv kommun

L-E Lilla Edets kommun (bohusdelen, dvs väster om Göta älv)

L-l Lysekils kommun

M-l Munkedals kommun (utom Valbo-Ryrs socken, som tillhör Dalsland)

O-t Orust kommun

S-ad Strömstads kommun

S-nd Stenungsunds kommun

S-s Sotenäs kommun

T-m Tanums kommun

T-n Tjörns kommun

U-a Uddevalla kommun

Ö-ö Öckerö kommun

Systematisk sammanställning för år 2011

Knölsvan *Cygnus olor*

Fler än 200 ex rapporterades traditionellt från Torslandaviken, Hisingen 28 juni–1 september, som mest 423 ex 20 augusti (Magnus Persson), och Kalvöfjorden, Orust 15–28 augusti, som mest 420 ex 21 augusti (Lasse Svensson).

Mindre sångsvan *Cygnus columbianus*

Tjugofyra fynd av totalt 76 ex, varav 21 vårfynd (63 ex mellan 19 mars och 3 april) och tre höstfynd (13 ex mellan 27 oktober och 15 november). Inte mindre än åtta av fynden gällde rastande fåglar (se nedan).

Rastande. 9 ex Äspekullen, Säve, H-n 20–23 mars (Uno Unger m fl). 4 ex Kil, Kragenäs, T-m 21–22 mars (Lars Kellgren m fl). 2 ex Ängebacken, U-a 21 mars (Jörgen Olsson, Sussie Carlström, Per Wohlin). 5 ex Västra Kollungeröd, O-t 21 mars (Thomas Liebig). 4 ex Skärslätten, S-ad 22 mars (Matti Åhlund). 1 2K Sjörisälvens mynning, Färlevfjorden, M-l 25 mars (Lennart Hermansson). 2 ad Nöddökilen, S-ad 2 apr (Jörgen Persson). 1 ad Torslandaviken, H-n 27–28 okt (Mathias Theander, Lars Persson).

Sångsvan *Cygnus cygnus*

Häckning konstaterades på två lokaler 2011, båda i Uddevalla: 1 par vardera i Bergs vatten, Skredsvik (Christina Haldesten) och Surnell, Lane-Ryr (Ulla H Andersson). Ett permanent revir fanns dessutom i Prästedammarna, Sibräcka, Tjörn, där häckning ägt rum 2009 och 2010 (Göran Andersson, Christina Torstenson, Tomas Torstenson).

Fler än 250 ex rastande. 550 ex Skärslätten, S-ad 21 mars (Lars Åke Karlgren) och 375 ex 22 mars (Matti Åhlund). 320 ex Äspekullen, Säve, H-n 21 mars (Uno Unger, Johan Svedholm).

Fler än 250 ex sträckande. 465 ex mot N Kråkudden, Ö-ö 22 mars (Roger Eskilsson, Jörgen Sagvik, Peter Hamrén). 400 ex str SV Hyppeln, Ö-ö 15 nov (Bo Brinkhoff, Ola Wennberg). 267 ex str NO Kråkudden, Ö-ö 27 mars (Magnus Unger m fl).

Sädgås *Anser fabalis*

Femtio fynd av totalt 516 ex, vilket kan vara den högsta årssiffran som registrerats i Bohuslän. Antalet ex (fynd) fördelade sig på mars 16 (215), april 5 (38), september 5 (67), oktober 5 (17), november 6 (19) och december 13 (160). Sädgäss bestämda till tundrasädgäss redovisas separat och ingår inte i siffrorna ovan. Den största flocken var 70 ex som sträckte mot NO vid Hyppeln, Öckerö 19 mars (Magnus Unger). Upp till 46 ex rastade dessutom vid Solberga och Ödsmåls kile, Kungälv 11–20 december (Björn Dellming m fl).

Tundrasädgås *Anser fabalis rossicus* Rr

Tre fynd av tillsammans 42 ex under året: 21 ex Ängebacken, Uddevalla 10–12 november (*Kenneth Johansson, Jörgen Olsson, Peter Nilsson), 1 ad Norums

holme, Stenungsund 13 november (Per Undeland) och upp till 20 ex Solberga - Ödsmåls kile, Kungälv 11–19 december (Peter Strandvik, Tommy Järås). Dessa fynd var nummer 28 till 30 i Bohuslän; inte mindre än 19 av fynden är från 2006.

Spetsbergsgås *Anser brachyrhynchus*

Uppträdde i rekordantal under året och många fynd gällde rastande flockar: minst 86 fynd av tillsammans drygt 1250 ex (kan ha varit klart fler om det var omsättning i de stora rastande flockarna). Månadsfördelningen var mars 2 fynd (3 ex), april 17 (95), maj 6 (22), juni 1 (1), september 24 (754), oktober 32 (413), november 7 (23) och december 4 (23). Högsta noteringen: 300 ex Skärslätten, Strömstad 5 oktober (Lars-Åke Karlgren, Sune Westman), där det fanns rastande spetsbergsgäss 27 september–9 oktober. Ytterligare tre lokaler hade rastande i tvåsiffriga antal en längre period: max 35 ex Färlevfjorden, Munkedal 2 september–12 oktober, max 36 ex Galtölara, Tanum 3 september–14 oktober och 16 ex Toreby, Harestad, Kungälv 2–12 december.

Bläsgås *Anser albifrons*

Femton fynd av totalt 73 ex ligger över genomsnittet. Alla fynden utom två bestod av rastande fåglar. De fördelade sig på mars 11 fynd (65 ex), april 1 (3), september 1 (2) och december 2 (3).

Grågås *Anser anser*

Elva fynd av totalt 27 ex i januari, trots det bistra vädret (december 2010 saknade helt observationer); alla utom 1 ex i landskapets södra delar. Fler än 1000 individer noterades på drygt tio lokaler under året. De tre högsta siffrorna var 2000 ex Nöddökilen, Strömstad 3 oktober, 2100 ex Hedängen, Torgonö, Strömstad 20 oktober (båda Matti Åhlund) och 2000 ex Ödsmåls kile, Kungälv 18 december (Björn Dellming).

[Svangås] *Anser cygnoides*

En adult svangås sågs i Stenungsund vid Bärby holme 16 juli (och några veckor dessförinnan), Norums holme 18 och 23 juli, samt Kyrkeby kile 24 juli. Denna fågel rymde som adult från Surte fågeldammar 2001 och har setts från och till i södra Bohuslän sedan 2003. Under 2011 har den även rapporterats från Västergötland, där den tidigare samhäckat med kanadagås (Vättlefjäll 2007) och producerat åtminstone en kull med hybrider.

[Stripgås] *Anser indicus*

Arten har noterats med 1-3 ex på ett flertal platser i mellersta Bohuslän. Regionala rapportkommittén (Rrk) har bedömt uppträdandet som två fynd av tillsammans fem fåglar. Sammanlagt finns nu 23 fynd i Bohuslän. Arten har setts så gott som årligen under 2000-talet. Första fyndet i landskapet gjordes 1997.

1 ex Stranderäng, Åbyfjorden, L-l 30 maj och 3 juni (Jan Pålsgård resp Nils Andersson, Annika E Andersson). 3 ex Södra Stenungsundskusten, S-nd 17 juni–7 augusti; av dessa hittades 1 ex dött 24 juni (Per Undeland, Magnus Larsson, Håkan Aronsson). 1 ex Färlevfjorden, L-l 18 juli–25 sep (Jan Artursson m fl). 2 ex Gullmarn, Skredsvik, U-a 30 juli–2 sep (Peter Nilsson m fl). 1 ex Veddö, Fjällbacka, T-m aug (Micke Wilson). 1 ex Mollön, Herrestad, U-a 4 sep–2 okt (Jan Johansson m fl). 1 ex Åbyfjorden, S-s 13 okt–8 nov (Jan Artursson m fl).

[Snögås] *Anser caerulescens*

En snögås av vit fas visade sig vid Jorefjorden, Tanum 13–22 mars. Den gjorde också en avstrickare till Gerum, Tanum 19 mars (Lennart Elg, Lars Kellgren, Gunnar Andersson m fl). Senast en snögås rapporterades i landskapet var 2008.

Prutgås *Branta bernicla*

Många fynd, men få individer per tillfälle: totalt 49 fynd av tillsammans 132 ex. De flesta gällde sträckande fåglar. Ljusbukiga prutgäss redovisas för sig nedan. Observerad alla månader utom december, flest i september (kanske kan några obestämda ljusbukiga ingå bland dem): januari 3 fynd (6 ex), februari 1 (3), mars 3 (10), april 2 (2), maj 8 (19), juni 2 (3), juli 3 (3), september 12 (62), oktober 7 (15) och november 6 (7).

Ljusbukig prutgås *Branta bernicla hrota* Rr

Sju fynd av totalt 415 ex. Dagssumman 348 ex från 14 september är lika med svenskt rekord, Kråkudden hade även det gamla (212 ex 7 september 2006).

Dessutom noterades omkring 45 ej rasbestämda prutgäss samma dag.

2 ex mot S Kråkudden, Hönö, Ö-ö 21 mars (Peter Hamrén). 1 ad mot S Hyppeln och Kråkudden, Ö-ö 2 maj (Bo Brinkhoff, Jon Håkansson). 35 ex mot S Kråkudden, Hönö, Ö-ö 13 sep (Christian Cederroth, Uno Unger, Magnus Lundström m fl). 25 ex mot S Tåudden, Marstrandsön, K-v 13 sep (Björn Dellming). 348 ex mot S Kråkudden, Hönö, Ö-ö 14 sep (Uno Unger, Magnus Unger, Stefan Svanberg m fl). 1 ex Grosshamn, Ramsviklandet, S-s 22 sep (Lennart Hermansson, Joachim Thelin, Jan Johansson). 3 ex mot S Kråkudden, Hönö, Ö-ö 19 okt (Stefan Svanberg, Uno Unger, Marinko Karabatic m fl).

Vitkindad gås *Branta leucopsis*

Rapporteringen är av samma omfattning som 2010: 50–60 par, varav minst 40 kullar. Den är dock långt ifrån heltäckande och sannolikt fortsätter arten att öka som häckfågel i landskapet. Kommunfördelning: Stömstad 5 par (4 kullar/bon), Tanum 1 (1), Uddevalla 2 (0), Orust 9 (5), Tjörn 7–10 (0), Kungälv 25–30 (25) och Hisingen 10–11 (6).

Två vinterfynd: 1 ex Inre Skapholmen, Klädesholmen, Tjörn 23 januari (Nils-Erik Nilsson). 10 ex Hökälla, Hisingen 27 februari (Tomas Johansson). Första noteringen efter vinterfynden gjordes 12 mars och den sista för året 10 november. De största flockarna noterades vid Breviks kile, Tjörn med minst 300 ex 22 augusti (Nils-Erich Karlsson) och vid Tannamskilen, Tanum med omkring 300 ex 4 september (Lennart Appelqvist).

Ljusbukiga prutgäss. Kråkudden, Hönö 14 september 2011. Foto: Martin Alexandersson

Kanadagås *Branta canadensis*

Två lokaler med fler än 500 ex på våren och fem lokaler med fler än 500 ex på hösten (se nedan), vilket är ett normalt uppträdande.

800 ex Äspekullen, Säve, H-n 13 mars (Tommy Järås, Stefan Olsson). 500 ex Halsefjorden, O-t 15 mars (Alex Arvedahl). 500 ex Utby, Havstensfjord, U-a 31 aug (Jan Uddén). 1500 ex Färlevfjorden, M-l 23 sep (Mikael Thelin). 850 ex Tjurholmen, K-v 25 sep (Ingemar Åhlund). 550-800 ex Skärslätten, S-ad 5-9 oktober (Lars-Åke Karlgren, Matti Åhlund). 500-2000 ex Solberga-Ödsmåls kile, K-v (Björn Dellming m fl). 750-760 ex Höga, Rödbo, H-n 5-20 okt (Tommy Järås).

Gravand *Tadorna tadorna*

Årets första gravänder siktades 14 februari. Tolv fynd av 1-8 ungfåglar i september är fler än normalt och följdes av två fynd av 1 ex både i oktober och november. Fler än 50 ex registrerades på ovanligt många lokaler, åtta stycken (se nedan).

58-90 ex Älgöleran, S-ad 25-28 mars (Lars Åke Karlgren, Matti Åhlund). 52-109 ex Breviks kile, T-n 28 mars-28 maj (Nils-Erik Nilsson, Per Undeland m fl). 52 ex Ängholmen, Kalvöfjorden, O-t 29 mars (Magnus Larsson). 51 ex Hjälmsvik, Kalvöfjorden, O-t 6 apr (Thomas Liebig). 78 ex Galtölera, T-m 18 apr (Matti Åhlund, Sune Westman). 55 ex Ödsmåls kile, K-v 24 apr (Stig Fredriksson, Barbro K Larsson). 67 ex Sältorna, Färlevfjorden, M-l 12 maj (Joachim Thelin).

[Mandarinand] *Aix galericulata*

Två fynd: 2 hanar Orrevikskilen, Strömstad 29 april (Göran Silvemark) och 1 hane Skaftö golfbana, Lysekil 25 juni (John-Mehdi Ghaddas). Dessa blir det nittonde

och tjugonde fyndet i Bohuslän (med reservation för att fåglarna som visade sig vid Trälebergs kile i Lysekil 1998–2007 sannolikt inte borde räknas som ett nytt fynd varje år, som nu är fallet).

Bläsand *Anas penelope*

Inget häckningsfynd 2011, men permanenta revir fanns i Tofta kile, Kungälv (2–3 par) och Smörsundsdammen, Kungälv (1 par); på båda ställena har häckning tidigare konstaterats. Detta år saknas fynd helt i januari och februari, vilket är ovanligt. Den första observationen gjordes 5 mars. Sju decemberfynd är däremot något fler än normalt. Högsta antalet noterades vid Tjurholmen, Göta älv, Kungälv: 280 ex 29 september (Mats Raneström).

Snatterand *Anas strepera*

Minst 5 par häckade vid Tofta kile, Kungälv och kullar med 8, 11, 7, 5 resp 9 pulli noterades (Peter Hvass m fl). Många ungar blev flygga tack vare högt vattenstånd under sommaren. Sammanlagt är nu minst 35 kullar noterade i Bohuslän sedan 2003, då den första säkra häckningen konstaterades – samtliga från Tofta kile.

Som vanligt uppehöll sig också snatteränder vid Torslandaviken hela häckningssäsongen (minst 2 par) och 22 honfärgade sågs 7 juli (dock inga noteringar av pulli; Magnus Persson). Vidare noterades par och fåglar under häckningstid i Nordre älvs brackvattenområde ända upp till Instö ränna. Här finns möjligheter till framtida häckningar. I år sågs bland annat 1 par vid ett möjligt bobsök på Södra Röden, Nordre älvs fjord, Hisingen 24 april (Johan Svedholm). Årets första fågel, en hane, sågs på isen vid Nordösundet, Kungälv 19 mars (Peter Hvass, Peter Strandvik). Snatteränder fanns på plats vid Tofta kile 29 mars till 9 november. Därefter ett fynd: 1 hane Ljungs kile, Uddevalla 11–26 december (Lasse Svensson).

Kricka *Anas crecca*

Ett januarifynd (se nedan), därefter regelbundet observerad från 5 mars till årets slut. Ovanligt många decemberfynd, noterades då på inte mindre än nio lokaler från Strömstad i norr till Hisingen i söder. Fler än 500 ex registrerades på nio lokaler, vilket också är ovanligt många (data redovisas nedan).

Fler än 500 ex. Nöddökilen, S-ad 520-670 ex 18–22 sep (Matti Åhlund). Orrevikskilen, S-ad 700-800 ex 3 sep–3 okt (Lars-Åke Karlgren, Matti Åhlund). Galtö lera, T-m 35-800 ex 19–23 aug (Lars-Åke Karlgren, Matti Åhlund). Tannamskilen, T-m 515-1100 ex 3 sep–13 okt (Matti Åhlund, Thomas Carlsson). Sannäsfjorden, T-m 540 ex 13 okt (Matti Åhlund). Åbyfjorden, S-s 1000 ex 5 nov (Hans Pettersson, Mikael Korpi). Kalvöfjorden, O-t 500-650 ex 21 aug–12 sep (Lasse Svensson). Breviks kile, T-n 500-830 ex 28 aug–5 okt (Per Undeland, Nils-Erik Nilsson, Nils-Erich Karlsson). Ödsmåls kile, K-v 500–1100 ex 18 aug–3 okt (Mats Raneström m fl).

Januarifynd. 2 ex Kornhalls färjeläge, Säve, H-n 3 jan (Nils Abrahamsson).

Dununge från Sveriges västligaste häckning av kricka. Valnäs tjärne, Nord-Koster 1 juni 2011. Foto: Olof Kosterberg

Gräsand *Anas platyrhynchos*

Endast en rapport med fyrsiffrigt antal: 1200 ex Vadholmen, Resö, Tanum 15 november (Matti Åhlund). Ansamlingar på över 500 ex sågs på elva lokaler.

Stjärtand *Anas acuta*

Arten sågs mellan 8 mars och 27 november, två vinterfynd frånräknade (se nedan). Stjärtanden har aldrig konstaterats häcka i Bohuslän, inga indicier detta året heller.

Vinterfynd. 1 hane Rörö och Hyppeln, Ö-ö 16–22 feb (Göran Gustavsson m fl). 1 par Ödsmåls kile, K-v 30 dec (Roland Berg, Peter Strandvik).

Högsta antal rastande. 66 ex Tannamskilen, T-m 9 sep (Thomas Carlsson), 52 ex Ödsmåls kile, K-v 5 sep (Mats Raneström) och 43 ex Galtölera, T-m 3 sep (Matti Åhlund).

Årta *Anas querquedula*

Vid Tofta kile, Kungälv konstaterades Bohusläns sjunde och åttonde häckning, men högst sex av ungarna blev flygga (Peter Hvass m fl). Även de tidigare häckningarna är från samma lokal. Årtor rapporterades också från flera andra möjliga häckningslokaler, hetast var kanske Skogomedammen (1–2 par) och Kollungeröd vatten (2–3 par). Årets samtliga fynd redovisas nedan (med högsta antal adulta under angiven period). Första årtan för året sågs som synes redan 26 mars (samma tidiga datum som 2010), och årets sista 31 augusti.

*Kameravan praktejder. Marstrand, mars 2011. Foto: Peter Hvass
(www.hvassnatur.se)*

1 par + 1 hane Skogomedammen, Hökälla, H-n 26 mars–18 juni (Leif Andersson m fl). 3 par + 1 hane Tofta kile, K-v 3 apr–31 aug (Peter Hvass). 2 i par Torslandaviken, H-n 19 apr–17 maj (Uno Unger). 1 hane Breviks kile, T-n 19 apr (Per Undeland). 3 par Kollungeröd vatten, O-t 22 apr–5 aug (Lasse Svensson m fl). 1 par Lilla Hasselön, U-a 22 apr (Tommy Ek, Jan Uddén). 1 hane Galtölera, T-m 23 apr–9 maj (Matti Åhlund, Thomas Carlsson). 1 hane Tannamskilen, T-m 23 apr (Thomas Carlsson). 1 hane Långåker, Havstenssund, T-m 24 apr (Fredrik Spak). 2 ad Lagmansholmen, Säve, H-n 25 apr (Bo Nilsson). 6 par Orrevikskil, S-ad 29 apr (Göran Silvemmark). 1 ex Kilen, Rossö, S-ad 7–21 maj (Martin Kvarnbäck, Anton Kvarnbäck). 1 hane mot NO Kråkudden, Hönö, Ö-ö 7 maj (Johan Södercrantz, Magnus Unger). 1 par Ejgdetjärnet, Kämpersvik, T-m 7 maj (Thomas Ring). 6 ex mot S Kråkudden, Hönö, Ö-ö 8 maj (Uno Unger). 1 hane Runns vatten, Slussen, O-t 19 maj (Thomas Liebig).

Skedand *Anas clypeata*

Regelbundet rapporterad mellan 4 april och 5 november. Ingen konstaterad häckning, men observerad en längre tid under häckningstid på minst tre möjliga häckningslokaler: Galtö lera, Tanum, Tofta kile, Kungälv och Torslandaviken, Hisingen. Två fynd med över 20 ex: 13 par Torslandaviken 1 maj (Christer Fält). 26 ex Tjurholmen, Göta älv, Kungälv 8 oktober (Ingemar Åhlund).

Brunand *Aythya ferina*

Observerad på trettio lokaler, men bara en norr om Färlevfjorden. Fåtalig, utom i Torslandaviken under efteråret. Som vanligt enstaka under häckningstid i Torslandaviken, men någon häckning har aldrig konstaterats i Bohuslän. Högsta antal: 81 ex Torslandaviken 17 oktober (Martin Oomen).

Vigg *Aythya fuligula*

Inga konstaterade häckningar, men par i lämplig häckningsbiotop har rapporterats från minst fem lokaler. Ansamlingar på minst 100 ex registrerades i fem områden (Svälte kile och Ljungskile med omgivning, båda Uddevalla; Kalvöfjorden, Orust; Stenungsund med omgivning; samt Torslandaviken). De största ansamlingarna var rekordstora för 2000-talet: 600 ex Åkers kile, Ljungskile, Uddevalla 26 december (Lasse Svensson) och 450 ex Sundet, Stenungsund 6 mars (Thomas Liebig m fl).

Bergand *Aythya marila*

Fåtalig under vinter-vår, något talrikare under höst-vinter. Observationer saknades helt under perioden 9 maj till 9 september. Jämför diagram på sidan 19.

Sex tvåsiffriga fynd: 10-12 ex Karholmsdammen, Torslandaviken, H-n 17-22 okt (Ola Wennberg, Martin Oomen, Johan Svedholm). 10 honf Söskär, O-t 9 nov (Max Allan Niklasson m fl). 30-36 ex Kalvöfjorden, O-t 12-26 nov (Thomas Liebig m fl). 11 ex Måksund, T-m 11 nov (Sune Westman). 11 ex Lallen, Rossö, S-ad 24 dec (Martin Kvarnbäck, Anton Kvarnbäck). 11 ex Källsnäs, S-nd 31 dec (Thomas Liebig).

Praktejder *Somateria spectabilis* Rr (ej ad hane)

Inte mindre än fem fynd under året; så många har inte gjorts i landskapet sedan 2003. En adult hane sågs i området Marstrands hamn-Fiskhamnen-Hedvigsholmen, Koön, Marstrand 13-30 mars (Lars Severö, Peter Strandvik, Peter Hvass m fl). Detta var förmodligen samma fågel som vistades i området i mars-april 2010 (och räknas således som samma fynd). Med årets observationer finns det därmed 63 fynd (75 ex) av praktjejder i Bohuslän.

Övriga fynd. 1 ad hane mot S Kråkudden, Hönö, Ö-ö 27 mars (Stefan Malm m fl). 1 3K+ hane mot N Kråkudden, Hönö, Ö-ö 27 mars (Magnus Unger m fl). 1 3K+ hane Mörholmen, Nord-Koster, S-ad 28 mars (Matti Åhlund). 1 1K hane Källestén, Ramsviklandet, S-s 29 dec (Ingemar Åhlund, Jörgen Olsson).

Alförrädare *Polysticta stelleri* Rr

Två fynd (varav ett mitt i sommaren), men ändå en allt glesare förekomst under senare år. Senaste fynden gjordes 2005 och 2009. Under tio år i rad, 1993-2003, sågs för övrigt en alförrädhane i området Porsholmen-Torslandaviken. Därmed är 45 fynd av totalt 65 ex registrerade i Bohuslän.

1 honfärgad Hyppeln, Ö-ö 13 feb (Magnus Unger). 1 honfärgad Långeskär, Havstenssunds skärgård, T-m 7 juli (Matti Åhlund).

Alfågel *Clangula hyemalis*

Alfågeln uppträdande över året visas i figuren på sidan 19. Inga observationer mellan 21 maj och 4 oktober, utom ett fynd: 1 ex Norums holme, Södra Stenungsundskusten 5–19 juni (Per Undeland). Endast tre rapporter med fler än 20 alfåglar: 25 ex Segelskären, Tanum 13 januari (Matti Åhlund). 35 ex mot S Kråkudden, Hönö, Öckerö 7 maj (Ola Bäckman m fl). 20 ex mot S Kråkudden, Hönö, Öckerö 25 april (Stephan Sundström).

Sjöorre *Melanitta nigra*

Rapporter om dagssummor med fler än 500 sträckande sjöorrar endast från två lokaler: 584 ex mot S Kråkudden, Hönö 1 april (Per Björkman) och 564 ex mot S Vallerö, Orust 25 april (Jörgen Olsson, Stefan Oscarsson, Max Allan Niklasson). Största rastande flocken: 400 ex födosökande Kråke fjord, Klövedal, Tjörn 19 januari (Per Undeland). Förutom att den är mycket talrikare påminner sjöorrrens uppträdande över året om bergand, alfågel och svärta (se diagram på sidan 19).

Svärta *Melanitta fusca*

Sex rapporter om dagssummor med fler än 20 sträckande svärtor, alla från Kråkudden, Hönö. Högsta summan: 66 ex mot S Kråkudden, Hönö 10 januari (Martin Oomen). Högsta noteringen av rastande svärtor: 15 ex Tångevik, Ramsvikslandet, Sotenäs 29 januari (Hans Petersson, Mikael Korpi). Uppträdandet över året 2011 visas i diagram på sidan 19.

Knipa *Bucephala clangula*

Fler än 500 ex har rapporterats från sex lokaler.

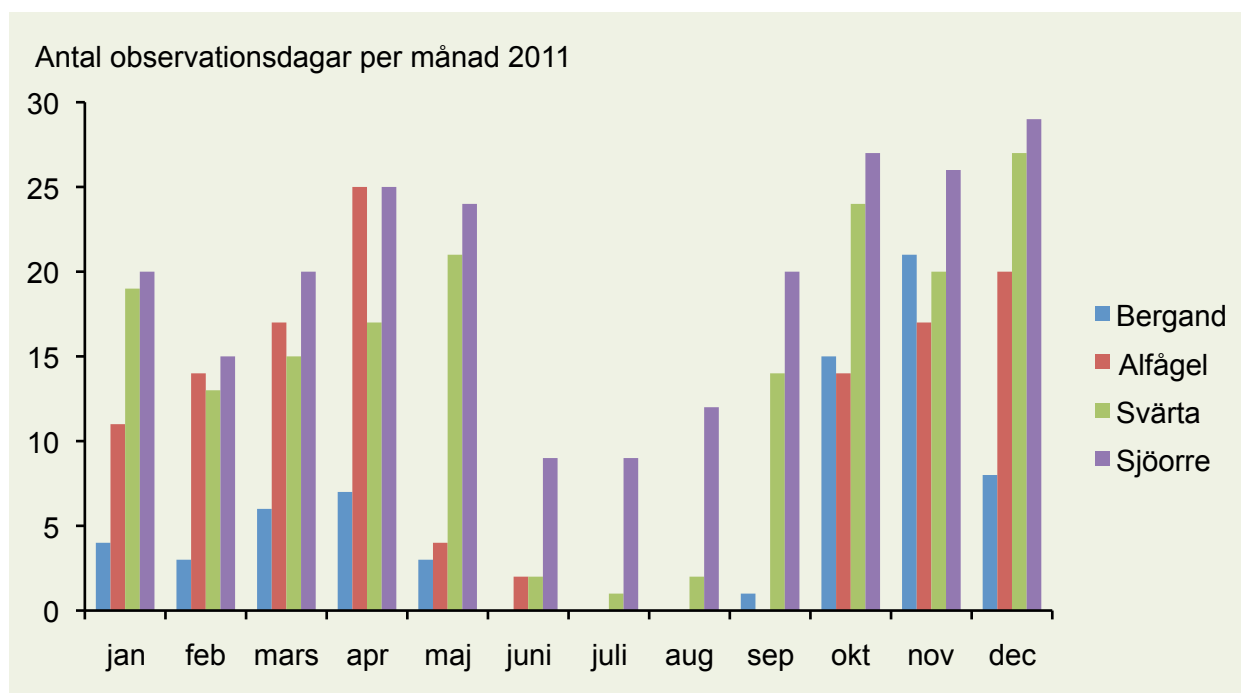
1500 ex Härmanö, O-t 21 jan (Lasse Svensson). 540 ex Nordre älvs fjord, Björlanda, H-n 5 feb (Johan Svedholm). 500 ex Varekilsnäs, O-t 17 mars (Magnus Larsson). 665 ex Torslandaviken, H-n 1 aug (Stig Fredriksson). 550 ex Hjälmsvik, Kalvöfjorden, O-t 21 aug (Stefan Olsson). 500–800 ex Utby, Havstensfjord, U-a 16–31 dec (Rune Hixén m fl).

Salskrake *Mergus albellus*

Rapporterad från drygt 100 lokaler i landskapet, men de största ansamlingarna var små: 25 ex Smedskären, Hyppeln, Öckerö 23 januari (Mathias Theander). 27 ex Trankoket, Mjörn, Tjörn 24 december (Thomas Liebig). 33 ex Lillöfjorden, Askeröfjorden, Tjörn 31 december (Per Undeland). I Torslandaviken har antalet salskrakar minskat under senare år; högsta noteringen 2011 var 11 ex, att jämföra med 133 ex toppåret 2004 och 76 ex 2009 (som var det senaste året med fler än 50 ex). Sista vårobservationen gjordes 15 maj och höstens första fågel dök upp 9 oktober.

Småskrake *Mergus serrator*

Flockar med fler än 200 småskrakar sågs på fyra lokaler.

300 ex Härmanö, O-t 21 jan (Lasse Svensson). 220–325 ex Ödsmåls kile, K-v 20 sep–20 okt (Peter Strandvik, Björn Dellming). 200 ex Råssö, Kalvöfjorden, O-t 12 nov (Thomas Liebig m fl). 200 ex Trankoket, Mjörn, T-n 20 nov och 24 dec (Thomas Liebig).

Storskrake *Mergus merganser*

De enda tresiffriga noteringarna var båda från Galtölera, Tanum: 117 ex och 112 ex 15 maj respektive 23 maj (Matti Åhlund).

Järpe *Bonasa bonasia*

Årets sju rapporter kommer från Bredfjället, Herrestadsfjället och Lane-Ryr i Uddevalla, samt Munkedal och Strömstad.

1 ex Stendammen, Bredfjället, U-a 9 feb (Hans Petersson). 1 ex Strömmarna, Munkedalsälven, M-l 12 mar (Joachim Thelin). 1 spelande Åslån, Herrestadsfjället, U-a 20 apr (Jan Uddén). 1 ex Berghagen, Lane-Ryr, U-a 25 apr (Hans Petersson). 2 ex Hällestugan, Herrestadsfjället, U-a 27 apr (Lennart Hermansson). 1 ex Åslån, Herrestadsfjället, U-a 26 okt (Hans Petersson). 1 ex Älgsjön, Näsing, S-ad 9 nov (Ingemar Strid).

Orre *Tetrao tetrix*

Ett enda fynd gjordes i kustbandet detta år: 1 hane Härmanö, Orust 21 januari (Lasse Svensson). Vid Bredmossen, Munkedal fanns 20 spelande hanar 10 april (Thomas Eliasson, My Bäckström-Eliasson) och 10 dagen innan (Joachim Thelin). Ytterligare två rapporter handlar om tvåsiffriga antal: 13 ex Sågen, Kynnefjäll, Tanum 19 januari (Lennart Hermansson, Jan Johansson) och 11 hanar Lunden, Kynnefjäll, Tanum 17 februari (Owe Hougström, Jan Johansson). Därutöver finns som vanligt från olika håll ett flertal rapporter om mindre antal.

Tjäder *Tetrao urogallus*

Från Bredfjället rapporterades bland annat 8 hanar och 2 honor 17 april, 1 ruvande hona 14 maj och 2 1K-fåglar 30 juli (samtliga Lasse Svensson). Öster om Lommern, Forshälla, Uddevalla sågs som mest 4 hanar och 2 honor 16 april–4 maj (David Alfredsson m fl). I övrigt finns från flera håll rapporter om observationer av enstaka eller ett fåtal fåglar.

Vaktel *Coturnix coturnix*

23 spelande vaktlar gör 2011 till det näst bästa året någonsin, endast 2007 hördes fler (34 ex). Fåglarna var rätt ojämnt fördelade med flertalet i de södra delarna av landskapet: Kungälv 9 spelande ex, Hisingen 7, Tanum 4, Strömstad 2 och Orust 1. Därutöver föreligger ett höstfynd: 1 ex Mollön, Herrestad, Uddevalla 22 september (Jan Johansson, Jörgen Olsson). Ett diagram över förekomsten under perioden 1965–2007 finns i *Fåglar i Bohuslän* 1/2008.

Spelande fåglar: 1 ex Skogomedammen, Hökälla, H-n 2 jun (Jon Håkansson). 1 ex Åseby Östergård, Solberga, K-v 3–8 jun (Björn Dellming, Mats Raneström). 1 ex Grimås, H-n 4 jun (Johan Svedholm, Fredrik Kronhamn). 1 ex Tofta kile, K-v 5 jun (Peter Strandvik). 1 ex Norgården, Öxnäs, Säve, H-n 6 jun (Martin Oomen). 1 ex Täcklebo, Bottna, T-m 6 jun (Hans-Olof Johansson, Lars Kellgren, Göran Strömberg). 1 ex Hede obsplats, Romelanda, K-v 6 jun (Lars Davidsson). 1 ex Bärby, Säve, H-n 7 jun (Göran Hultgren).). 1 ex Tofter, Säve, H-n 8 jun (Björn Sjöstrand, Karin Sjöstrand). 1 ex Årsnäs, Solberga, K-v 9 jun (Mats Raneström). 1 ex Rom, Tegneby, O-t 9 jun (Max Allan Niklasson, Stefan Oscarsson). 1 ex Torgonö, S-ad 13–16 jun (Matti Åhlund, Lars Åke Karlgren, Stefan Karlsson). 1 ex Hög, H-n 15 jun (Tommy Järås). 1 ex Solberg, Romelanda, K-v 15 jun (Petter Bohman). 2 ex Fossum, Tanumshede, T-m 25 jun–20 jul (Sverker Thoreson, Thomas Ring). 1 ex Södra Slön, Överby, Lur, S-ad 26 jun (Matti Åhlund). 1 ex Överby, Lur 26 jun (Matti Åhlund). 3 ex Norrmannebosläppen, K-v 28 jun–5 jul (Matti Åhlund, Stefan Malm, Bo Brinkhoff). 1 ex Björröd, Kode, K-v 1 jul (Jan-Åke Norresson). 1 ex Nordreälvstranden, Öxnäs, Säve, H-n 19 jul (Johan Svedholm).

Smålom *Gavia stellata*

Två observationer i inlandsvatten detta år. En smålom födosökte i Holmevatten, Svartedalen, Kungälv 16 juli (Billy Karlsson) och en gammal fågel låg 5 augusti i tjärnet på Kynnefjäll där häckning konstaterades 2004 (Matti Åhlund). Häckningslokalen har inte kontrollerats mellanliggande år (och heller inte innan 5 augusti under år 2011).

Svartnäbbad islom *Gavia immer*

En årssumma på hela 27 ex, som överträffar tidigare högsta notering från 2008 med två exemplar. Mycket blåst och därmed följande havsfågelskådning i oktober och december bidrog till den höga siffran. Åtta av islommarna rastade, övriga sträckte. Månadssiffror: januari 2 ex, oktober 12, november 3 och december 10.

1 2K- Sote huvud, Ramsviklandet, S-s 2 jan (Thomas Eliasson). 1 ex Saltösnippan, Saltö, S-ad, 28 jan (Matti Åhlund). 1 ad mot S Kråkudden, Hönö, Boh 4 okt (Ola Wennberg, Bo Brinkhoff, Björn Lindkvist). 1 ex Ramsvik, Ramsviklandet, S-s 6 okt (Peter Grahn). 1 ad mot

S Kråkudden, Hönö, Ö-ö 7 okt (Peter Hamrén, Magnus Lundström, Jan-Åke Noresson). 1 ex Vedholmen, Kåringön, O-t 7 okt (Folke Sjöberg). 1 ex mot S Grosshamn, Ramsvikslandet, S-s 11 okt (Lennart Hermansson m fl). 1 ex mot S Kråkudden, Hönö, Ö-ö 11 okt (Ola Wennberg, Bo Brinkhoff, Uno Unger). 1 ad Hyppeln, Ö-ö 15 okt (Bo Brinkhoff, Uno Unger, Magnus Unger). 1 ad mot S Kråkudden, Hönö, Ö-ö 19 okt (Magnus Rahm, Stefan Svanberg, Magnus Unger). 1 ex mot S Kråkudden, Hönö, Ö-ö 20 okt (Martin Oomen, Magnus Strömberg, Silke Klick). 1 ex Vedholmen, Kåringön, O-t 22 okt (Folke Sjöberg). 1 ad mot S Härmanö, O-t 24 okt (Lasse Svensson). 1 1K Ramsö, Koster, S-ad 24 okt (Nils Abrahamsson). 1 ad str S Kråkudden, Hönö, Ö-ö 25 nov (Marinko Karabatic, Ola Bäckman, Pelle Gustavsson). 1 ex str S Grosshamn, Ramsvikslandet, S-s 26 nov (Joachim Thelin, Jan Johansson, Peter Nilsson). 1 ad mot S Kråkudden, Hönö, Ö-ö 26 nov (Martin Widén, Mattias Pozsgai, Jan-Åke Noresson). 1 ex Kockholmen, Rossö, S-ad 4 dec (Martin Kvarnbäck). 1 ex mot S Grosshamn, Ramsvikslandet, S-s 4 dec (Jan Artursson, Sussie Carlström, Peter Nilsson). 2 ex mot S Kråkudden, Hönö, Ö-ö 10 dec (Uno Unger, Magnus Unger, Anders Larsson). 1 ex mot S Grosshamn, Ramsvikslandet, S-s 14 dec (Patric Gullström, Johan Olsson). 2 ex mot S Grosshamn, Ramsvikslandet, S-s 15 dec (Joachim Thelin). 1 ad mot S Kråkudden, Hönö, Ö-ö 29 dec (Owe Hougström, Uno Unger, Martin Alexandersson). 1 ex mot S Långe tånge, Ö-ö 29 dec (Eric Thorsson m fl). 1 ex mot S Grosshamn, Ramsvikslandet, S-s 29 dec (Jan Artursson).

Obestämd islom *Gavia immer/adamsii*

1 ex Haby bukt, Ramsvikslandet, Sotenäs 19 januari (Lennart Hermansson, Jan Johansson, Owe Hougström).

Vitnäbbad islom *Gavia adamsii*

Efter fem år i rad med en årssumma på 3 ex lyckades Bohuslän i år endast få ihop två exemplar. Medianen för 2000–2005 är 11 ex! Om islommarnas uppträdande på Västkusten står att läsa i *Fåglar i Bohuslän* nr 2/2008.

1 2K+ Kråkudden, Hönö, Ö-ö 22 mars (Roger Eskilsson m fl). 1 ad Storebukt, Kockholmen, Rossö, S-ad 13 nov (Martin Kvarnbäck, Anton Kvarnbäck).

Smådopping *Tachybaptus ruficollis*

Rapporterad med häckningskriterier från 18 lokaler med totalt 18-25 par, varav 12 konstaterade häckningar (kullar eller ruvande); att jämföra med 18 lokaler, 24 par 2010; 17 lokaler, 21-22 par 2009. Beståndet i landskapet verkar ha klarat de två hårda vintrarna 2009–10 och 2010–11 förvånansvärt bra av rapporterna att döma. Beståndet beräknades 2009 till 30 par och är 2011 kanske omkring 20 par. Lokalerna listas nedan med antal par/häckningskriterium och observationsintervall.

Tanum (4 lokaler, 8-9 par): 1 par (1 kull) Gultjärn, Sannäs 23 juni (Lennart Appelqvist). 6 par (minst 2 kullar) Ejgdetjärnet, Kämpersvik 2 apr–11 aug (Thomas Carlsson, Rune Hixén m fl). 1 par (1 kull) Edsvikstjärnet, Grebbestad 20 apr–1 juli (Lars Kellgren, Göran Strömberg, Fredrik Spak m fl). 1 spel Tjurpannan 2 juni (Thomas Ring, Jan Artursson). **Munkedal (1 lokal, 1 revir):** 1 revir Hensbacka 27 apr–1 aug (Lennart Hermansson, Jörgen Olsson, Joachim Thelin, Ingemar Strid). **Uddevalla (1 lokal, 1 par):** 1 par (1 kull) Fossendammen/Egerstensdammen, Bokenäs 20 apr–27 sep (Nisse Henriksson, Peter Johansson, Hans Petersson, Kenneth Johansson). **Tjörn (1 lokal, 1 ex):** 1 ex Hälle mosse, Stenkyrka 6 maj (Göran Andersson). **Stenungsund (1 lokal, 1 ex):** 1 ex Dyfjäll, Svartedalen 8 apr (genom Lennart Samuelsson). **Lilla Edet (1 lokal, 1 revir):**

1 revir Terås grustag 22 apr–8 maj (Lasse Svensson, Petra Söderqvist). **Kungälv**
(7 lokaler, minst 7-9 par): 1 spelande Kringledammen, Kareby 8 maj (Per Lundgren). 1-2 par
(1 kull) Smörsundsdammen, Koön, Marstrand 9 apr–14 apr (Peter Strandvik, Ronny Nilsson,
Stina Andreasson m fl). 1 par (1 kull) Kristiansborg, Lycke 22 apr–13 juli (Peter Hvass, Agne
Gillholm, Fredrik Pilsmedh). 1 par Vävra vatten, Håltå 19 juni (Stig-Uno Johansson). 1 par (1
kull) Östra golfbanedammen, Tofta gård 9 juni–11 juli (Peter Strandvik, Peter Hvass m fl). Minst
2 par (2 kullar) Tofta kile 19 apr–4 okt (Peter Hvass, Peter Strandvik m fl). 1 par (1 ruvande)
Varbergsdammen, Ytterby 12 maj–12 juli (Lars Davidsson, Jan-Åke Noresson). **Hisingen:**
(2 lokaler, 1-2 par): 1 spelande Svarte mosse, Säve 18 apr (Tommy Järås). 1 par (1 kull)
Torslandaviken 4 juni–3 aug (Bo Brinkhoff m fl).

Vinteransamlingar: Som mest 9 ex Sundet, S-nd 1 jan–27 feb (Thomas Liebig, Stefan Malm,
Petter Bohman m fl), 5 ex Tullboden, Hamburgö, T-m 2 jan–28 feb (Jan-Åke Hansson, Lennart
Elg) och 4 ex Nordströmmarna, Dragsmark, U-a 1 jan–27 feb (Ingemar Strid, Lars Viktorsson,
Berndt-Johan Lindberg m fl).

Skäggdopping *Podiceps cristatus*

Skäggdoppingpar i lämplig häckningsmiljö har rapporterats från elva lokaler med
tillsammans drygt 20 par, vilket motsvarar ungefär en tredjedel av det bohuslänska
beståndet vid Rune Hixéns inventering 2006 (*Fåglar i Bohuslän* nr 2/2007).

Ansamlingar över 50 ex. 70-75 ex vid Krossholmen, Torslanda, H-n 5–13 mars (Christer
Fält, Bo Brinkhoff). 51 ex Askeröfjorden, O-t 6–13 mars. 59 ex Ramsön, S-nd 20 mars
(Håkan Aronsson). 56 ex Kippholmen, Björlanda, H-n 26 mars (Peter Keil). 55 ex Hjälmsvik,
Kalvöfjorden, O-t 21 aug (Stefan Olsson). 58-60 ex Rörholmen, Kalvöfjorden, O-t 21 aug–12
sep (Lasse Svensson).

Gråhakedopping *Podiceps grisegena*

Som vanligt spridda observationer av 1–2 ex hela året utom mellan 11 maj och 10
juli. Upp till 4 ex höll till i Kalvöfjorden, Orust 10 juli–12 september. Hög siffra:
6 ex Hermanö, Orust 30 april (Stefan Oscarsson m fl). Gråhakedoppingen har
aldrig konstaterats häcka i Bohuslän.

Svarthakedopping *Podiceps auritus*

Ett gäng svarthakedoppingar ruggar och övervintrar troget i Kalvöfjorden-
Halsefjorden söder om Orust. Årets högsta noteringar var 10 ex Hjälmsvik,
Kalvöfjorden 18 augusti (Stefan Oscarsson, Peter Johansson, Torbjörn Arvidsson)
och 10 ex Borgefjorden, Halsefjorden 15 november (Thomas Liebig).

Svarthakedoppingen har aldrig häckat i Bohuslän. Den ses sällan på lokaler
med lämplig häckningsmiljö, dock två tänkbara 2011: 1 ex Toggestalaviken,
Kollungeröd vatten, Orust 29 april (Nils-Erich Karlsson) och 1 ex
Skogomedammen, Hökälla, Hisingen 14–16 maj (Bengt Andréasson m fl).

Svarthalsad dopping *Podiceps nigricollis* Rr (ej ad i s-dr)

Inga fynd på den tidigare så säkra ruggningslokalen Kalvöfjorden varken
2010 eller 2011, men i år ett spännade vårfynd av 7 ex i Sotenäs! Dessutom en

*Två av inte mindre än sju svarthalsade doppingar vid Väjern, Sotenäs 25 april 2011.
Foto: Peder Kinberg*

observation av en trolig 1K-fågel i Torslandaviken. Fynddetaljer nedan. Under 2010 uteblev arten helt, efter att ha setts mer än tio år i rad. Totalt finns nu 30 fynd av 62 fåglar i Bohuslän.

7 ex Väjerns bukt, Väjern, S-s 25–26 apr (Peder Kinberg, Thomas Eliasson, Jan Artursson, Thomas Ring m fl). 1 ex Torslandaviken, H-n 14 aug (Ola Wennberg).

Stormfågel *Fulmarus glacialis*

Ett blåsigt efterår resulterade i en god årssiffra på omkring 3800 ex (uppenbara dubbelrapporteringar frånräknade). Månadsfördelning: januari 3 ex, februari 23, mars 123, april 16, maj 331, juni 67, juli 0, augusti 10, september 427, oktober 927, november 639 och december 1229. De tre högsta dagssummorna på en enskild lokal var alla från Kråkudden, Hönö: 463 ex mot S 30 november (Martin Oomen m fl), 374 ex 19 oktober och 205 ex 15 december (Roger Eskilsson).

Atlant-/madeirapetrell *Pterodroma feae/madeira* Rr

Landets tredje och Bohusläns första fynd av det svårbestämda artparet atlant-/madeirapetrell registrerades under senhösten: 1 ex passerade mot söder vid Kråkudden, Hönö 27 november (*Stefan Svanberg, Uno Unger, Magnus Unger, Ola Bäckman, Peter Nilsson m fl). Atlantpetrellen är betydligt vanligare än sin kusin, så sannolikt rörde det sig om den arten. Med mycket god fotodokumentation går det att särskilja arterna. De två föregående fynden i landet gjordes båda i Halland (2001 och 2004). Den 4 december 2011 sågs 1 ex vid Nidingen, också Halland; detta var förmodligen samma fågel som vid Kråkudden.

Grålira *Puffinus griseus*

Totalt 40 ex fördelade på 14 observationsdagar. Ett normalt uppträdande både i antal och tid med undantag av ett februarifynd, vilket är mycket ovanligt (bara fyra tidigare februarifynd i Sverige). Månadsfördelningen var februari 1 ex, september 11 (5 obsdagar), oktober 27 (7 obsdagar) och december 1. Flertalet av grålirorna sågs som vanligt vid Kråkudden på Hönö; högsta dagsiffran var här 12 ex 6 oktober. Medianvärdet för de föregående tio åren (2001–2010) är 42 ex.

Vinterfynden. 1 ex mot S Kråkudden, Hönö, Ö-ö 5 feb (Andreas Karlsson m fl; denna fågel sågs också på flera platser i Halland samma dag). 1 ex mot S Grosshamn, Ramsviklandet, S-s 4 dec (Peter Nilsson, Jan Artursson, Jan Johansson, Per Wohlin, Sussie Carlström).

Mindre lira *Puffinus puffinus*

Totalt noterades 20 ex under nio obsdagar (med viss risk att några dubbelräknats 14 september). De fördelade sig på maj 6 ex (4 obsdagar), juni 6 (3), september 7 (1) och december 1 (1). Ovanligt många majfynd. Dessutom ett decemberfynd, vilket är sällsynt. Kråkudden, Hönö stod för 13 av de 20 fåglarna. Medianvärdet för de föregående tio åren är 21 ex.

1 ex mot S Kråkudden, Hönö, Ö-ö 18 maj (Magnus Unger). 1 ex mot N Grosshamn, Ramsviklandet, S-s 24 maj (Jan Johansson). 1 ex mot S Kråkudden, Hönö, Ö-ö 24 maj (Tina Widén m fl). 1 ex mot N Kråkudden, Hönö, Ö-ö 25 maj (Per Björkman m fl). 2 ex mot S Kråkudden, Hönö, Ö-ö 28 maj (Magnus Unger m fl). 1 ex mot S Kråkudden, Hönö, Ö-ö 15 juni (Jon Håkansson). 2 ex mot S Kråkudden, Hönö, Ö-ö 21 juni (Bo Brinkhoff, Mattias Pozsgai, Ola Wennberg). 3 ex mot Kråkudden, Hönö, Ö-ö 24 juni (Bengt Karlsson, Christoffer Härsjö, Lisette Härsjö). 2 ex mot S Kråkudden, Hönö, Ö-ö 14 sep (Martin Alexandersson, Ola Bäckman, Uno Unger m fl). 1 ex Grosshamn, Ramsviklandet, S-s 14 sep (Jan Johansson, Per Wohlin). 2 ex Vedholmen, Käringsön, O-t 14 sep (Folke Sjöberg). 2 ex str S Klädesholmen, T-n 14 sep (Per Undeland). 1 ex Kornskär, Nord-Koster, S-ad 29 dec (Olof Kosterberg).

Balearisk lira *Puffinus mauretanicus* Rr

Bohusläns trettonde baleariska lira visade sig vid Vedholmen, Käringsön, Orust 11 oktober (Stefan Oscarsson, Owe Hougström, Folke Sjöberg). Tidigare noteringar är från 1998 (2 ex), 2001 (1 ex), 2003 (4 ex), 2004 (2 ex), 2008 (1 ex), 2009 (1 ex) och 2010 (1 ex).

Obestämd lira *Puffinus/Calinectris* sp.

2 ex Sydudden, Ramsö, Koster, Strömstad 13 sep (Nils Abrahamsson). 1 ex Grosshamn, Ramsviklandet, Sotenäs 5 okt (Jan Johansson, Per Wohlin).

Stormsvala *Hydrobates pelagicus* Rr

Efter noll fynd under 2010 blev det en nattfångad stormsvala vid Hamneskär, Tjörn (förstafynd för kommunen) detta år, samt inte mindre än två fältskynd vid Kråkudden i slutet av året. Därmed har 82 stormsvalor registrerats i landskapet, flertalet vid ringmärkning. De fördelar sig på Orust 53 (varav 40 på Måseskär och

Mindre lira. Kråkudden, Hönö 14 september 2011. Foto: Martin Alexandersson

12 på Härmanö), Öckerö 11, Tanum 9 (varav 8 på Väderöarna), Sotenäs 6, Lysekil 1, Tjörn 1 och Lilla Edet 1.

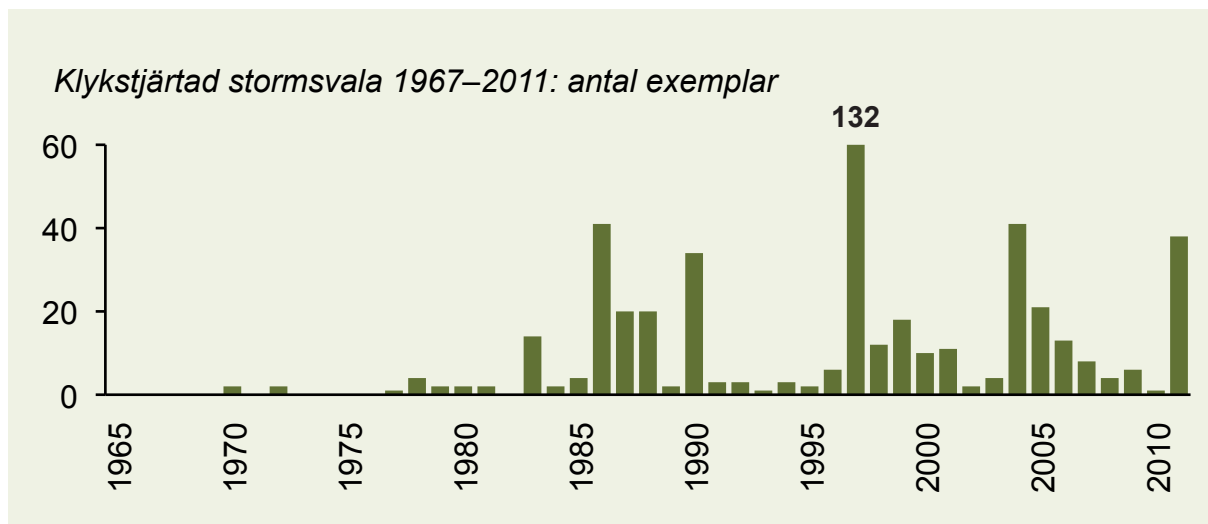
1 3K+ fångad och ringmärkt Hamneskär, Pater-Nosterskären, T-n 18 aug (Kåre Ström, Peter Strandvik). 1 ex mot S Kråkudden, Hönö, Ö-ö 27 nov (*Stefan Svanberg, Magnus Unger, Uno Unger m fl). 1 ex mot S Kråkudden, Hönö, Ö-ö 15 dec (*Roger Eskilsson, Martin Oomen, Stefan Svanberg).

Klykstjärtad stormsvala *Oceanodroma leucorhoa*

Äntligen en rejäl uppräckning efter flera år med låga årssummor: totalt 38 ex 2011 fördelat på 14 observationsdagar. Bara 1997 (132 ex), 1986 (41 ex) och 2004 (41 ex) har fler klykor observerats. Som framgår av diagrammet har arten varit årlig sedan 1983. Medianvärdet för 2001–2010 är 7 ex. Månadsfördelningen 2011: februari 1 ex, september 1, oktober 15 (5 obsdagar), november 5 (3) och december 16 (4). Kråkudden stod för 32 av de 38 observerade fåglarna. De två bästa dagarna på denna lokal var 6 ex 6 oktober och 7 ex 4 december. Fågeln vid Marstrandsön 10 december utgör första fyndet i Kungälv kommun. Artens uppträdande 1967–2011 framgår av diagram på nästa sida.

1 ex mot S Kråkudden, Hönö, Ö-ö 5 feb (Tina Widén m fl). 1 ex mot S Kråkudden, Hönö, Ö-ö 14 sep (Patric Gullström, Anders Olsson, Ola Bäckman m fl). 1 ex mot S Kråkudden, Hönö, Ö-ö 5 okt (Per Björkman, Olof Armini, Ola Bäckman m fl). 6 ex mot S Kråkudden, Hönö, Ö-ö 6 okt (Martin Oomen, Stig Holmstedt, Per Arne Lindgren m fl). 1 ex mot S Härmanö, O-t 6 okt (Lasse Svensson). 2 ex mot S Kråkudden, Hönö, Ö-ö 7 okt (Peter Hamrén, Olof Armini, Gunnar

Rosqvist m fl). 1 ex Vedholmen, Kåringön, O-t 7 okt (Folke Sjöberg). 1 ex mot S Kråkudden, Hönö, Ö-ö 16 okt (Martin Oomen, Magnus Unger, Uno Unger). 3 ex mot S Kråkudden, Hönö, Ö-ö 19 okt (Stefan Svanberg, Birger Kaiser, Jon Håkansson m fl). 1 ex Måseskär, O-t 21 nov (Folke Sjöberg). 1 ex mot S Kråkudden, Hönö, Ö-ö 26 nov (Jan-Åke Noresson, Mattias Pozsgai, Percy Fredriksson m fl). 3 ex mot S Kråkudden, Hönö, Ö-ö 27 nov (Uno Unger, Tina Widén, Magnus Unger m fl). 7 ex mot S Kråkudden, Hönö, Ö-ö 4 dec (Marinko Karabatic, Magnus Rahm, Anders Sennmalm m fl). 5 ex mot S Kråkudden, Hönö, Ö-ö 10 dec (Uno Unger, Magnus Unger, Markus Lagerqvist). 1 ex Skallen, Marstrandsön, K-v 10 dec (Peter Hvass). 1 ex Kråkudden, Hönö, Ö-ö 27 dec (Marinko Karabatic, Bo Brinkhoff, Per-Arne Fransson m fl). 2 ex Långe tånge, Öckerö, Ö-ö 29 dec (Albin Thorsson, Christopher Magnusson, Eric Thorsson m fl).

Storskarv *Phalacrocorax carbo*

Storskarvskolonierna kontrollerades inte systematiskt under året, men de platser som besökts avvek inte mycket från 2010 års siffror. En ny, liten koloni vid Havstenssund noterades emellertid, liksom utanför Syd-Koster. Således finns uppskattningsvis tolv kolonier med drygt 2 500 bon i Bohuslän. Tommy Järås skriver om arten som häckfågel på Västkusten i *Fåglar på Västkusten* nr 2/2010.

Toppskarv *Phalacrocorax aristotelis*

Under 2011 hittades 23 bon på Väderöarna fördelat på tre öar (13 Väderöbod, 6 Stora Klåvskär, 4 Bot; Matti Åhlund, Tommy Järås). Soteskär besöktes inte, men där fanns 8 bon 2010. Några enstaka bon har nog undgått upptäckt, så en rimlig summa för 2011 borde vara 35 par.

För andra året i rad tvingade en isvinter toppskarvarna att överge Västkusten, och precis som 2010 nådde antalet sedan inte upp i lika höga siffror under föråret och sensommaren som åren innan isvintrarna. I Kosterhavet, som hyser majoriteten av Västkustens rastande och övervintrande toppskarvar, fanns 420 ex i september 2011 och 700 ex i oktober 2011 (att jämföra med 2800 ex i september toppåret 2008 och 640 i oktober 2010), samt 750 ex i november 2011 (mot 570 ex i november 2008 och 840 i november 2010). Tresiffriga antal noterades också för

Väderöarna (300 ex i november 2011, jämfört med 645 ex i november 2008) och Måseskär (110 ex november 2011).

Rördrom *Botaurus stellaris*

Endast ett fynd: 1 ex Lilla Hällungen, Svenshögen, Stenungsund 25 april (Lasse Svensson). Därmed har 64 ex registrerats i Bohuslän. Inga revirhävande fåglar hördes således under året.

Silkeshäger *Egretta garzetta* Rr

Två fynd av tillsammans tre fåglar: 2 ex Stranderäng, Åbyfjorden, Lysekil 11 maj (Hans-Olof Johansson, Jan Artursson, Ing-Marie Artursson) och 1 adult Lammholmen, Öckerö 8 juni (Bengt Karlsson m fl). Senast arten sågs i Bohuslän var 2009. Årets fynd var nr 20 och 21 och det var första gången som fler än ett ex sågs samtidigt. Därmed är nu 22 ex iakttagna i Bohuslän. Årets observationer var förstafynd i både Lysekil och Öckerö.

Ägretthäger *Egretta alba* Rr

Ägretthägern håller på att bli vardagsmat (22 obs-dagar 2011, näst högsta års-summan). Exakt antal individer är svårt att avgöra, men sex fynd (6 ex) kan vara en rimlig avvägning. Därmed finns minst 23 ex noterade i Bohuslän. Observationerna i Öckerö, Tjörn och Uddevalla utgör förstafynd i de kommunerna.

1 ad Nöddökilen, S-ad 29 mars och 1 apr (Matti Åhlund m fl), Backeleran, Rossö, S-ad 30 mars–3 apr (Sussie Carlström m fl) och Kilen, Rossö, S-ad 3 apr (Martin Kvarnbäck, Anton Kvarnbäck), samt Galtölera, T-m 2–4 maj och 9–18 maj (Matti Åhlund m fl). 1 ex kortvarigt rastande Tofta kile, K-v 8 maj (Stefan Malm m fl). 1 ex sträckande mot S Kråkudden, Hönö, Ö-ö 11 maj (*Martin Oomen, Jon Håkansson, Magnus Unger). 1 ad Svälte kile och Utby, Havstensfjord, U-a 2 juli (Peter Nilsson m fl). 1 ex Breviks kile, T-n 10–13 nov (Krister Svanvik m fl). 1 ex Trälebergs kile, L-l 27 nov (Leif Fredriksson genom Jan Artursson).

Vit stork *Ciconia ciconia*

Fem storkar rapporterades 2011: 1 ex Kyrkenorum, Stenungsund 23 januari (Joakim Ehrh); *såg ut att leta rastplats*. 1 ex Forshälladalen, Uddevalla 31 maj–1 juni (*Daniel Alfredsson, Jörgen Olsson, Tommy Ek m fl); *omärkt, tog höjd och drog österut 1 juni 09:35*. 1 2K Västra Stale, Bokenäs, Uddevalla 13–15 juni (*Max Allan Niklasson, Nisse Henriksson m fl). *Denna stork var individmärkt och rapporterades från Öland 30 maj. På Bokenäs sågs den sista gången på morgonen 15 maj och upptäcktes sedan i Härryda på kvällen samma dag. Den lämnade Härryda 16 juni och sågs dagen därpå i Veinge i Halland, där den stannade i fem dagar. Storken märktes 21 juni 2010 som en av fyra ungar i Tielenhemme, Schleswig-Holstein (ca 50 km väster om Kiel). Se också <http://stoercheimnorden.jimdo.com>. 2 ex Lågums industriområde, Dingle, Munkedal 18 juni (Joachim Thelin); *den ena storken flög omkring med något som liknade bomaterial i näbben*. Sedan 1961 har ca 46 fynd av totalt cirka 56 vita storkar registrerats i Bohuslän.*

Skedstork *Platalea leucorodia* Rr

Bohusläns fjärde fynd gjordes vid Tofta kile, Kungälv 12–14 maj (*Magnus Neuendorf, Peter Hvass m fl). Fågeln var färgringmärkt som bounge i Holland 2006, och sågs dessutom på Getterön i Halland 11 maj. Detta var den tredje fågeln vid Tofta kile, de tidigare sågs 2010 och 2006. Den första skedstorken i Bohuslän upptäcktes 2004 på Härmanö utanför Orust.

Bivråk *Pernis apivorus*

Första noteringen är från 4 maj, sista från 23 september. Sträcket över Bredfjället bevakades sporadiskt av Lasse Svensson, och högsta dagssiffran är från 1 september då 42 ex passerade mot söder.

Brun glada *Milvus migrans* Rr

Ett fynd detta år: 1 2K Knöde strand, Stigfjorden, Tjörn 4 juni (Jan Uddén). Fågeln hade troligen sträckt in från Danmark. Totalt har nu 24 fynd (25 ex) gjorts i landskapet, och de fördelar sig på Uddevalla 9 fynd, Tanum 3, Orust 3, Munkedal 2 (3 ex), Tjörn 2 och Sotenäs, Lysekil, Stenungsund, Kungälv och Hisingen 1 vardera. Månadsvis: april 5, maj 9, juni 6, juli 1 (2 ex) och augusti 3.

Röd glada *Milvus milvus*

Sammanlagt noterades 47 ex, vilket innebär att årsrekordet slagits tre år i rad (liksom tidigare år med en viss reservation för att samma individer visat sig på flera lokaler). Detta år gjordes emellertid endast vinter- och vårfynd. Den ökande trenden håller alltså i sig, men inga tecken på häckningsförsök. Ett par som höll permanent revir i Strömstad 2009 är det närmaste vi kommit en häckning i landskapet än så länge. Lokalen har kontrollerats regelbundet 2010 och 2011 utan att några glador påträffats. Som brukligt en tydlig sydlig slagsida på fynden, och många utgjordes nog av insträckare från Skagen eller nordsträckande kustnära fåglar.

Två vinterfynd gjordes, båda gällande nordsträckande glador: 1 ex Hyppeln-Rörö, Öckerö 3 januari (Magnus Unger m fl) och 1 ex Lysegården, Kungälv 9 februari (Tommy Järås). Därefter sågs arten under perioden 7 mars–6 juni. Månadsfördelning: Januari 1 ex, februari 1, mars 21, april 17, maj 5 och juni 2. Kommunfördelning: Hisingen 9 ex, Öckerö 3, Kungälv 5, Tjörn 6, Orust 11, Stenungsund 2, Uddevalla 7, Lysekil 1, Munkedal 1 och Tanum 2.

Havsörn *Haliaeetus albicilla*

Totalt finns detta år 368 rapporter om arten på *Svalan*, det vill säga ganska exakt 100 färre än under 2010, och de är från årets samtliga månader. En förklaring till det lägre antalet obsar kan vara att vintermånaderna var betydligt mildare under 2011, och att örnarna därmed inte drog sig ut till kusten i samma omfattning – antalet obsar under januari–februari och december i år är omkring hundra färre än

under samma perioder 2010.

Arton fynd av ensammar havsörnar gjordes under april–augusti (en del adulta fåglar ingick); flera av dem kan mycket väl gälla samma individer. När ska arten slå till som häckfågel hos oss? Blott tre svenska landskap har varit utan häckande par de senaste åren: Dalsland, Halland och Bohuslän. Under 2012 häckade havsörnen i de två förstnämnda landskapen, så nu är det bara Bohuslän kvar...

Den största ansamlingen under året gällde 5 ex vid Galterön, Ödsmål, Stenungsund 2 januari (Thomas Liebig m fl).

Brun kärrhök *Circus aeruginosus*

Fem konstaterade häckningar (Kungälv 3, Hisingen 1 och Uddevalla 1) och fem troliga (Hisingen 2, Strömstad 1, Tanum 1 och Orust 1) har rapporterats under året. Första vårobsen gjordes 25 mars, sista för hösten 14 oktober.

Blå kärrhök *Circus cyaneus*

Ett sommarfynd föreligger: 1 adult hane Lilla Oxhagen, Hisingen 7 juni (Anders Bergquist). Vårens sista blåhök rapporterades annars 16 maj, och höstens första 16 augusti. Antalet höstobservationer var mycket över det normala, säkert på grund av det goda smågnagaråret uppe i norr. Bland annat sågs 9 ex vid Tjurholmen, Göta älv, Kungälv 29 september (Mats Raneström).

Fyra fynd gjordes under januari–februari och fem under december; se nedan för detaljer.

Januari–februari: 1 ex Sudda, Hönö, Ö-ö 7–15 jan (Tina Widén). 1 hona Bärby, Säve, H-n 26 jan–2 mar (Nils Abrahamsson, Staffan Larsson, Ingvor Svensson m fl). 1 honf Runsvallen, Ytterby, K-v 13–26 feb (Lars Gustafsson). 1 honf Öxnäs, Säve, H -n 17–26 feb (Ingegerd Bratt).

December: 1 ad hona Harestadslätten, Harestad, K-v 1 dec (Peter Strandvik). 2 ex Solberga, K-v 9–21 dec (Björn Dellming, Peter Strandvik, Ingemar Bernhardsson). 1 honf Norrmanneboslätten, K-v 15 dec (Lars Gustafsson). 1 ad hane Romelanda, K-v 18 dec (Kåre Ström). 1 honf Burås, Torsby, K-v 21 dec (Peter Strandvik).

Stäpphök *Circus macrourus* Rr

Även Bohuslän fick god utdelning under årets massiva stäpphöksinvasion: hela 9 individer sågs mellan 26 augusti–29 september, varav 3 adulta hanar, 1 2K+ hona och fem ungfåglar. Fynden i Lysekil, Munkedal och Kungälv var de första i respektive kommun. Samtliga fynddetaljer återfinns nedan. Därmed har 20 fynd (lika många ex) gjorts i Bohuslän. Notera också att fyra obestämda stäpp-/ängshökar sågs under samma period (se nästa arttext).

Den kommunvisa fördelningen av stäpphöksfynden är som följer: Hisingen 7 fynd/ex, Öckerö 3, Orust 3, Uddevalla 2, Kungälv 2 och Tanum, Lysekil och Munkedal 1 vardera. Se också de båda artiklarna i *Fåglar i Bohuslän* 1/2012.

1 1K Tegneby, O-t 26 aug (Torbjörn Janson). 1 ad hane Trälebergs kile, L-l 3 sep (Ingemar Åhlund, Jan Artursson, Thomas Eliasson). 1 ad hane Trädet, Säve, H-n 3 sep (Bo Nilsson). 1 ad hane Rörö, Ö-ö 4 sep (Håkan Möller). 1 1K Bråland, Foss, M-l 18 sep (Ingemar Åhlund) och

samma fågel Skåttene, Håby, M-l 19 sep (Joachim Thelin). 1 1K Stora Rävholmen, Ö-ö 18 sep (Bengt Karlsson). 1 1K Torslandaviken, H-n 20 sep (Dan Lundberg). 1 2K+ hona Tjurholmen-Norrmanneboslätten, K-v 25–27 sep (Ingemar Åhlund, Jörgen Olsson, Peter Nilsson m fl). 1 1K Norrmanneboslätten, K-v 27–29 sep (Peter Nilsson, Jan Johansson, Jörgen Olsson, Kajsa Gustafsson, Mats Raneström).

Rättelse: I artikeln ”Stäpphöken i Bohuslän” i *Fåglar i Bohuslän* nr 1/2012 sägs på sidan 34 att ”Arten har expanderat mot nordost sedan millennieskiftet...” Rätt väderstreck ska naturligtvis vara nordväst!

Obestämd stäpp-/ängshök *Circus macrorus/pygargus* Rr

Hela fyra fynd av obestämda stäpp-/ängshökar gjordes under september, fynddetaljer nedan. Fåglarna sågs under den pågående stäpphöksinvasionen, varför det förmodligen rörde sig om den arten.

1 honf Glose Brattegård, K-v 9 sep (Karl-Johan Bondeson). 1 1K Trädet, Säve, H-n 12 sep (Magnus Lundström). 1 1K Lagmansholmen, Säve, H-n 18 sep (Magnus Persson). 1 ex Västra Glose, Torsby, K-v 18 sep (Karl-Johan Bondeson).

Ängshök *Circus pygargus* Rr

Två majfynd noterades detta år, båda från Öckerö kommun: 1 2K sträckte mot N vid Hönö-Öckerö 8 maj (Magnus Unger m fl) och 1 ad hane sträckte mot S vid Ersdalen, Hönö 12 maj (Per Björkman). Med dessa fåglar har 25 fynd (av totalt 28 ex) gjorts i landskapet, fördelade på Kungälv 6, Orust 5, Hisingen och Öckerö 4 vardera, Uddevalla 3, Strömstad 2 och Tanum 1 (4 ex, gäller häckningen från 1993). Hela 19 av de 25 fynden har gjorts i maj. Se också diagrammet i *Fåglar i Bohuslän* 2010 (Fågelåret 2009), för en redovisning av fynden 1970–2009.

Fjällvråk *Buteo lagopus*

Sista fjällvråken för våren sågs 23 maj, första för hösten så tidigt som 13 augusti. Värda att notera är de 21 ex som sträckte mot NO vid Vallerö, Orust 25 april (Jörgen Olsson, Stefan Oscarsson, Max Allan Niklasson) och de 13 ex som sträckte mot NO vid Härmanö, Orust 30 april (Stefan Oscarsson, Torbjörn Arvidsson, Stefan Avenfors m fl).

Kungsörn *Aquila chrysaetos*

Elva ex rapporterades under januari–februari. Inga kungsörnar sågs mellan 1 mars–28 september, men väl 15 ex under återstoden av året. Totalt alltså 26 ex.

Fiskgjuse *Pandion haliaetus*

Första vårobsen 1 april, senaste höstobsarna (2 stycken) 10 oktober.

Stenfalk *Falco columbarius*

Hela sex vinterfynd, varav fem i december; detaljer nedan. I övrigt sågs arten mellan 5 mars–22 maj och från och med 14 augusti.

Vinterfynd: 1 ex Klövedal, T-n och Mollösund, O-t 23 jan (Nils-Erik Nilsson, Anders Lindegren,

Jaktfalk. Strand, Restenäs 4 december 2011. Foto: Tommy Ek

Stefan Oscarsson m fl). 1 ex Resö camping, Resö, T-m 1 dec (Sune Westman). 1 honf Kärrebergs by, Stala, O-t 4 dec (Stefan Avenfors). 1 honf Nolö, Björkö, Ö-ö 6 dec (Peter Hamrén). 1 ex Sotenkanalen, Ramsvikslandet, S-s 14 dec (Hans Petersson). 1 ex Björholmen, Klövedal, T-n 27 dec (Per Undeland).

Lärkfalk *Falco subbuteo*

Sammanlagt har 80 ex rapporterats under 2011, vilket är 16 fler än det tidigare rekordåret 2010. Inte mindre än 21 rapporter (från 17 lokaler) är från juni–juli. Årets första lärkfalk sågs 2 maj och den sista 2 oktober.

Jaktfalk *Falco rusticolus* Rr

Under december sågs oväntat nog 1-2 adulta fåglar, lokalerna var belägna vid Uddevallas fjordar och utanför Kärningön, Orust. Fynddetaljer nedan. Därmed har Bohuslän 55 fynd av arten, om årets fåglar rörde sig om två olika individer. Fjärde året i rad med observationer.

1 ad Strand, Resteröd, U-a 4 dec (Tommy Ek). 1 ad Vedholmen, Kärningön, O-t 27 dec (Stefan Oscarsson, Max Allan Niklasson, Torbjörn Arvidsson). 1 ad Vadholmen, Havstensfjord, U-a 31 dec (*Jörgen Olsson, Mikael Korpi, Per Wohlin m fl).

Pilgrimsfalk *Falco peregrinus*

Detta år registrerades 29 etablerade par (28 under 2010); 24 par (25) häckade och 12 av dessa (19) lyckade få fram ungar. Totalt blev 31 (41) ungar flygga, vilket ger 2,6 unge per lyckad häckning (2,2). Två nya par hittades under året,

varav åtminstone det ena häckade. Totalt var det alltså fem par som inte gick att konstatera häckning hos. Hälften av årets häckande par misslyckades, vilket är väldigt mycket. De par som lyckades hade dock ovanligt hög ungpåproduktion. (Uppgifter från Tommy Järås.)

Vinterfynden tycktes fortsätta öka även detta år: Omkring 45 obsar gjordes under januari–februari och 35 under december, och några av dem gällde 2 ex. Det verkliga antalet inblandade individer är säkerligen avsevärt lägre än dessa siffror.

Vattenrall *Rallus aquaticus*

Arten rapporterades under häckningstid från omkring 33 lokaler runtom i landskapet. Endast två observationer är från vintermånaderna: Färska spår påträffades vid Bovik, Björkö, Öckerö 19 februari (Magnus Unger) och 1 ex sågs vid Hålkedalskilen, Strömstad 11 december (Lars Åke Karlgren).

Småfläckig sumphöna *Porzana porzana*

Två spelande fåglar detta år, varav en hördes i tre perioder på samma lokal i norra Bohuslän: 1 ex Kilen, Rossö, Strömstad 22–29 april, 3–4 juli och 6–8 augusti (Martin Kvarnbäck, Anton Kvarnbäck, Ivan Kvarnbäck, Sune Westman, Hans Svensson, Jonas Rhodin). 1 ex Kärreberg, Kalvöfjorden, Orust 27–29 juni (Stefan Avenfors, Max Allan Niklasson, Anna Hougström, Owe Hougström, Stefan Malm). Kilen på Rossö fortsätter alltså att ”leverera” när det gäller sumphönorna. Ett diagram över artens förekomst i landskapet under 1967–2010 finns i *Fåglar i Bohuslän* nr 2/2011.

Kornknarr *Crex crex*

Sjutton spelande knarrar, varav nio hördes flera nätter i rad. Med andra ord en återgång till ett mer normalt antal efter förra årets bottennotering (5 spelande ex). Medianvärdet för 2001–2010 är 14. Se artikeln i *Fåglar i Bohuslän* 2/2009 för en översikt av artens förekomst i landskapet.

Kommunvis fördelning: Kungälv 5, Uddevalla 3, Lilla Edet 3, Strömstad 2, Tanum 2, Hisingen 1 och Munkedal 1.

Spelande fåglar: 1 ex Hög, H-n 8 maj (Tommy Järås). 1 ex Bergsjön, Lane-Ryr, U-a 20 maj (Hans Petersson). 1 ex Älje-Porsens naturreservat, U-a 27 maj–6 jun (Jan Johansson, Peter Nilsson m fl). 1 ex Kristevik, Högås, U-a 5 jun (Berndt-Johan Lindberg). 1 ex Nöddökilen, S-ad 13 jun (Lars Åke Karlgren, Sune Westman, Matti Åhlund). 1 ex Kärraby, Hamburgsund, T-m 16 jun (Mats Tunsvik). 1 ex Renshogen, Lur, T-m 18 jun (Sune Westman). 3 ex Björred, Kode, K-v 27 jun–2 jul (Anders Åberg, Peter Hvass m fl). 2 ex Bäck, Torskog, L-E 28–30 jun (Matti Åhlund, Peter Strandvik, Peter Hvass m fl). 2 ex Norrmannebo, K-v 28 jun–6 jul (Matti Åhlund, Peter Strandvik m fl). 1 ex Hamnen, Torskog, L-E 28 jun (Matti Åhlund). 1 ex Skee, S-ad 30 jun (Hans-Petter Gulliksen). 1 ex Alemyren, Svarteborg, M-l 28–30 jul (Joachim Thelin).

Rörhöna *Gallinula chloropus*

Arten har rapporterats under perioden 13 mars–31 oktober.

Trana *Grus grus*

Årets första trana sågs 13 mars. Arten observerades sedan regelbundet till och med 8 oktober, därefter två ströfynd: 1 ex Tången, Mollösund, Orust 6 november (Janne Karrin) och 1 ex Svenshögen, Stenungsund 24 november (Lasse Svensson).

Värt att notera är att totalt 700 sydsträckande ex sågs från Tjurholmen, Göta älv, Kungälv 8 oktober mellan klockan 08–14 (Ingemar Åhlund). Tyvärr gick sträcket en bra bit in på Västgötasidan av älven... Samma datum sågs fyrsiffriga antal passera Göteborgstrakten, och det är mer än troligt att de 700 återfanns bland dessa fåglar. Någon liknande siffra har veterligen aldrig rapporterats från Bohuslän.

Strandskata *Haematopus ostralegus*

Vinterfynd: 10–30 januari sågs 1 ex vid Kråkudden, Hönö-Stora Kärrsvik, Öckerö (Magnus Rahm m fl), och under årets sista månad gjordes tre fynd, för en gångs skull även utanför Öckerö kommun: 1 ex Ärtholmarna-Kråkudden, Hönö 20–31 december (Owe Hougström m fl). 1 ex Resö camping, Resö, Tanum 15 december (Sune Westman). 1 ex Klädesholmen, Tjörn 19–31 december (Andreas Wernersson, Sara Jirholm, Nils-Erik Nilsson).

Årets första strandskator utanför Öckerö kommun sågs 6 mars: 1 ex Stånge huvud, Lysekil (Robert Tuveson, Nilla Tuveson) och 2 ex Kråke fjord, Klövedal, Tjörn (Anders Lindegren).

Mindre strandpipare *Charadrius dubius*

Rapporterad med häckningskriterier från tio lokaler, men trolig häckning bara på hälften av dem. Första vårobs 1 april, sista för hösten 4 september.

Större strandpipare *Charadrius hiaticula*

Första vårobsen 3 mars, sista för hösten 2 oktober.

Fjällpipare *Charadrius morinellus* Rr (ej ad s-dr)

Två fynd av sydsträckande ungfåglar detta år: 1 1K Västergården, Öxnäs, Hisingen 29 augusti (Johan Svedholm) och 1 1K Kråkudden, Hönö 14 september (Uno Unger, Björn Lindkvist, Magnus Unger m fl). Därmed har 73 ex påträffats i landskapet. Sjunde året i rad med fynd av arten.

Sibirisk tundrapipare *Pluvialis fulva* Rr

Bohusläns tredje fynd av arten gjordes 18 juli vid Ödsmåls kile, Kungälv (Bo Brinkhoff, Ola Wennberg, Andreas Hagström m fl). Fynd nummer två gjordes så sent som 2009, då en fågel sågs på samma lokal 11 augusti. Förstafyndet ligger betydligt längre tillbaka i tiden, nämligen 7 augusti 1987, då en fågel sågs på Ramsvikslandet, Sotenäs. När ska den amerikanska kusinen påträffas i Bohuslän? Foto återfinns på nästa sida!

Sibirisk tundrapipare. Ödsmåls kile 18 juli 2011. Foto: Björn Dellming
(www.pbase.com/dellming)

Ljungpipare *Pluvialis apricaria*

Första obsen för våren gjordes 13 mars. En skadad ljungpipare observerades på Torslanda golfbana, Hisingen 16 december (Ulf Sjögren). De båda obsar som närmast föregick detta fynd var från 3 november respektive 19 oktober.

Kustpipare *Pluvialis squatarola*

Fem vårfynd av 1-2 ex har rapporterats mellan 13 maj och 15 juni. Under höststräcket sågs arten mellan 10 juli och 30 oktober. Högsta dagssiffra vid Kråkudden, Hönö: 52 adulta sträckte mot S 16 augusti (Roger Eskilsson m fl).

Tofsvipa *Vanellus vanellus*

Två januarifynd: 1 ex Amhult, Torslanda, Hisingen 11 januari (Rolf Nyback). 1 ex Stocken, Orust 16 januari (Christer Cederfalk). Nästa tofsvipa sågs inte förrän 25 februari. Under december gjordes minst åtta fynd, bland dessa en flock på 17-45 ex som höll till vid Bärby, Säve, Hisingen hela månaden.

Kustsnäppa *Calidris canutus*

Under våren gjordes ett fynd i mars och fem i maj; detaljer nedan. I övrigt observerades arten under perioden 18 juli–14 oktober. Högsta dagssiffran vid Kråkudden, Hönö var 125 sydsträckande ex 28 augusti (Magnus Unger m fl).

Vårfynd: 1 ex Lammholmsviken, Öckerö 19–20 mar (Bengt Karlsson, Jan-Åke Noresson). 1 ex

Hjälmvik, Kalvöfjorden, O-t 15 maj (Stefan Oscarsson). 2 ex Klaseskären, Kosterarkipelagen, S-ad 16 maj (Nils Abrahamsson). 5 ex Vadet, Härmanö, Orust 23 maj (Lasse Svensson). 1 ex Morlanda dammar, O-t 25 maj (Stefan Oscarsson). 1 ex Kråkudden, Hönö 28 maj (Magnus Unger, Magnus Rahm).

Sandlöpare *Calidris alba*

Inga vårfynd detta år. Omkring 125 ex rapporterades mellan 17 juli och 23 september. Detta är den högsta summan sedan 2004, då ca 130 ex inräknades. Dessutom två sena fynd, varav ett i december: 1 ex Östra gatan/kanotklubben, Kungälv 20–21 november (Anders Öberg) och 1 ex Haby bukt, Ramsvikslandet, Sotenäs 14–15 december (Thomas Bernhardsson m fl).

Småsnäppa *Calidris minuta*

Inga vårfynd. Under hösten noterades 39 obsdagar mellan 18 juli och 22 september. Enda tvåsiffriga noteringen var 10 ex Haby bukt, Ramsvikslandet, Sotenäs 2 september (Peder Kinberg).

Mosnäppa *Calidris temminckii*

Under vårsträcket syntes mosnäppor på drygt tio lokaler mellan 7 maj och 9 juni. Merparten av rapporterna kom från Morlanda dammar på Orust, Tofta kile och Torslandaviken. Högsta noteringarna: 8 ex Österröd, Resö, Tanum 14 maj (Sune Westman) och 8 ex Tofta kile, Kungälv 20 maj (Anders Sennmalm, Stefan Kyrklund). Under höststräcket registrerades arten på femton lokaler mellan 12 juli och 25 augusti. Dominerande lokaler var Haby bukt, Sotenäs och Breviks kile, Tjörn. Högsta siffran: 5 ex Breviks kile, Tjörn 6 augusti (Per Undeland, Nils-Erik Nilsson).

Tuvsnäppa *Calidris melanotos* Rr

Efter ett års uppehåll så var det dags igen! En 1K tuvsnäppa sågs vid Sältorna, Färlevfjorden, Lysekil 10 oktober (*Magnus Lundström, Joachim Thelin, Lennart Hermansson m fl). Detta var Lysekils första fynd, och det tredje oktoberfyndet i landskapet. Arten hade alltså setts tio år i rad innan den uteblev under 2010. Totalt har nu 12 fynd (lika många ex) gjorts i Bohuslän. Förstafyndet gällde en fågel vid Utby, Uddevalla 30 juni 1993.

Spovsnäppa *Calidris ferruginea*

Arten sågs mellan 7 juli och 15 september, således inga vårobservationer. Tvåsiffriga antal är sällsynta i Bohuslän, varför 13 adulta fåglar vid Ödsmåls kile, Kungälv 10 juli (Peter Strandvik, Gunnar Wikman) förtjänar att nämnas.

Skärsnäppa *Calidris maritima*

Bohuslän utom Kråkudden-Bolleskären: Senaste vårobsen 16 maj och första för hösten 17 september. Toppnoteringen under föråret var 175 ex Rödsjär,

Nord-Koster (Matti Åhlund, Jan Uddén) och 120 ex Måseskär 18 februari (Folke Sjöberg). Efterårets högsta notering gjordes på Segelskären, där inte mindre än 725 ex inräknades 11 november (Matti Åhlund). Tresiffrigt också vid Långebrottet, Smögen: 110 ex 31 oktober (Peder Kinberg). Pålitliga skärsnäppelokaler som Väderöarna och Pater Noster-skärgården saknade besök under bästa skärmustiden. **Kråkudden-Bolleskären, Öckerö:** Senaste vårobsen gjordes 25 maj och första för hösten 24 september. Högsta siffrorna var under föråret 20 ex (flera gånger) och efteråret ca 100 ex 21 oktober (Magnus Rahm m fl).

Kärrensäppa *Calidris alpina*

Arten sågs under perioden 8 mars–9 november. Bästa dagen vid Kråkudden, Hönö var 22 september, då 419 ex sträckte mot S (Martin Oomen m fl). Den sydliga rasen har inte setts till på någon bohuslänsk häckningslokal sedan 2003.

Myrsnäppa *Limicola falcinellus*

Ett vårfynd och tre höstfynd gjordes detta år: 1 ex Tofta kile, Kungälv 27 maj (Peter Hvass). 1 1K Breviks kile, Tjörn 5–9 augusti (*Petra Söderqvist, Nils-Erik Nilsson, Per Undeland m fl). 1 ex Haby bukt, Ramsvikslandet, Sotenäs 7–8 augusti (Peter Nilsson, Lennart Hermansson, Joachim Thelin). 2 ex Breviks kile, Tjörn 23 augusti (Anders Bergquist).

Brushane *Philomachus pugnax*

Arten observerades mellan 10 april och 7 oktober. Största vårflocken var 9 hanar och 7 honor Galtölera, Lur, Strömstad 9 maj (Matti Åhlund), och den största höstflocken 42 juv Breviks kile, Tjörn 10 augusti (Per Undeland, Krister Svanvik, Petra Söderqvist).

Dvärgbeckasin *Lymnocyrtus minimus*

Endast tre fynd under föråret, samtliga från Hisingen: 1 ex Hökälla 2 januari–16 februari (Uno Unger, Stefan Svanberg). 1 ex Torslandaviken 1 maj (Christer Fält). 1 ex Hökälla 4 maj (Karl-Olof Johansson). Under efteråret rapporterad regelbundet från 10 september fram till årets slut (totalt omkring 25 lokaler). Decemberfynden redovisas nedan. Högsta siffran: 8 ex Skogomedammen, Hökälla, Hisingen 20 oktober (Thomas Palholmen, Göran Sahlin).

Vinterfynd: 2 ex Skogomedammen, Hökälla, H-n 6–18 dec (Martin Oomen, Mathias Theander, Birger Kaiser). 1 ex Kullen, Stora Höga, S-nd 11 dec (Per Undeland). 1 ex Mollön, U-a 12–14 dec (Jan Johansson, Hans Petersson). 1 ex Haby bukt, Ramsvikslandet, S-s 17 dec (Hans Petersson, Lars Viktorsson). 1 ex Myren, Malmön, S-s 25 dec (Ingemar Åhlund).

Enkelbeckasin *Gallinago gallinago*

Årets första observation gjordes inte förrän 14 mars, säkerligen ett resultat av den hårda vintern (också december 2010 saknade fynd). December 2011 var däremot mildare och resulterade i rapporter från nio lokaler (se nedan). Årets högsta

notering var blott 30 ex.

Vinterfynd: 2 ex Nolviks kile, Björlanda, H-n 4 dec (Bo Nilsson). 2 ex Skogomedammen, Hökälla, H-n 6 dec (Birger Kaiser) och 3 ex samma lokal 7 dec (Martin Oomen). 2 ex Kärrsviken, Rörö, Ö-ö 8 dec (Stefan Svanberg). 2 ex Prästgårdskilen, Björlanda, H-n 11 dec (Johan Svedholm, Fredrik Kronhamn). 6 ex Kullen, Stora Höga, S-nd 11 dec (Per Undeland). 4 ex Mollön, Herrestad, U-a 12 dec (Jan Johansson) och 2 ex samma lokal 14 dec (Hans Petersson). 1 ex Kärrsviken, Rörö, Ö-ö 16 dec (Bo Brinkhoff). 1 ex Stora Hästholmen, Björlanda, H-n 18 dec (Bo Nilsson). 2 ex Tegelviken, Ödsmål, S-nd 23 dec (Thomas Liebig). 3 ex Myren, Malmön, S-s 25 dec (Ingemar Åhlund).

Dubbelbeckasin *Gallinago media*

Ett vårfynd (2 ex) och sex höstfynd (8 ex) innebär ännu ett gott år för arten i landskapet; under 2010 var summan 12 ex. Fynddetaljer nedan.

Vårfynd: 2 ex Långevik, Väjern, S-s 27 maj (Peder Kinberg). **Höstfynd:** 2 ex Hökälladammen, H-n 25 aug (Stefan Svanberg). 1 ex Lagmansholmen, Säve, H-n 28–30 aug (Magnus Persson, Martin Oomen). 2 ex Nordreälvstranden, Öxnäs, Säve, H-n 30 aug (Bo Brinkhoff). 1 ex Hökälladammen, H-n 10 sep (Stefan Svanberg). 1 ex Mollön, Herrestad, U-a 12 sep (Jörgen Olsson). 1 ex Skogomedammen, Hökälla, H-n 2–4 okt (Stefan Svanberg, Martin Oomen, Benga Ragnewall).

Morkulla *Scolopax rusticola*

Två fynd gjordes i januari, nästa rapport kom 25 februari. Första dragande kullen observerades 14 mars, sista 2 augusti. Två decemberfynd föreligger. De föregående två hårda vintrarna tycks ha tunnat ut det övervintrande beståndet påtagligt. I december 2008 och december 2009 påträffades morkullor på 14 respektive 16 lokaler.

Rödspov *Limosa limosa*

Tre fynd, samtliga gällande ensamma fåglar: 1 ex Färlevfjorden, Lysekil 10 maj (Jörgen Olsson). 1 ex Galtölara, Lur, Tanum 25–26 juli (Lars Åke Karlgren m fl). 1 ex Breviks kile, Tjörn 15 augusti (Per Undeland). Augustifyndet var en misstänkt *islandica*, och julifyndet kan väl också ha rört sig om en sådan. Två säkert bestämda *islandica*-ungfåglar sågs också; se nedan.

”Isländsk rödspov” *Limosa limosa islandica* Rr

Två 1K-fåglar tillhörande denna ras sågs på Inre strandängarna, Breviks kile, Tjörn 28–29 augusti (Per Undeland, Nils-Erik Nilsson, Krister Svanvik, Nils-Erich Karlsson). Nu finns tio dokumenterade fynd, omfattande totalt 14 ex, av *islandica*-rasen i Bohuslän.

Myrspov *Limosa lapponica*

Omkring 20 fynd av 1–10 ex gjordes under perioden 21 mars–1 juni. Som brukligt var arten påtagligt vanligare under höststräcket (9 juli–5 oktober). En enda rapport med fler än 50 ex: 70 sydsträckande ex vid Björkö, Öckerö 10 juli (Mikael Molin).

Småspov *Numenius phaeopus*

Arten har rapporterats under perioden 19 april–31 augusti. Den största flocken gällde 35 nordsträckande ex vid Styrsö, Strömstad 7 maj (Stefan Karlsson, Göran Silvemmark).

Storspov *Numenius arquata*

Inga häckningsuppgifter föreligger. Arten sågs under perioden 8 mars–25 september. Tre rapporter under vårsträcket handlade om mer än 150 ex: 233 ex Breviks kile, Tjörn 17 april (Nils-Erik Nilsson, Per Undeland). 185 ex Karholmen, Rossö, Strömstad 17 april (Martin Kvarnbäck). 250 ex Vaglarna, Hogdal, Strömstad 21 april (Stefan Karlsson).

Svartsnäppa *Tringa erythropus*

Observerad regelbundet mellan 23 april och 14 september. Därutöver ett novemberfynd: 1 1K rastande Breviks kile, Tjörn 24 november (Krister Svanvik). Detta är förmodligen den senaste obsen hittills i landskapet.

Rödbena *Tringa totanus*

Arten sågs under perioden 22 mars–6 oktober.

Dammsnäppa *Tringa stagnatilis* Rr

Bohusläns sjunde dammsnäppa påträffades i Tofta kile, Kungälv 8 maj (Jesper Petersson m fl). Senast arten sågs i landskapet var 2002, då 1 ex sågs vid Torslandaviken 11–17 maj och 1 ex vid Ödsmåls kile, Kungälv 12 juni. De fyra tidigare fåglarna sågs 11 maj 1965 (Skarvik, Hisingen), 29 juni 1995 (Restenäsön, Uddevalla), 10 maj 1997 (Nöddökilen, Strömstad och Galtölera, Tanum) och 22 april 2000 (Backeleran, Strömstad).

Gluttsnäppa *Tringa nebularia*

Första glutten sågs 19 april, därefter sågs arten regelbundet till 5 oktober. Ett sent höstfynd gjordes: 1 ex Björlanda strand, Hisingen 7 november (Stig Johansson). En uppgift gällande fler än 50 ex har rapporterats: 70 ex Galtölera, Lur, Strömstad 1 maj (Lars Kellgren, Göran Strömberg).

Skogssnäppa *Tringa ochropus*

Första observationen gjordes 27 mars, sista 22 september.

Grönbena *Tringa glareola*

Första noteringen gjordes 19 april, sista 12 september.

Drillsnäppa *Actitis hypoleucos*

Årets första observation gjordes 11 april, nästa 18 april. Höstens sista drillsnäppa sågs 24 september.

Dammsnäppa. Tofta kile, Kungälv 8 maj 2011. Foto: Lars Lundmark (www.larslundmark.se)

Roskarl *Arenaria interpres*

Utanför de normala sträckmånaderna sågs arten enligt följande: januari 2 fynd (3 ex), februari 1 (1), oktober 1 (4), november 2 (7) och december 1 (1).

Fynduppgifter nedan. I övrigt observerades 31 ex 8–21 maj (största flocken 3 ex) och 45 ex 11 juli–17 september (största flocken 5 ex). Observationer föreligger detta år från samtliga årets månader utom mars och april. Höstsiffran är anmärkningsvärt låg, medan vårsiffran är normal. Antalet övervintrande roskarlar har av naturliga skäl varit betydligt lägre de senaste två vintrarna jämfört med åren innan dess.

Januari: 1 ex Trindeknubben, Segelskären, T-m 13 jan (Matti Åhlund). 2 ex Svartskären, Nord-Koster, S-ad 23 jan (Matti Åhlund, Jan Uddén). **Februari:** 1 ex Måseskär, O-t 18 feb (Folke Sjöberg). **Oktober:** 4 ex Segelskären, T-m 14 okt (Matti Åhlund, Jan Uddén). **November:** 4 ex 9 nov och 3 ex 15 nov Ramskär, Segelskären, T-m (Matti Åhlund). 3 ex Stora Drammen, Nord-Koster, S-ad 17 nov (Matti Åhlund). **December:** 1 ex Haby bukt, Ramsviklandet, S-s 14–30 dec (Thomas Bernhardsson, Ingemar Pettersson m fl).

Smalnäbbad simsnäppa *Phalaropus lobatus*

Ett enda fynd detta år: 1 1K-fågel sträckte mot söder vid Kråkudden, Hönö 28 augusti (Magnus Unger m fl). Därmed har 103 ex påträffats i landskapet, och över hälften av dem har setts just i augusti. Ett diagram över artens uppträdande 1967–2010 och per månad finns i *Fåglar Bohuslän* nr 2/2011.

Brednäbbad simsnäppa *Phalaropus fulicarius* Rr

En helt fantastiskt höst och förvinter med 30 godkända exemplar. Antalet brednäbbade som sågs i december var otroliga 17 ex, men så var det också en riktigt blåsig avslutning på året. Fynddetaljer nedan. Årssumman är mer än tre gånger högre än det tidigare bästa året (2002 med 9 ex). Dessutom finns det några fynd som saknar raritetsrapport och därför inte publiceras. Totalt har nu 91 ex setts i landskapet. Ett diagram över artens uppträdande 1967–2010 och per månad finns i *Fåglar Bohuslän* nr 2/2011. Som framgår av det diagrammet är massuppträdandet i december exceptionellt (normalt har det varit störst chans att träffa på brednäbbade simsnäppor i Bohuslän i oktober och november).

Månadsfördelning: September 2 ex, oktober 3, november 8 och december 17.

Kommunfördelning: Tanum 1 ex, Sotenäs 9, Orust 2, Stenungsund 1, Kungälv 3 och Öckerö 14. Fyndet i Stenungsund 11 dec var det första för kommunen.

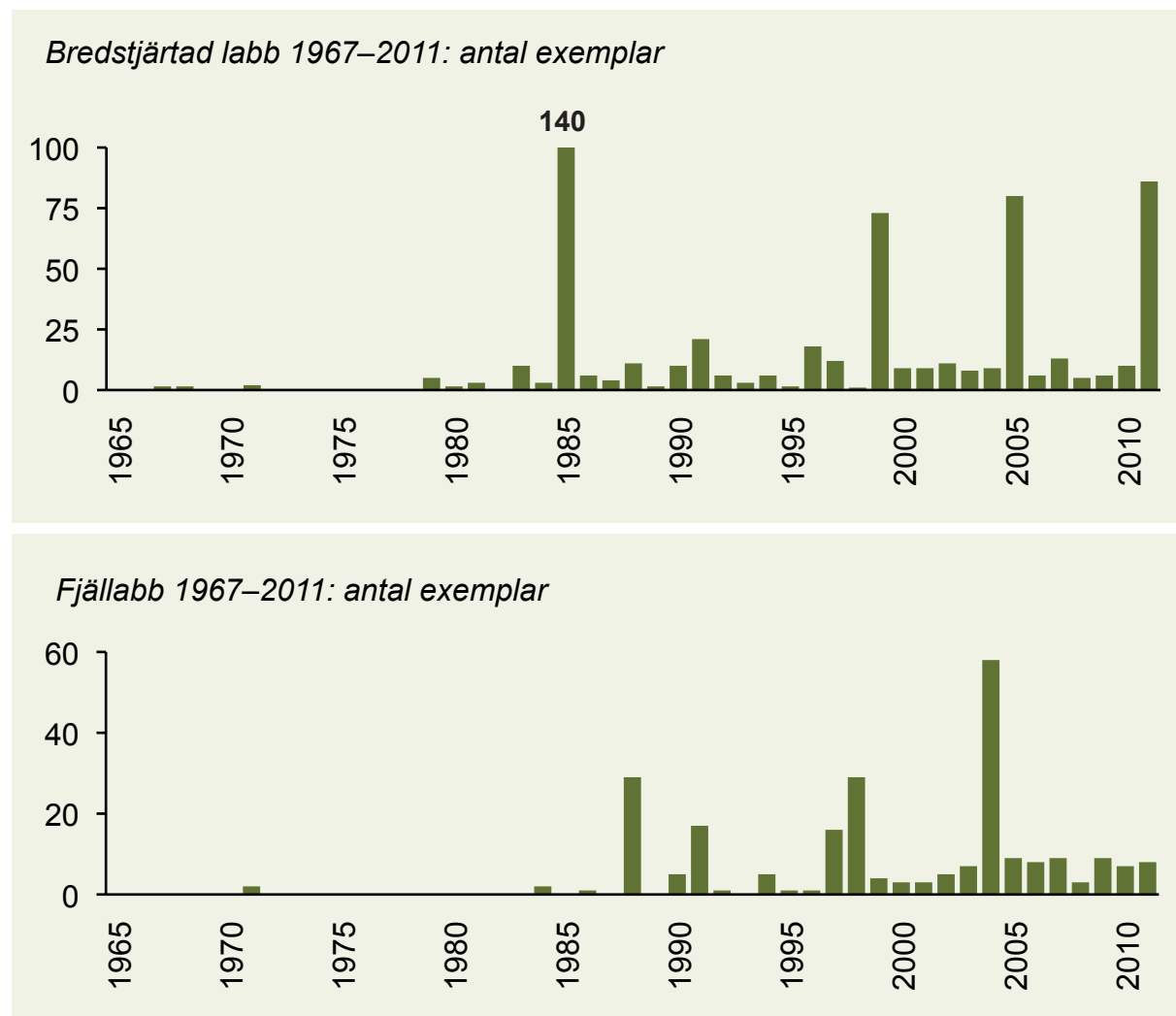
September: 1 ex Vedholmen, Kärnön, O-t 23 sep (Stefan Oscarsson, Owe Hougström). 1 ex Kråkudden, Hönö, Ö-ö 23 sep (Jon Håkansson). **Oktober:** 1 ex Berggylteskär, Malmö fjord, S-s 1 okt (Tony Göransson). 2 ex Kråkudden, Hönö 19 okt (Stefan Svanberg, Jan-Åke Noresson, Jon Håkansson m fl). **November:** 1 ex Hyppeln, Ö-ö 20 nov (Uno Unger, Magnus Unger). 2 ex Marstrandsön, K-v 26 nov (Peter Hvass, Björn Dellming). 1 ex Kråkudden, Hönö 27 nov (Ola Bäckman, Evamaria Ferm, Magnus Unger m fl). 1 ex Måseskär, O-t 28 nov (Folke Sjöberg). 1 ex Kråkudden, Hönö 28 nov (Marinko Karabatic). 2 ex Kråkudden, Hönö 30 nov (Marinko Karabatic, Ingvor Svensson, Jon Håkansson m fl). **December:** 1 ex Björnåsen, Grebbestad, T-m 2 dec (Thomas Carlsson). 1 ex Kråkudden, Hönö 4 dec (Ola Bäckman, Marinko Karabatic, Markus Lagerqvist m fl). 1 ex Kråkudden, Hönö 5 dec (Bo Brinkhoff, Andreas Hagström, Osborne Lindberg). 3 ex Kråkudden, Hönö 10 dec (Uno Unger, Magnus Unger, Markus Lagerqvist). **Minst** 2 ex Grosshamn, Ramsvikslandet, S-s 10–11 dec (Peter Nilsson, Jörgen Olsson, Per Wohlin, Petter Bohman). 1 ex Haby bukt, Ramsvikslandet, S-s 10 dec (Magnus Ullman). 1 ex Tångevik, Ramsvikslandet, S-s 10 dec (Mikael Korpi, Per Korpi). 1 1K Strandnorum, S-nd 11 dec (Per Undeland, Krister Svanvik, Magnus Larsson, Thomas Liebig). 1 ex Haby bukt, Ramsvikslandet, S-s 14 dec (Thomas Bernhardsson). 1 ex Flateby Sandvik, Nordre älvs fjord, K-v 19 dec (Per Arne Lindgren). 1 1K Haby bukt, Ramsvikslandet, S-s 27 dec (Mikael Korpi, Jörgen Olsson, Joachim Thelin). 2 ex Grosshamn, Ramsvikslandet, S-s 28–29 dec (Patric Gullström, Jan Artursson m fl). 1 ex Pinan, Hönö, Ö-ö 29 dec (Ola Bäckman).

Bredstjärtad labb *Stercorarius pomarinus* Rr

Ett fantastiskt år, framför allt på grund av många fynd i december, gav sammanlagt 86 ex. Månadsfördelning: januari 1 ex, maj 2, september 2, oktober 17, november 12 och december 52. Förårsfynden redovisas nedan. Bästa dagen var 4 december då 9 ex noterades på Ramsvikslandet och 12 ex på Kråkudden. Att jämföra med

rekordåret 1985 då 140 ex noterades, varav 94 ex vid Kråkudden 9 november! Se också diagram nedan över uppträdandet 1967–2011.

Förårsfynd: 1 2K död Rödshult, Lane-Ryr, U-a 18 jan (Hans Petersson; se notis i *Fåglar i Bohuslän* 1/2012). 1 3K+Kråkudden, Hönö, Ö-ö 16 maj (Martin Oomen, Dan Larsson m fl). 1 3K+ Kråkudden, Hönö, Ö-ö 25 maj (Magnus Rahm, Jan-Åke Noresson, Jon Håkansson m fl).

Kustlabb *Stercorarius parasiticus*

Fyra fynd innan 10 april: 1 adult Kråkudden, Hönö 1 april (Per Björkman). 4 ex Kråkudden, Hönö 6 april (Jon Håkansson). 2 ex mot S Kråkudden, Hönö 7 april (Ola Bäckman m fl). 1 ex Grosshamn, Ramsvikslandet, Sotenäs 7 april (Lennart Hermansson, Jan Johansson, Owe Hougström). Rekordmånga i oktober (ca 25 ex, 11 obsdagar; talrikare än i september!) och dessutom två fynd i november: 3 ex mot S Kråkudden, Hönö 25 november (Peter Strandvik m fl). 1 ex mot S Kråkudden, Hönö 26 nov (Mattias Pozsgai, Martin Widén).

Fjälllabb *Stercorarius longicaudus* Rr

Åtta exemplar, varav ett från våren och sju från hösten. Sex av de åtta fåglarna noterades vid Kråkudden, Hönö. Med undantag av invasionsåret 2004 (58 ex) är

årets antal i linje med årssummorna under 2000-talet (3–9 ex). Ett diagram över uppträdandet i Bohuslän 1967–2011 finns på föregående sida.

1 ad mot S Härmanö, O-t 23 maj (Lasse Svensson). 1 1K Bolleskären, Hönö, Ö-ö 21 aug (Magnus Unger m fl). 1 1K str S Kråkudden, Hönö, Ö-ö 7 sep (Peter Hamrén m fl). 3 1K mot S Kråkudden, Hönö, Ö-ö 14 sep (Uno Unger m fl). 1 1K Inre strandängarna, Breviks kile, T-n 14 sep (Per Undeland). 1 1K mot S Kråkudden, Hönö, Ö-ö 6 okt (Stefan Svanberg m fl). (Därtill kommer två rapporter som saknar raritetsrapport och en obestämd fjäll-/kustlabb.)

Storlabb *Stercorarius skua*

Totalt rapporterades omkring 330 ex (uppenbara dubbelrapporteringar frånräknade), vilket är cirka tre gånger högre än medianvärdet för årssummorna under den senaste tioårsperioden. Storlabbens förekomst i Bohuslän 1967–2008 redovisades i *Fåglar i Bohuslän* nr 1/2009.

De flesta år brukar arten uppträda som talrikast i augusti och september i samband med kraftig blåst från väster. I år avvek mönstret något från det brukliga med oktober som toppmånad: februari 1 ex, april 1, juni 2, juli 1, augusti 10, september 105, oktober 160, november 19 och december 28.

Förårsfynden: 1 ex Ramsvikslandet, S-s 5 feb (Jerry Nerstrand). 1 ex Kråkudden, Hönö, Ö-ö 17 apr (Magnus Unger). 1 ex Kråkudden, Hönö, Ö-ö 15 juni (Jon Håkansson, Magnus Rahm). 1 2K+ Strandnorum, Stenungsund 24 juni (Per Undeland).

Högsta noteringarna: 36 ex str S Kråkudden, Hönö, Ö-ö 13 sep (Christian Cederroth m fl). 34 ex str S Kråkudden, Hönö, Ö-ö 14 sep (Uno Unger m fl).

Svarthuvad mås *Larus melanocephalus* Rr

En adult svarthuvad mås sträckte söderut förbi Kråkudden, Hönö 19 april (Martin Oomen m fl). Detta var Bohusläns fjärde fynd av arten. De tidigare gjordes vid Havstensfjord, Uddevalla 20–21 maj 1992, Vedholmen, Orust 18 oktober 1996 och Torslandaviken, Hisingen 30 april 2005. Alla har varit på sitt tredje kalenderår eller mer.

Dvärgmås *Hydrocoloeus minutus*

Efter det magra fjolåret (totalt 74 ex) visade sig dvärgmåsen 2011 i rekordantal i landskapet. Arten sågs under årets alla månader och totalt noterades drygt 600 ex. Flest sågs i maj, september och oktober. Ungefärlig månadsfördelning: januari 6 ex, februari 4, mars 16, april 16, maj 100, juni 3, juli 6, augusti 28, september 240, oktober 120, november 29 och december 57.

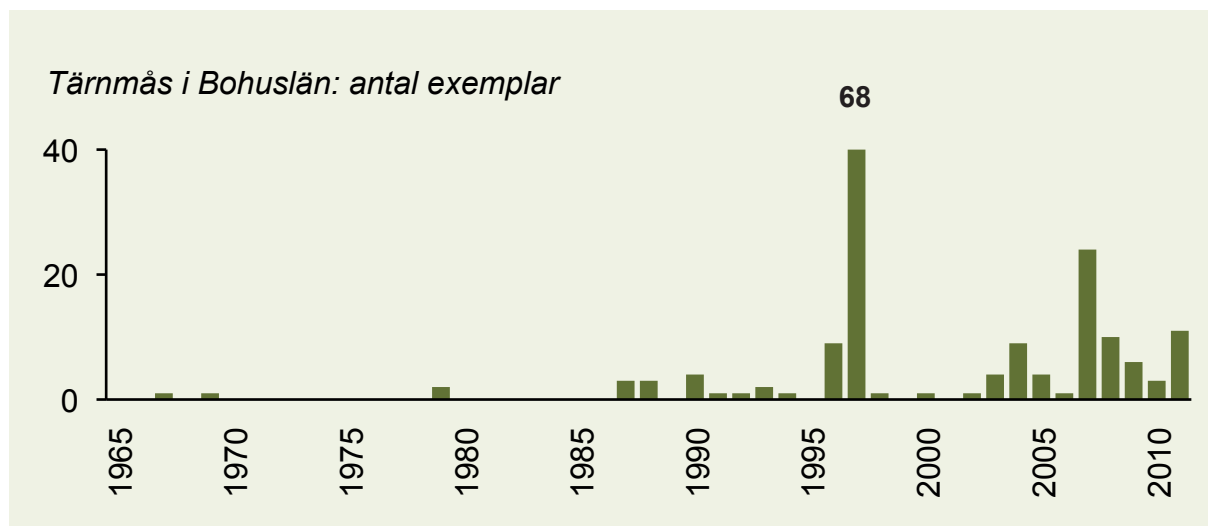
Tärnmås *Xema sabini* Rr

Elva godkända tärnmåsar noterades under året. Alla var ungfåglar och sågs mellan 13 september och 30 november. Diagrammet på nästa sida sammanfattar förekomsten av arten i Bohuslän från första fyndet 1967 till och med 2011.

Medianvärdet för 2001–2010 är 4 ex per år.

2 1K mot N Kråkudden, Hönö, Ö-ö 13 sep (Roger Eskilsson). 2 1K Kråkudden, Hönö, Ö-ö 22 sep (Rolf Nordin). 1 1K mot S Härmanö, O-t 6 okt (Lasse Svensson). 1 1K mot S Grosshamn,

Ramsviklandet, S-s 6 okt (*Joachim Thelin, Lennart Hermansson, Jan Johansson, Per Wohlin). 1 1K mot S Kråkudden, Hönö, Ö-ö 10 okt (Martin Oomen). 2 1K mot S Kråkudden, Hönö, Ö-ö 11 okt (Ola Wennberg). 1 1K mot SV Haby bukt, Ramsviklandet, S-s 20 okt (Peter Backman, Hans Petersson). 1 1K mot S Grosshamn, Ramsviklandet, S-s 30 nov (*Jan Johansson, Lennart Hermansson, Hans Petersson). (Därutöver två rapporter som saknar raritetsrapport.)

Kaspisk trut *Larus cachinnans* Rr

Bohusläns tredje kaspiska trut, en 2K-fågel, upptäcktes bland ett tjugotal andra trutar utanför Rörö 5 november (*Magnus Unger, Lars Melin). Också de två föregående fynden gjordes i Öckerö kommun: 1 1K hittades död i Ersdalen, Hönö 10 augusti 2003 och 1 3K rastade vid Kråkudden, Hönö 10 oktober 2008.

Vitvingad trut *Larus glaucoides* Rr

Ett godkänt fynd under året: 1 1K Färlevfjorden, Munkedal och Lysekil 7 december (*Lennart Hermansson, Jan Johansson, Per Wohlin, Joachim Thelin m fl). Därmed har 31 ex registrerats i Bohuslän. Fynd saknades helt i landskapet mellan 2005 och 2008, men arten har nu setts med vardera ett exemplar de tre senaste åren.

Vittrut *Larus hyperboreus* Rr

Två fynd under året, båda i Uddevalla. Med ett fynd vid Kråkudden, Hönö i mars 2010, var detta den andra och tredje individen i Bohuslän sedan 2007. Arten var årlig i Bohuslän mellan 1978 och 2007 (med undantag för år 2000), men i sakta sjunkande antal. Se vidare *Fåglar i Bohuslän* nr 1/2008.

1 2K Agnebergsskolan, Uddevalla centrum 27 jan–9 feb (Jan Uddén m fl). 1 1K Skeppsviken, Uddevalla hamn 4 december (Petter Bohman m fl).

Rosenmås *Rhodostethia rosea* Rr

Två fynd under året, båda mellan jul och nyår. Först en välbesökt och flitigt fotograferad 1K-fågel vid Björnhuvudet, Öckerö 25–29 december (Per Arne

Lindgren, Karin Ottosson, Maria Müntzing m fl). Därefter en adult rosenmås förbiflygande vid Vedholmen, Karingön, Orust 27 december kl 09:23 (Stefan Oscarsson, Torbjörn Arvidsson, Max Allan Niklasson). Vad som sannolikt var samma fågel sågs senare under dagen passera Långe tånge, Öckerö kl 11:38 (Mats Raneström) och Kråkudden, Hönö kl 11:55 (Bo Brinkhoff, Marinko Karabatic, Martin Alexandersson, Ola Wennberg m fl). Dessa fynd var nr 6 och 7 av rosenmås i Bohuslän. Föregående är bokförda 30 januari 1983, 10 oktober 1984, 19–23 januari 1993 samt 9 maj och 5–7 juli 2006. Av dessa var 4 adulta och 1 juvenil.

Tretåig mås *Rissa tridactyla*

Femton dagssummor med över 1000 fåglar är rekordartat många (den senaste femårsperioden har haft 2–4 per år). Av siffrorna framgår tydligt att lågtrycken avlöste varandra i december. Den 10 december inräknades inte mindre 14 000 tretåiga vid Kråkudden. Av dessa passerade 13 500 ex under morgonens tre första timmar (250 ex per minut som mest). Bara 5% av individerna var ungfåglar. Även ”inlandslokalen” Nordre älvs fjord hade över 1000 ex denna dag!

Småtärna *Sternula albifrons* Rr

Tre fynd av sammanlagt fem ex under 2011. Totalt har därmed 54 fynd (totalt 73 ex) gjorts i landskapet, bland dessa en häckning i Sotenäs 2008.

1 ad Vadarstranden, Torslandaviken, H-n 12 juni (Magnus Persson). 1 ad Färlevfjorden, L-l 13 juni (Lars Andersson, Per Johansson). 2 1K + 1 ad Södra Karingöfjorden, T-n 29 juli (Peter Strandvik).

Skräntärna *Hydroprogne caspia*

Tre fynd: 1 ex Torslandaviken, Hisingen 26 maj (Magnus Persson). 1 adult Ödsmåls kile, Kungälv 8 juni (Björn Dellming, Mats Raneström). 1 ex Torslandaviken, Hisingen 27 juli (David Klingberg). Enstaka skräntornor brukar ses så gott som årligen i Bohuslän. Totalt har nu 57 fynd (70 ex) registrerats i landskapet.

Svarttärna *Chlidonias niger*

Ovanligt många observationer av svarttärna i år: 10 fynd av 23 ex, varav 18 i början av maj. 2009 och 2010 sågs tre ex vardera året. Därmed finns 101 fynd med totalt 138 ex noterade från Bohuslän.

1 ex Kockholmen, Rossö, S-ad 7 maj (Martin Kvarnbäck, Anton Kvarnbäck). 2 ex mot S Kråkudden, Hönö, Ö-ö 8 maj (Uno Unger, Magnus Unger, Stefan Svanberg). 2 str + 4 födosökande Kråke fjord, Klövedal, T-n 8 maj (Per Undeland, Nils-Erich Karlsson, Nils-Erik Nilsson). 7 ex mot S Kråkudden, Hönö, Ö-ö 9 maj (Peter Hamrén, Martin Oomen). 2 ex mot S Kråkudden, Hönö, Ö-ö 10 maj (Per Björkman). 1 ex Nordre älvs fjord, Björlanda, H-n 22 maj (Magnus Persson). 1 ex Torslandaviken, H-n 16–20 juni (Bo Brinkhoff m fl). 2 ex Nordre älv (Kornhall-Öxnäs), K-v/H-n 5–8 aug (Anders Carlberg, Bo Brinkhoff, Peter Strandvik). 1 1K mot S Kråkudden, Hönö, Ö-ö 6 sep (Martin Oomen, Andreas Hagström, Birger Kaiser m fl).

Silvertärna, 2K-fågel. Jutholmen, Kosterarkipelagen 16 juni 2011. Foto: Matti Åhlund

Silvertärna *Sterna paradisaea*

Den första silvertärnan för året rapporterades 19 april. Därefter regelbundna observationer fram till 22 oktober. Ovanligt många oktoberfynd (11 fynd av totalt 19 ex). Tre observationer av 2K-fåglar, alla från Kosterarkipelagen: 1 2K Jutholmen och 1 2K Skrikareskär 16 juni, samt 1 2K Klaseskären 19 juni (Matti Åhlund).

Fisktärna *Sterna hirundo*

Första vårfyndet gjordes 9 april. Elva fynd i oktober av totalt 17 ex är fler än normalt. Årets sista fisktärna sågs 19 oktober.

Kentsk tärna *Sterna sandvicensis*

Rapporterad regelbundet mellan 7 april och 24 september. Plus ett mycket sent exemplar: 1 1K Björholmen, Klövedal, Tjörn 27 november (Per Undeland). Noterbart är också ett inlandsfynd: 2 ex mot O, Runsvallen, Ytterby, Kungälv 31 augusti (Lars Gustafsson). Som vanligt dominerar rapporterna från Göteborgs norra skärgård stort. Av omkring 190 rapporter kom endast 18 från Kungälv och norrut. Högsta antal: 86 ex mot S Kråkudden, Hönö 7 september (Mikael Molin m fl) och 58 ex mot S Kråkudden, Hönö 6 september (Martin Oomen m fl).

Sillgrissla *Uria aalge*

Inga rapporterade häckningar. Ett och samma par har häckat på Bonden, Lysekil sedan åtminstone 2004. Ön inventerades dock inte 2011. Yngre tiggande fåglar med förälder har dock uppträtt från slutet av juli även i år, men dessa kommer sannolikt från Brittiska öarna eller möjligen Norge. Många utmattade och avmagrade sillgrisslor förekom under sensommaren och hösten (se notis i *Fåglar i Bohuslän* nr 1/2012).

Högt antal: ca 1000 ex mot S Kråkudden, Hönö, Ö-ö 10 dec (Uno Unger m fl).

Tordmule *Alca torda*

Inga rapporterade häckningar, men torde fortfarande mula på Bonden, Lysekil.

Högt antal: Ca 1000 ex Kråkudden, Hönö, Ö-ö 10 dec (Uno Unger, Magnus Unger, Markus Lagerqvist m fl).

Alkekung *Alle alle*

Ett mycket gott år för alkekungen, totalt rapporterades drygt 5600 ex. De fördelade sig på februari 1 ex, oktober 320, november 4000 och december 1300. Liksom för flera andra havsfåglar var decembersiffrorna anmärkningsvärt höga. Endast ett förårsfynd: 1 ex Kråkudden, Hönö 6 februari (Daniel Gustafsson, Björn Larsson). Höstens första observation gjordes 5 oktober.

Dagar med fler än 200 ex noterades på fem lokaler (åtta tillfällen). Dagssiffran från Kockholmen är den högsta vid någon lokal sedan Kråkudden 1 november 1996, men då registrerades å andra sidan inte mindre än 10 000 individer!

Kockholmen, Rossö, S-ad: 1396 ex 2 nov (Martin Kvarnbäck, Anton Kvarnbäck). **Kråkudden, Hönö, Ö-ö:** 500 ex 28 nov (Marinko Karabatic m fl). 382 ex mot S 30 nov (Martin Oomen m fl). 310 ex mot S 5 dec (Per Österman m fl). **Vedholmen, Kåringön, O-t:** 400 ex 28 nov (Max Allan Niklasson m fl). **Klädesholmen, T-n:** 280 ex 28 nov (Per Undeland, Krister Svanvik). **Grosshamn, Ramsviklandet, S-s:** 265 ex 30 nov (Lennart Hermansson, Jan Johansson, Lars Sölsnaes). 250 ex 4 dec (Peter Nilsson, Jan Artursson, Thomas Ring).

Lunnefågel *Fratercula arctica*

Återigen ett magert lunnefågelår med 2000-talets mått mätt. Totalt registrerades 22 ex, varav 2 döda. De fördelade sig på mars 1 ex, april 2, september 3, oktober 7, november 4 och december 5. Medianvärdet för 2001–2010 är 100 ex per år.

Vårfynden: 1 ex död Ängklåvbukten, Saltö, S-ad 19 mars (Christer Mattsson). 1-2 ex str S Vallerö, O-t 19 apr (Max Allan Niklasson, Stefan Oscarsson). 1 ex Vallerö, O-t 25 apr (Jörgen Olsson, Max Allan Niklasson, Stefan Oscarsson).

Skogsduva *Columba oenas*

Rapporterad regelbundet mellan 6 februari och 19 november, således inga egentliga vinterfynd. Största ansamlingen var ca 70 ex vid Öxnäs, Säve, Hisingen 11–12 april (Mats Raneström m fl).

Turturduva digiscopad på långt avstånd. Öxnäs, Säve 30 september 2011.

Foto: Jan-Åke Noresson

Turkduva *Streptopelia decaocto*

Ropande fåglar hördes på omkring 13 orter (totalt 23 lokaler), ingen norr om Munkedal. Tvåsiffriga ansamlingar: 14-18 ex Badhusberget, Lysekil 1–26 september (Ingemar Åhlund). 11 ex Hasselbacken, Uddevalla centrum 25 november (Rune Hixén).

Turturduva *Streptopelia turtur*

Under 2011 påträffades fyra turturduvor, vilket är den högsta årssumman hittills. Fynddetaljer nedan. Fyndet i Munkedal var det första som gjorts i kommunen. Totalt föreligger nu 45 fynd i landskapet (46 ex).

1 ex Halsbäck, Klövedal, T-n 6 jun (Dag Aurell). 1 ex Lyngnhuvudet, Havstenssunds skärgård, T-m 7 jun (Matti Åhlund). 1 ex Solberg, Håby, M-l 20 sep (Jörgen Olsson). 1 1K Öxnäs, Säve, H-n 29–30 sep (Christer Fält m fl).

Gök *Cuculus canorus*

Första göken hördes 6 maj, medan sista observationen gjordes så sent som 1 oktober, då Jon Håkansson såg en 1K-fågel vid Ersdalsviken, Hönö. Detta är förmodligen det senaste fyndet hittills i Bohuslän. Den näst sista obsen under 2011 gjordes 21 september.

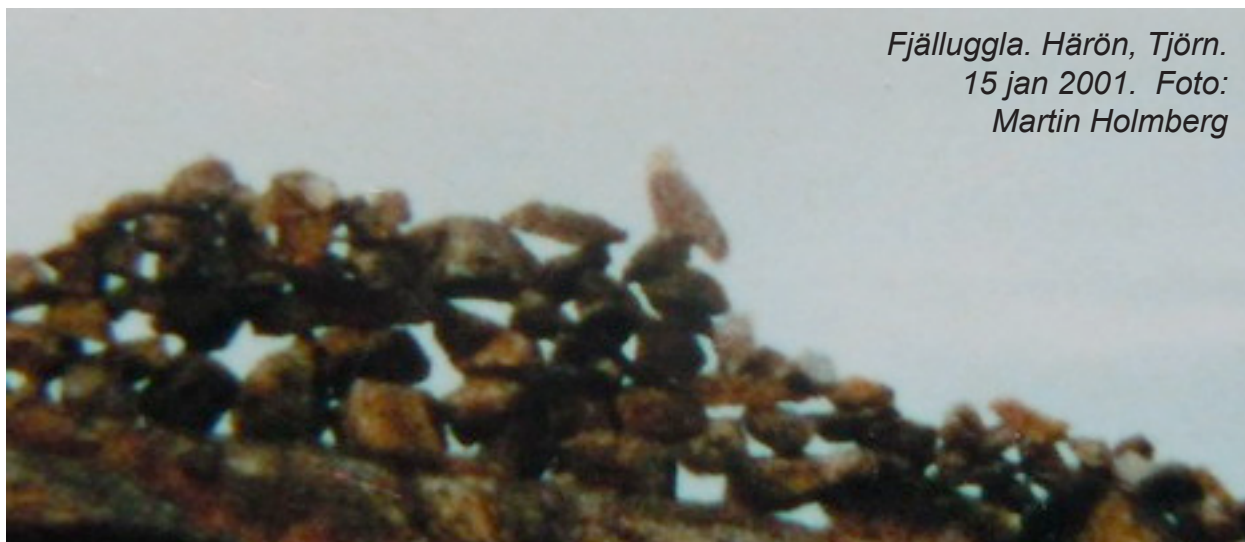
Berguv *Bubo bubo*

Blott 44 revir registrerades under 2011. För elfte året i rad ett dåligt år för uvarna, med så få som ca 11 ungar producerade. Populationens storlek tycks sjunka

successivt. Kommunvis fördelade sig reviren på följande sätt (inom parentes antalet ungar): Strömstad 6 (3), Tanum 6 (2), Sotenäs 3 (1), Lysekil 4, Munkedal 2, Orust 7, Tjörn 5 (3), Stenungsund 4, Kungälv 7 (2), Hisingen 1 och Öckerö 1.

Fjälluggla *Bubo scandiacus* Rr

Ett exemplar av denna exklusiva uggla flög mot NO vid Käringön, Orust 17 september (Jan-åke Persson, Kristina Sjöberg). Dessutom har ett äldre fynd tillkommit: 1 honfärgat ex rastade vid Ängen, Härön, Tjörn 15 januari 2001 (Martin Holmberg, Uno Holmberg, Arnt Kornelissen; genom Krister Svanvik; se dokumentationsfotot nedan!). Det föregående fyndet gjordes så nyligen som 2009. Därmed har 11 fynd (12 ex) gjorts i landskapet, fördelade på januari (7), juli (1), september (1) och november (2). Kommunvis: Öckerö 2 (3 ex), Orust 2, Tjörn 2 och Kungälv, Uddevalla, Hisingen, Stenungsund och Tanum 1 vardera.

*Fjälluggla. Härön, Tjörn.
15 jan 2001. Foto:
Martin Holmberg*

Hökuggla *Surnia ulula*

Även Bohuslän fick utdelning under höstens svaga invasion: 1 ex sågs vid Lilla Iglevattnet, Bredfjället, Uddevalla 12 november (Lasse Svensson m fl). Senast arten påträffades i landskapet var 2008; även då sågs en ensam fågel under en enda dag. Arten har för övrigt setts sju av de föregående tio åren.

Sparvuggla *Glaucidium passerinum*

Åtta revirmarkerande fåglar har rapporterats under vintern/våren. Under hösten ett kraftigt invasionsuppträdande med cirka 75 observerade ex. Sex utsocknes sparvugglor släpptes dessutom från Fågelcentralen på Hisingen efter rehabilitering, liksom en från Tjörn. Samtliga kommuner utom Öckerö hade fynd av arten; flest i Uddevalla (21), Tanum (12) och Orust (9).

Lappuggla *Strix nebulosa* Rr

Två lappugglor påträffades under senhösten: 1 ex Skåttene, Håby, Munkedal 23 november (*Edit Karlsson, Lennart Hermansson, Jan Johansson m fl). Fågeln hade

fastnat i en taggtråd och transporterades till Fågelcentralen för rehabilitering, för att sedan släppas fri på samma plats 11 december (Tommy Järås m fl). 1 ex sågs och fotograferades dessutom vid Stora Höggeröd, Resteröd, Uddevalla 30 november (Morgan Björk, Britt-Marie Björk). Se också notisen i *Fåglar i Bohuslän* 1/2012. Därmed har 6 fynd (lika många ex) gjorts i landskapet. De tidigare är från mars 1881 (Gustavsberg, Uddevalla), 2–6 mars 1990 (Svankällan, Hisingen), 4–6 augusti 2000 (Galtö, Tanum) och 25 november 2006–15 februari 2007 (Gnällan, Uddevalla).

Lappugglan från 2006–2007 hade också fastnat i en taggtråd, men tyvärr avled den individen strax efter att den lämnats in till Fågelcentralen. Arten jagar antagligen på ett sätt som lätt kan leda till den här typen av olyckor.

Hornuggla *Asio otus*

Blott tre ungpullar och fyra spelande fåglar har rapporterats detta år. Det går dåligt för många av ugglearterna, sannolikt på grund av en sviktande tillgång på gnagare. Även detta år hade ett antal (8 ex) hornugglor samlats vid Hönö kyrkogård, närmare bestämt under perioden 16–23 januari (Bengt Karlsson, Tony Norman, Magnus Unger).

Jorduggla *Asio flammeus*

Inga vinter- eller sommarfynd detta år, däremot gjordes 3 vår- och hela 21 höstfynd. Den senare siffran kan sannolikt tillskrivas den goda häckningssäsongen i norra Sverige.

Pärluggla *Aegolius funereus*

Endast sju pärlugglor rapporterade, fyra spelande fåglar under våren och tre höstfynd. [Dessutom släpptes två rehabiliterade pärlugglor från Fågelcentralen vid Hög, Hisingen under hösten, båda fåglarna funna utanför Bohuslän.] De spelande ugglorna redovisas nedan, liksom de tre höstfynden, som samtliga gjordes på öar.

1 ex lockläte Gröna äng, Bredfjället, U-a 9–10 apr (Lars Sölsnaes, Jonas Sölsnaes, Magnus Larsson). 1 ex spelande Svartedalen, K-v 22 april (Owe Hougström, Stefan Malm, Torbjörn Arvidsson). 2 ex spelande Torrgårdsvatten, Svartedalen, L-E 10–14 maj (Uno Unger, Stig Jacobsson, Magnus Unger). **Höstfynd:** 1 ex Ramsön, S-nd 9 okt (Håkan Aronsson). 1 ex Hönö kyrkogård, Ö-ö 14 okt (Uno Unger, Bengt Karlsson, Björn Zachrisson m fl). 1 1K Kalkemyren, Nord-Koster, S-ad 15 okt (Folke Bengtsson m fl).

Nattskär *Caprimulgus europaeus*

171 revir noterades i år, det tredje högsta antalet någonsin. Vilket kanske visar att nattskärorna väcker ett allt större intresse under sommarnätterna. Goda inventeringsinsatser har gjorts och arten är i år (för första gången?) påträffad i samtliga Bohusläns kommuner. Vid lite mer omfattande inventeringar 2007 påträffades 256 revir och beståndet beräknas till minst 600 par.

Spelande fåglar hördes mellan 20 maj och 25 juli; den sista observationen gjordes

16 september. Även Öckerö fick alltså ett fynd detta år, eventuellt det första för kommunen, men det gällde inte en spelande fågel: 1 ex rastade på Hyppeln 16 juli (Christer Fält, Vilgot Fält Gavelin). Flest revir inräknades i Kungälv (38), Tanum (25) och Uddevalla (25).

Tornseglare *Apus apus*

Första obsen för året gjordes 8 maj (flera lokaler), den sista 20 september. Fem rapporter handlar om 1000 ex eller fler: 1000 ex Torslandaviken, Hisingen 15, 17 och 27 maj (Ola Wennberg, Christer Fält, Stefan Svanberg, Magnus Persson). 1007 ex sträckte S vid Varvet, Bovallstrand, Tanum 24 juli och 1207 ex sträckte S vid samma lokal 25 juli (Aimon Niklasson).

Blek tornseglare *Apus pallidus* Rr

Bohusläns första fynd av denna svårbestämda art kom 4 november, då ett exemplar sågs vid Borealis kracker, Stenungsund (Lasse Svensson m fl). Se notisen i *Fåglar i Bohuslän* nr 1/2012, men framför allt *Vår Fågelvärld* nr 5/2012!

Raritetskommittén underkände först fyndet ovan, men gjorde sedan en omgranskning av samtliga de 18 tidigare fynden av arten. Resultatet blev att endast 6 av de gamla fynden kvarstod, samtidigt som Stenungsundsfågeln status ändrades till godkänd! ”Vårt” fynd blir alltså det 7:e i landet; ännu ett fynd godkändes från 2011, varför totalsumman för landet blir 8. Så kan det gå.

Kungsfiskare *Alcedo atthis*

En konstaterad häckning vid Sollumsån, Hjärtum, Lilla Edet (Björn Dellming, Owe Hougström, Jan Johansson m fl) och 1 ex vid Örekilsälven 13 maj (Joachim Thelin). En kungsfiskare sågs också några gånger vid Strömsvattnet, Strömstad i juli–augusti (Urban Edvardsson). I övrigt rapporterades kungsfiskare från två lokaler i januari och två lokaler i augusti–september. Detta jämfört med tio lokaler hösten 2010 och omkring 30 lokaler höstarna 2009 och 2008.

Härfågel *Upupa epops*

Fem fynd av ensamma fåglar blev resultatet under 2011, vilket är lika många som under 2008. Fynddetaljer nedan. Trettonde året i sträck med obsar av arten. Totalt har därmed 78 ex påträffats i landskapet.

1 ex Rågårdsvik, Skaftö, L-l 8 maj (Agneta Blomberg, Dan Blomberg). 1 hane Vrångebäck, Bro, L-l 4 jun (Clary Sandström). 1 ex Koön, Marstrand, K-v 12–13 okt och på Marstrandsön 15–20 okt (Peter Hvass m fl). 1 ex Kleven, Smögen, S-s 12 nov (gnm Jan Artursson). 1 ex Finnsbo, Lyse, L-l 17–19 nov (Lena Säfvendahl, Christoffer Forsberg, Lars Severö, Patrik Eld m fl).

Göktyta *Jynx torquilla*

Tre konstaterade häckningar, detaljer nedan. I övrigt hördes minst 55 ropande ex runtom i landskapet; därutöver har ett flertal enbart sedda fåglar rapporterats. Årets första tyta gäller 1 ex som sågs och hördes ropa vid Otterlyckevägen, Instön,

Kungälv 10 april (Ola Erlandsson), vilket är mycket tidigt. Nästa rapport kom 18 april. Sista obsen var mycket sen, förmodligen den senaste hittills: 1 ex sågs på Saltö, Tjärnö, Strömstad 9 oktober (Björn Mattsson). Näst sista obsen gjordes 1 september.

Konstaterade häckningar: 1 par Tjurpannan, T-m (Jan Johansson, Kajsa Gustafsson). 1 par Grönemad, Ulmekärrsand, T-m (Per Schillander). 1 par Malmön, S-s (Bosse Lindström).

Mindre hackspett *Dendrocopos minor*

Sju konstaterade häckningar har rapporterats; fynddetaljer nedan. Därutöver gjordes observationer under häckningstid (definierad som 25 mars–7 juli) vid ca 97 lokaler, flest i Uddevalla (19), Hisingen (16), Kungälv (12) och Munkedal (10). Samtliga kommuner hade sådana noteringar. Sammantaget blev 2011 det näst bästa året hittills, endast överträffat av 2007 (14 häckningar och 97 lokaler).

Konstaterade häckningar, Strömstad: 1 par Erlandseröds motionsspår (Stefan Karlsson).

Uddevalla: 1 par Holmen, Lane-Ryr och 1 par Älje-Porsens naturreservat (båda Hans Petersson).

Tjärn: 1 par Toröd, Klövedal och 1 par Kyrkofjäll, Klövedal (båda Per Undeland). **Kungälv:** 1 par Otterlyckevägen, Instön (Ola Erlandsson). **Hisingen:** 1 par Fridhem (Per Lundgren).

Tretåig hackspett *Picoides tridactylus*

Elva rapporter under 2011, detaljer nedan. På Bredfjället har fåglar iakttagits under perioden 21 januari–14 oktober, varav 1 trummande hane 7 maj. Tionde året i rad med fynd av den tretåige.

1 hane Haga grustag, Hällevadsholm, M-l 4 jan (Roger Gran). 1 hona Bredfjället, U-a 21 jan (Petra Söderqvist). 1 honf Mannfjäll, Lyckorna, U-a 13 feb (Petter Bohman). 1 hane Fridhems gammelskog, H-n 20 feb–19 mar (Conny Palm, Jan Hellström, Peter Hamrén). 1 honf Lövvikevatten, Dragsmark, U-a 20 feb (Ingemar Strid). 1 hona Mittevättnorna, Svartedalen, K-v 25 mar (Peter Strandvik). 1 trummande hane Bredfjället 7 maj (Lasse Svensson). 1 hane Hensbacka, Foss, M-l 6 aug (Anne-Lis Krantz). 1 hane Bredfjället 27 sep (Lasse Svensson). 1 hona Bredfjället 14 okt (Petra Söderqvist).

Trädlärka *Lullula arborea*

Arten sågs mellan 12 mars och 9 november. Inga tvåsiffriga noteringar har rapporterats.

Sånglärka *Alauda arvensis*

Ett januarifynd: 1 ex Kråkudden, Hönö, Öckerö 31 januari (Bo Brinkhoff, Andreas Hagström). Fem februarifynd, därefter regelbundet rapporterad från 5 mars till och med 12 november. Två observationer gjordes under årets sista månad, kanske gällande samma fågel: 1 ex Rörö, Öckerö 8 december (Stefan Svanberg) och 16 december (Bo Brinkhoff).

Berglärka *Eremophila alpestris*

Fem fynd av totalt nio fåglar, detaljer nedan. Det föregående årets svaga siffror höll alltså i sig. Medianvärdet för 2001–2010 ligger på 32 ex per år, medan 1991–2000

hade en median på 6 ex per år. Diagram över berglärkans förekomst i Bohuslän 1980–2010 återfinns i *Fåglar i Bohuslän* nr 2/2011.

Förårsfynd: 1 ex Haby bukt, Ramsviklandet, S-s 16–19 mar (Stig-Arne Cardevik, Jörgen Olsson, Rune Hixén m fl). 3 ex Härmanö, O-t 10 apr (Lasse Svensson).

Efterårsfynd: 1 ex Skallen, Marstrandsön, K-v 30 okt (Björn Dellming, Peter Hvass). 1 ex Kråkholmen, Edshultshall, O-t 15 nov (Max Allan Niklasson, Stefan Oscarsson). 3 ex Danholmen, Hälleviksstrand, O-t 15 nov (Max Allan Niklasson, Stefan Oscarsson).

Backsvala *Riparia riparia*

Aktiva kolonier har rapporterats från Skogomedammen, Hisingen (max 100 ex); Ucklum, Stenungsund (ca 50 par); Dösebacka, Kungälv (ca 20 par); Flåghult, Strömstad (50 ex, 40 bon). Det är som vanligt svårt att utläsa av uppgifterna på *Svalan* hur många par som verkligen häckade på respektive lokal. Backsvalor i lämplig häckningsmiljö rapporteras också från Terås grustag, Lilla Edet (10 ex); Bräcke grustäkt, Lysegården, Kungälv (20 ex) samt Hensbacka, Munkedal (3 ex). Vid Torslandaviken på Hisingen finns en stor koloni, men den ligger på fel sida landskapsgränsen.

Första backsvalan sågs så tidigt som 4 april, andra obsen kom 14 april; sista för hösten 24 september.

Ladusvala *Hirundo rustica*

Två tidiga noteringar gjordes 3 och 4 april, därefter regelbunden från 10 april. Sista obsen 4 november, näst sista 16 oktober. Flera rapporter om höga antal finns från augusti–september, den högsta siffran är imponerande 4500 sträckande ex. Detaljer nedan.

Höga antal: 500 ex Tolleby tjärn, Stenkyrka, T-n 11 aug (Göran Andersson). 750 ex Tofta kile, K-v 18 aug (Göran Darefelt). 805 ex str Instö lid, Instön, K-v 27 aug (Ola Erlandsson). 675 ex str S Kårsund, Klövedal, T-n 27 aug (Per Undeland). 4500 ex str S Kippholmen, Björlanda, H-n 11 sep (Bo Brinkhoff, Andreas Hagström, Christer Fält). 1500 ex str S Öxnäs, Säve, H-n 11 sep (Roger Eskilsson, Barbro Björkman, Per Björkman, Jesper Knappe).

Hussvala *Delichon urbicum*

Första hussvalan för året sågs 16 april, sista 29 september.

Trädpiplärka *Anthus trivialis*

Första vårobs 15 april, sista för hösten 3 oktober.

Rödstrupig pipplärka *Anthus cervinus*

Ännu ett gott år för den rödstrupiga pipplärkan i landskapet: totalt sågs 13 ex, fördelade på ett vårfynd (1 ex) och 11 höstfynd (12 ex). Samtliga obsar redovisas nedan.

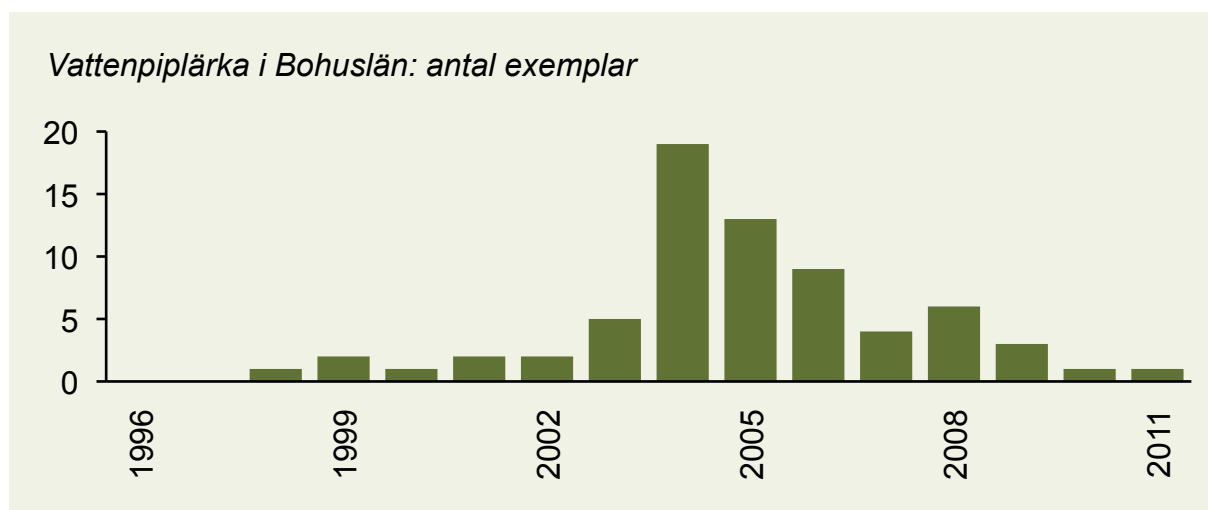
1 ex str mot NO Hyppeln, Ö-ö 10 maj (Bo Brinkhoff). 2 1K Allmags kile, O-t 28 aug (Max Allan Niklasson, Stefan Oscarsson). 1 ex Brastad, L-l 2 sep (Mats Tunsvik). 1 ex Galtölera, T-m 3 sep (Matti Åhlund). 1 ex str mot S Ödsmåls kile, K-v 4 sep (Björn Dellming, Peter Hvass). 1 ex str

mot S Instö lid, Instön, K-v 4 sep (Ola Erlandsson). 1 ex Torslandaviken, H-n 10 sep (Magnus Persson). 1 ex str mot S Tångevik, Ramsvikslandet, S-s 17 sep (Anders Fransson). 1 ex str mot S Instö lid, Instön, K-v 24 sep (Ola Erlandsson). 1 ex Myrekälen, Myckleby, O-t 26 sep (Stefan Oscarsson). 1 ex Gamla soptippen, Strömstad 27 sep (Lars Åke Karlgren). 1 ex Ödsmåls kile, K-v 27 sep (Peter Strandvik).

Vattenpiplärka *Anthus spinoletta* Rr

Ännu ett år med blott ett fynd: 1 ex Ärtholmarna, Hönö, Öckerö 18–27 december (Per Björkman, Barbro Björkman m fl). Totalt har nu ca 49 fynd omfattande omkring 61 ex gjorts i Bohuslän. (De ungefärliga siffrorna kommer sig av att samma individer i vissa fall troligtvis återkommit som övervintrare två eller flera säsonger i rad.)

Förekomsten av vattenpiplärka i Bohuslän sedan det första fyndet 1998 visas i diagrammet nedan. Minskningen började av någon anledning redan innan de två kalla vintrarna 2009–10 och 2010–11.

Gulärla *Motacilla flava*

Bohusläns tynande population tycks sedan länge rymmas på Hisingen, vilket bekräftades också detta år. Häckningar, samtliga från Hisingen: 5 par Torslandaviken (Per Lundgren m fl). 1 par Hökälla (Per Björkman). 1 par Lilla Oxhagen (Tommy Järås). Fynd under häckningstid: Ytterligare 2-3 par observerades i Torslandaviken. Dessutom rapporterades fåglar under häckningstid från Lagmansholmen (Magnus Persson), Bredungen (Lars-Erik Norbäck) samt Stora Oxhagen (Ove Andersson).

Årets första gulärleobs gjordes 20 april, den sista så sent som 18 oktober. Näst senast var den från 2 oktober. En hög notering: 520 sydsträckande ex vid Nötholmen, Hönö, Öckerö 27 augusti (Magnus Unger).

Citronärla *Motacilla citreola* Rr

Äldre fynd: 1 ex sträckte mot S vid Myren, Malmön, Sotenäs 24 september 2005 (Ingemar Åhlund). Fyndet underkändes ”på sin tid”, men har nu efter

omgranskning godkänts av Regionala rapportkommittén. Fyndet är det första som gjorts i Sotenäs kommun.

Därmed har 8 fynd (lika många ex) gjorts i landskapet, fördelade på Uddevalla 3 och Hisingen, Kungälv, Sotenäs, Tjörn och Strömstad 1 vardera. Två gäller vårfynd (27 april 2006 respektive 17 maj 2007) och adulta hanar, resterande sex är höstfynd (gjorda mellan 28 augusti–24 september), som nästan i samtliga fall bestämts till 1K-fåglar, från åren 1995 (Mollön, Uddevalla), 2000 (2), 2002, 2003 och 2005.

Forsärsla *Motacilla cinerea*

Inga vinterfynd detta år, vilket inte inträffat sedan åtminstone 2001. Arten sågs under perioden 4 mars–7 november.

Sädesärsla *Motacilla alba*

Första sädesärslan för året (som dock inte kunde rasbestämmas) påträffades 13 mars, den nästföljande 24 mars. Sista fågeln observerades 20 november.

Engelsk sädesärsla *Motacilla alba yarrellii* Rr

Ett godkänt fynd gjordes under 2011: 1 ex Krossholmen, Torslanda, Hisingen 3 april (Christer Fält). Dessutom två fynd av individer som bedömdes vara hybrider mellan engelsk och vanlig sädesärsla.

Sidensvans *Bombycilla garrulus*

Under våren sågs som mest 140 ex (i Uddevalla), och sista vårrapporten är från 6 maj. Första höstnoteringen kom 8 oktober. De högsta rapporterade siffrorna under efteråret är blygsamma 200 ex, som noterades i både Lysekil och Uddevalla under oktober–november.

Näktergal *Luscinia luscinia*

Omkring 176 sjungande ex har rapporterats. Årets första inrapporterade sjungande fågel hördes 7 maj vid Ersdalen, Hönö. Generellt var ankomsten hos många näktergalar, liksom flera SO-flyttare, sen denna vår. Kommunfördelning av sjungande ex återfinns nedan.

S-ad	T-m	S-s	M-I	L-I	U-a	L-E	O-t	T-n	S-nd	K-v	H-n	Ö-ö
3	5	17	0	11	3	2	21	11	0	19	63	21

Blåhake *Luscinia svecica*

Fjorton ex rastade, varav 13 under våren (10–22 maj) och ett under hösten (21 september). Ett magert år således; se *Fåglar i Bohuslän* nr 1/2009 där artens förekomst 1976–2008 redovisas. Samtliga observationer gjordes vid kustnära lokaler, och flera av vårfåglarna uppmärksammades tack vare att de sjöng.

Västlig svarthakad buskskvätta. Tofta kile, Kungälv 22 maj 2011. Foto: Peter Hvass (www.hvassnatur.se)

Svart rödstjärt *Phoenicurus ochruros*

En häckning konstaterades i Tingstads industriområde, Hisingen (Peter Strandvik, Magnus Lundström, Johan Svedholm m fl). Vid Kasen, Uddevalla hördes en sjungande hane 18 april–8 juni (Hans Petersson, Jörgen Olsson, Sussie Carlström). I övrigt tre tillfälligt sjungande hanar fördelade på Munkedal, Nord-Koster och Lysekil under april–maj, samt ett tiotal ströfynd mellan 3 april–9 november. Inga vinterfynd, med andra ord.

Rödstjärt *Phoenicurus phoenicurus*

Första vårfyndet gjordes 18 april, sista under hösten 8 oktober.

Buskskvätta *Saxicola rubetra*

Första vårobsen gjordes 21 april, sista för hösten 1 oktober.

Svarthakad buskskvätta *Saxicola torquatus* Rr

Fem ensamma svarthakade tillhörande den västliga rasgruppen påträffades under 2011; se nästa text för fynddetaljer. Tolfte året i rad med observationer av arten i

Flodsångare. Björröd, Kode 27 juni 2011. Foto: Lennart Hermansson
(www.tringafoto.se)

landskapet, men fortfarande inga indikationer på häckningsförsök. Därmed har 57 fynd (61 ex) gjorts i Bohuslän, fördelade på 43 fynd (47 ex) av västliga, 5 fynd (5 ex) av vitgumpade och 9 fynd (9 ex) av ej rasbestämda.

”Västlig svarthakad buskskvätta” *Saxicola t. rubicola* Rr

Fyra vår- och ett höstfynd av ensamma skvättor tillhörande denna ras gjordes detta år, fynddetaljer nedan.

1 2K hona Kärlingesund, Dragsmark, U-a 15–16 mar (*Jörgen Olsson, Peter Nilsson, Lennart Hermansson m fl). 1 2K+ hona Härmanö, O-t 28 apr (Stefan Oscarsson). 1 2K+ hane Haby bukt, Ramsviklandet, S-s 17 maj (Jan Artursson, Stig-Arne Cardevik). 1 2K+ hane Tofta kile, K-v 22–24 maj (*Peter Hvass, Björn Dellming, Peter Strandvik m fl). 1 1K hane Fotö, Öckerö 30 sep (Uno Unger, Magnus Unger).

Stenskvätta *Oenanthe oenanthe*

Första vårobsen gjordes 2 april, sista under hösten 10 november.

Ringtrast *Turdus torquatus*

Omkring 150 ringtrastar har rapporterats från vårsträcket, som pågick mellan 3 april och 10 maj, medan 8 ex sågs under höststräcket 9–22 oktober. Inga tvåsiffriga noteringar har inkommit från någon lokal.

Björktrast *Turdus pilaris*

Höga antal: En rapport gällande fler än 1000 ex finns detta år: 1200 ex Yttre Hjälmvik, Kalvöfjorden, Orust 27 oktober (Stefan Avenfors).

Taltrast *Turdus philomelos*

Ett januarifynd: 1 ex Härmanö, Orust 3 januari (Lasse Svensson). Nästa observation gjordes 23 mars. Tre decemberfynd (totalt 4 ex): 1 ex Ärtholmarna, Hönö, Öckerö 21 december (Uno Unger). 1 ex Ersdalsviken, Hönö, Öckerö 24 december (Daniel Steen). 2 ex Ramsön, Stenungsund 31 december (Håkan Aronsson).

Dubbeltrast *Turdus viscivorus*

Inga januarifynd; första vårobservationen kom 27 februari. Tre fynd av ensamma fåglar har rapporterats under årets sista månad: 1 ex Brunnefjäll, Torsby, Kungälv 7 december (Peter Strandvik). 1 ex Dammen, Torsby, Kungälv 30 december (Matti Åhlund). 1 ex Heden, Herrestad, Uddevalla 31 december (Jörgen Olsson).

Gräshoppsångare *Locustella naevia*

Totalt har ca 77 sjungande fåglar rapporterats. Som brukligt dominerar Hisingen stort (ca 39 ex), följd av Kungälv (20), Tanum (12), Munkedal (3), Sotenäs (2) och Lysekil (1). Arten hördes under perioden 25 april till 26 juli. Därefter endast ett fynd: 1 1K ringmärktes vid Industriängarna, Stenungsund 1 oktober (Thomas Liebig, Patrik Bengtsson). Detta är förmodligen den senaste noteringen hittills i Bohuslän.

Flodsångare *Locustella fluviatilis*

Under 2011 gjordes fyra flodsångarfynd i Bohuslän, fynddetaljer nedan. Öckerö och Lilla Edets bohusdel fick sina första fynd detta år; de två övriga gjordes i Kungälv. Sjätte året i rad som arten påträffas i landskapet. Därmed har 38 fynd (lika många ex) gjorts. Kommunvis fördelning: Kungälv 12, Uddevalla 8, Hisingen 7, Tanum 2, Strömstad 2, Lysekil 2, Munkedal 2, Stenungsund 1, Lilla Edet 1 och Öckerö 1. De enda kommuner som saknar fynd är därmed Sotenäs, Orust och Tjörn. Se *Fåglar i Bohuslän 2010* (Fågelåret 2009) för ett diagram över förekomsten 1965–2009.

1 ex Hasteröd, Hjärtum, L-E 5 jun (*Lasse Svensson, Håkan Jacobsson). 1 ex Björkö huvud, Björkö, Ö-ö 6 jun (Hans Zachrisson m fl). 1 ex Björred, Kode, K-v 27–30 jun (*Anders Åberg, Peter Hvass, Peter Strandvik m fl). 1 ex Solberg, Romelanda, K-v 28 jun–4 jul (*Matti Åhlund, Björn Dellming, Peter Strandvik m fl).

Sävsångare *Acrocephalus schoenobaenus*

Omkring 68 sjungande ex har rapporterats detta år, vilket är nytt rekord. Nästan samtliga återfanns som brukligt i den södra delen av landskapet, närmare bestämt i Hisingens bohusdel (ca 37 ex) och i Kungälv (20). Övriga sjungande fåglar fördelade sig som följer: Orust 3, Tjörn 3, Strömstad 2, Uddevalla 2 och Lilla Edet 1. Årets första sävsångare hördes vid Ragnhildsholmen 25 april, och den som ringmärktes 27 augusti på Hönö blev den sista noteringen för året.

Kärrsångare *Acrocephalus palustris*

Arten hördes sjunga från och med 8 maj, medan årets sista fynd gjordes vid Sudda, Hönö 2 september då en fågel ringmärktes på lokalen.

Rörsångare *Acrocephalus scirpaceus*

Den första fågeln sjöng 24 april, medan det sista fyndet gjordes 1 oktober.

Härmsångare *Hippolais icterina*

Första sjungande fågeln rapporterades 7 maj, sista fyndet för året gjordes 14 augusti.

Höksångare *Sylvia nisoria*

Tjurpannan i Tanum tronar även detta år ensam som häcklokal för höksångare i Bohuslän, resultatet blev tre ungar. Ytterligare två observationer gjordes under häckningstid inom samma skärgårdsområde i norra Bohuslän. Därutöver finns också fyra höstfynd: ett från Hisingen (en ringmärkt 1K-fågel) och tre från Öckerö (varav 1 ringmärkt 1K-fågel). Samtliga fynddetaljer återfinns nedan. Se också artikeln om artens förekomst i landskapet i *Fåglar i Bohuslän* 1/2011.

Bland årets Öckeröfynd finner vi också landskapets hittills senaste höksångare, datumet var 15 oktober. Den näst senaste i listorna är också landskapets förstafynd, nämligen en 1K-fågel som sköts i Slävik på Härnäset, Lysekil 13 oktober 1938.

1 par häckade (3 ungar) Tjurpannan, T-m 2 jun–30 jul (Jan Johansson, Owe Hougström, Lennart Appelqvist m fl). 1 honf Långeskär, Havstenssunds skärgård, T-m 7 jun (Matti Åhlund). 1 2K hane Lindön, Havstenssunds skärgård, T-m 13 jun (Thomas Carlsson). **Höstfynd:** 1 1K ringmärkt Torslandaviken, H-n 27 aug (Dan Lundberg). 1 ex ringmärkt Sudda, Hönö, Ö-ö 26 sep (Björn Zachrisson m fl). 1 1K Tjälleviks mosse, Hönö, Ö-ö 9 okt (Mats Raneström). 1 1K Rörö, Ö-ö 15 okt (Ola Wennberg m fl).

Ärtsångare *Sylvia curruca*

Första obsen gjordes 22 april, sista för året 9 oktober (ett av fyra oktoberfynd).

Törnsångare *Sylvia communis*

Första fyndet gjordes 22 april, sista 30 september.

Trädgårdssångare *Sylvia borin*

Första fågeln för året sågs och hördes sjunga vid Utby, Uddevalla redan 30 april. Nästa rapport är från 6 maj. Årets sista trädgårdssångare påträffades i Ersdalen, Hönö så sent som 30 oktober (Svante Söderholm, Elisabeth Stureson), näst sista 1 oktober.

Det senaste höstfyndet i landskapet är från 7 november 1992 och gjordes i Kapelle, Uddevalla. Denna *Sylvia* är alltså tuffare än man kanske tänker sig. Svarthättan står naturligtvis i en klass för sig i det avseendet, men de andra arterna skäms ju inte heller för sig.

Svarthätta *Sylvia atricapilla*

När det gäller förårets vinterfynd sågs 4 fåglar under januari–mars. Nästa obs gjordes 3 april, och den första sjungande svarthättan hördes 18 april. Under december har minst 7 fåglar rapporterats. Fynddetaljer återfinns nedan.

Januari-mars: 1 hane Hönö, Ö-ö 9 jan (Lennart Elg). 1 hona Smögen, S-s 15 jan (Kenneth Johansson m fl). 1 hane Kärna, Torsby, K-v 19 jan (Peter Strandvik). 1 ex Brådal, Tossene, S-s 26 jan (Hans-Olof Johansson). 1 hane Hunnebodalen, Elseberg, Uddevalla 27 jan–12 mar (Per Wohlin, Jan Johansson).

December: 1 honf Nolö, Björkö, Ö-ö 5–12 dec (Peter Hamrén). 1 ex Kissleberg, Herrestad, U-a 10–18 dec (Ingemar Pettersson, Heléne Hansson). 1 honf Skäret, Sund, U-a 11 dec (Kajsa Gustafsson). 1 hane Hunnebodalen, Elseberg, U-a 11–15 dec (Jan Johansson m fl). 1 hane Rörö, Ö-ö 8–16 dec (Stefan Svanberg, Bo Brinkhoff). 1 hane Nya Gärdet, Hönö, Ö-ö 19 dec (Hans Zachrisson). 1 hona Helgered, Björlanda, H-n 26 dec (Märta Boström, Per Boström).

Lundsångare *Phylloscopus trochiloides* Rr

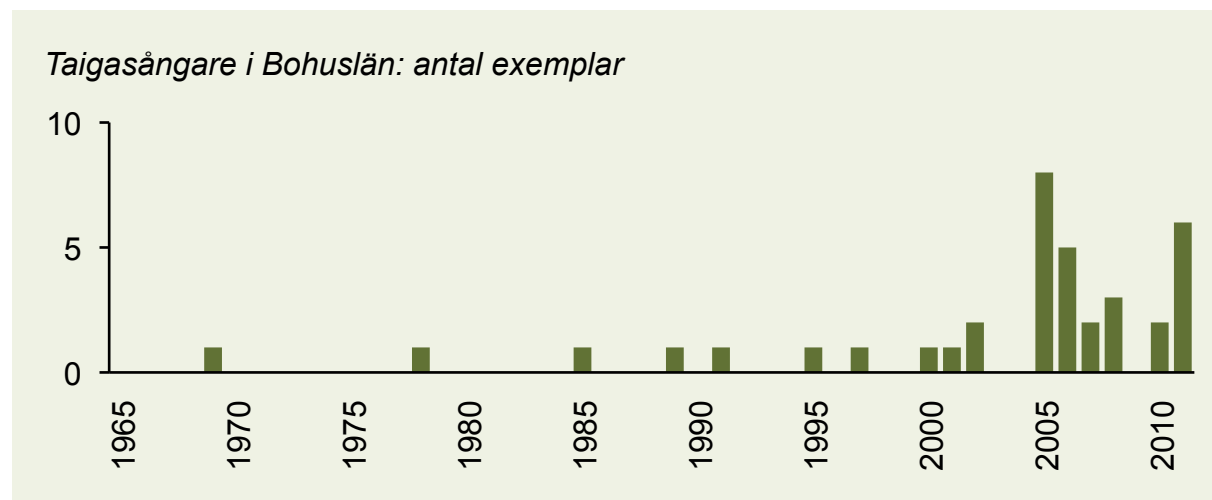
En mindre lundsångarinvasion berörde Sydsverige och även Bohuslän. Årets tre fynd är de första sedan 2006. Därmed har 24 fynd (lika många ex) gjorts i Bohuslän. Fyndet i Öckerö är det första för kommunen. Fördelningen är som följer: Uddevalla 6, Kungälv 4, Lysekil 3, Orust 3, Sotenäs 3, Strömstad 2, Tanum 1, Stenungsund 1 och Öckerö 1.

1 sj ex Runsvallen, Ytterby, K-v 14 maj (Lars Gustafsson). 1 sj ex Hyppeln, Ö-ö 2 jun (Magnus Unger). 1 sj ex Nordens ark, Åbyfjorden, S-s 20 jun (*Pav Johnsson, Lennart Hermansson, Mats Tunsvik).

Taigasångare *Phylloscopus inornatus* Rr

Sex höstfynd innebär det näst bästa året hittills för arten i Bohuslän, och fågelns som sågs 18 september är den tidigaste någonsin (den allra senaste noteringen är från 26 november). Fynddetaljer nedan. Det bästa året är 2005 (8 ex), det tredje bästa 2006 (5 ex). Sammanlagt har nu 37 ex påträffats i landskapet.

Tjörnfyndet är det första för kommunen; nu är det bara Munkedal och Lilla Edets bohusdel som är utan. Fördelningen är som följer: Öckerö 10 ex, Tanum 4,

Stenungsund 4, Uddevalla 3, Sotenäs 3, Lysekil 3, Kungälv 3, Strömstad 2, Hisingen 2, Orust 2 och Tjörn 1.

Kusinen kungsfågelsångaren har däremot inte setts till i Bohuslän sedan 2005, och med sina 17 funna ex halkar den allt längre efter i statistiken. Skillnaden mellan arterna var betydligt mindre vid den tidpunkten, eftersom blott 19 taigasångare hade noterats till och med 2005 (inräknat årets fynd är siffran nu som sagt uppe i hela 37 ex). Den första taigasångaren i Bohuslän upptäcktes 1969.

1 ex Tuvorna, Färlevfjorden, L-l 18 sep (Peter Backman). 1 ex Edshult, Morlanda, O-t 25 sep (Max Allan Niklasson). 1 ex Hyppeln, Ö-ö 2 okt (Christer Fält). 1 ex Grosshamn, Ramsvikslandet, S-s 2 okt (Christer Olsson, Tommy Magnusson, Rolf Sandberg, Karl-Gunnar Rehn). 1 ex Industriängarna, S-nd 7 okt (Torbjörn Arvidsson). 1 ex Toröd, Klövedal, T-n 8 okt (Per Undeland).

Bergsångare *Phylloscopus bonelli* Rr

Sensationellt nog upptäckte Bo Brinkhoff en sjungande bergsångare vid Tjälleviks mosse på Hönö 5 maj. Fågeln fanns kvar även dagen efter, och flera andra skådare fick se och höra den. Detta var första fyndet för Västkusten och därmed också i Bohuslän, samt det sjunde i landet. Se också Bos berättelse i *Fåglar i Bohuslän* 1/2012, där även kommentarer och ett foto återfinns.

Grönsångare *Phylloscopus sibilatrix*

Första grönsångaren hördes sjunga 10 april, nästa 19 april och den sista noteringen för året gjordes 11 augusti.

Gransångare *Phylloscopus collybita*

Första fågeln sågs och hördes sjunga 25 mars. Årets sista gransångare påträffades 22 november.

Lövsångare *Phylloscopus trochilus*

Första fyndet gjordes 15 april (tillika en sjungande fågel), sista 13 oktober (som ett av fyra oktoberfynd).

Brandkronad kungsfågel *Regulus ignicapilla* Rr

För tredje året i rad gjordes fynd av brandkronad kungsfågel i Bohuslän: 1 hane sågs på Härön, Tjörn 21 april (Lasse Svensson). Ny art för Tjörn. Därmed föreligger 13 fynd (lika många ex) i landskapet, fördelade på Orust 4, Öckerö 4, Sotenäs 2, Tanum 1, Hisingen 1 och Tjörn 1. Månadsfördelningen är april 8 ex, maj 4 och oktober 1.

Grå flugsnappare *Muscicapa striata*

Första fågeln sågs 30 april, medan sista obsen gjordes 25 september.

Mindre flugsnappare *Ficedula parva*

Som vanligt under de senaste tio åren, något eller några fynd utan tecken till

häckning. I år gjordes två vårfynd: 1 2K hane Hyppeln, Öckerö 23–24 maj (Bo Brinkhoff m fl) och 1 adult hane Södra Anneröd, Tossene, Sotenäs 15 juni (Hans-Olof Johansson, Lennart Hermansson, Jan Artursson m fl).

Svartvit flugsnappare *Ficedula hypoleuca*

Årets första observation gjordes 20 april, sista 9 september.

Skäggmes *Panurus biarmicus*

En kraftig minskning av skäggmesfynden har, inte oväntat, skett efter två kalla vintrar. Häckning som vanligt noterad vid Tofta kile, Kungälv (ca 10 par 2011, mot 20 par 2010 och 30 par 2009). Under efteråret sågs här som mest ca 50 ex 25 september (Peter Hvass m fl) och 15 ex 2 december (Peter Strandvik). Övriga fynd under häckningstid: Upp till 3 ex Torslandaviken, Hisingen 9–16 april (Magnus Persson m fl) och 1 ex Ejgdetjärn, Kämpersvik, Tanum 8 maj (Stefan Malm m fl).

I övrigt bara ett januarifynd i Stenungsund och några ströfynd främst under vintern och hösten: 6 ex Sudda, Hönö, Öckerö 6 januari–11 mars och 14 ex samma lokal 29 oktober (Hans Zachrisson m fl). 3 ex Torslandaviken, Hisingen 9 april (Stephan Sundström). 2 ex Kippholmen-Öxnäs-Ragnhildsholmen, Hisingen 26 september–3 oktober (Per Lundgren, Johan Svedholm, Martin Oomen). 6 ex Bovik, Björkö, Öckerö 24 oktober (Bo Brinkhoff m fl). 4 ex Haby bukt, Ramsvikslandet, Sotenäs 5 november (Hans Petersson, Mikael Korpi). 4 ex Industriängarna, Stenungsund 5 november (Thomas Liebig, Anders Emanuelsson).

Sommargylling *Oriolus oriolus*

Tre fynd av tillfälligt sjungande gyllingar har rapporterats under sista majdekaden, precis som under 2010. Fynddetaljer nedan. Därmed har arten påträffats i landskapet tio år i rad, och antalet fynd är 83 (86 ex). Antalet exemplar fördelar sig så här mellan kommunerna: Hisingen 22, Uddevalla 12, Orust 10, Kungälv 9, Stenungsund 7, Strömstad 7, Lysekil 6, Tjörn 4, Munkedal 4, Tanum 2, Öckerö 2 och Sotenäs 1. Endast Lilla Edets bohusdel saknar fynd (men saknar sannerligen inte lämpliga lokaler!). I 2010 års nummer av *Fåglar i Bohuslän* (Fågelåret 2009) finns ett diagram över artens uppträdande i landskapet 1965–2009.

1 sj ex Hålkedalskilen, S-ad 21 maj (Göte Andersson). 1 sj ex Blomsholm, Skee, S-ad 25 maj (Lars Åke Karlgren). 1 2K hane Torreby, M-l 30–31 maj (*Lennart Hermansson, Joachim Thelin, Nisse Henriksson m fl).

Törnskata *Lanius collurio*

Törnskatan valdes som inventeringsart i Bohuslän under 2011, i avsikt att uppmärksamma en eventuell minskning hos beståndet. Det är naturligtvis svårt att dra slutsatser när det gäller spontanrapporterade törnskator, eftersom många par lär gömma sig på mindre välbesökta inlandslokaler som hyggen och skogsgläntor. Resultatet blev i vilket fall 41 häckningar, vilka fördelade sig på: *Strömstad* 7, samt

Ungfågel från Sveriges västligaste häckning av törnskata. Valnäs, Nord-Koster 2 juni 2011. Foto: Olof Kosterberg

2 revir. Tanum 4, samt 2 revir. Sotenäs 2. Munkedal 2. Lysekil 1, samt 1 varnande fågel. Uddevalla 10, samt 6 revir. Orust 2. Tjörn 5, samt 2 revir. Stenungsund 2, samt 3 revir. Lilla Edet 0. Kungälv 4, samt 1 revir. Hisingen 1. Öckerö 1.

Första törnskatan noterades 19 maj, sista så sent som 20 oktober, näst sista mer normala 18 september. Oktoberfyndet gjordes i Sotenäs och gällde 1 1K-fågel vid Dammbacken, Ramsvikslandet (Peter Backman, Hans Petersson). I likhet med näktergal och andra SO-flyttare anlände arten sent och i låga antal detta år.

Varfågel *Lanius excubitor*

Sista vårfyndet gjordes så sent som 7 maj, och höstens första varfågel sågs 10 september.

Det har rapporterats några riktigt sena vårfynd genom åren (men inte 2011), och man kan bara hoppas att respektive observatör vid de tillfällena säkerställde att det inte rörde sig om en svartpannad törnskata!

Råka *Corvus frugilegus*

Några för bohuslänska förhållanden höga sträcksiffror noterades i Öckerö kommun under oktober: 83 ex mot S Kråkudden, Hönö 20 oktober (Martin Oomen, Magnus Strömberg, Silke Klick). 105 ex mot SV Kråkudden, Hönö 21 oktober (Magnus Rahm, Magnus Strömberg, Peter Strandvik, Silke Klick). 66 ex mot S Rörö 23 oktober (Bo Brinkhoff, Ola Wennberg).

Svartkråka *Corvus corone corone*

Nio fynd av ensamma fåglar gjordes under 2011, vilket är ett normalt resultat.

1 ex Tagenetippen, H-n 30 jan (Johan Svedholm). 1 ex Karingön, O-t 20 mar (Folke Sjöberg). 1 ex Torslandaviken, H-n 10 apr–19 maj (Daniel Gustafsson). 1 ex Restad, Krokstad, M-l 16 apr (gnm Joachim Thelin). 1 ex Hönö-Öckerö-Hyppehn, Ö-ö 17 apr–3 jun (Magnus Unger). 1 ex str O Kråke fjord, Klövedal, T-n 20 apr (Per Undeland). 1 ex Fotö-Hönö, Ö-ö 11 sep–8 okt (Uno Unger). 1 ex Solberga, K-v 15 okt (Björn Dellming). 1 ex Ödsmåls kile, K-v 20 okt (Mats Raneström).

Stare *Sturnus vulgaris*

260 starar rastade vid Anrås by, Stora Höga, Stenungsund 26 december (Per Undeland). Detta är såvitt känt den största decemberflock som observerats i landskapet.

Rosenstare *Pastor roseus* Rr

En adult hane höll till vid Ögården, Hamburgö, Tanum 23–27 maj (Lars-Ivar Ödbrant, Majken Ödbrant m fl). Fågeln hade redan funnits på platsen flera dagar, kanske en vecka. Därmed har 11 fynd (12 ex) gjorts i landskapet.

Fördelning mellan kommunerna: Öckerö 4 ex, Hisingen 3, Kungälv 2, Tanum 2 och Sotenäs 1. *Fördelning på månader (och ålder):* maj 2 ex (varav 1 2K, som sågs in i juni, samt 1 ad), juni 1 (ad), augusti 1 (ad), september 6 (1K) och oktober 2 (1K). Siffrorna har korrigerats sedan förra gången. Landskapets första rosenstare var en adult fågel som sågs vid Mjölkeröd, Tanum 3 augusti 1996.

Gulhämpling *Serinus serinus* Rr

Två ex sågs vid Kippholmen, Björlanda, Hisingen 8 maj (Roger Eskilsson m fl). Detta var det 13:e fyndet (totalt 18 ex) i Bohuslän, och arten har nu setts tre år i rad. Kommunfördelning: Uddevalla 4 fynd, Hisingen 3, Orust 2, Kungälv 2, Lysekil 1 och Sotenäs 1.

Steglits *Carduelis carduelis*

En konstaterad häckning har rapporterats från Orust, och 1K-fåglar har setts på flera håll i landskapet. Dessutom har minst nio lokaler med sjungande fåglar i maj–juni rapporterats, fördelade på Hisingen (3), Kungälv (1), Stenungsund (1), Orust (1), Uddevalla (1), Munkedal (1) och Tanum (1). En mängd andra obsar under häckningstid föreligger också, varför uppgifterna ovan säkerligen är missvisande.

Bändelkorsnäbb. Lillhagsplurret, Hisingen 2 januari 2011. Foto: Peter Hvass (www.hvassnatur.se)

Tanum stod för de största flockarna både under våren (18 ex 24 februari) och efteråret (45 ex 26 november).

Hämpling *Carduelis cannabina*

Första noteringen gjordes 23 mars, sista för året 23 oktober.

Vinterhämpling *Carduelis flavirostris*

Sista obsen under våren gjordes 8 maj, näst sista 25 april. Den första för hösten rapporterades 3 oktober. Största flocken under året var 132 ex Torslandaviken, Hisingen 17 oktober (Magnus Persson).

Bändelkorsnäbb *Loxia leucoptera*

År 2002 inträffade den hittills överlägset kraftigaste invasionen av bändelkorsnäbb i landskapet, då ca 80 ex rapporterades mellan 6 augusti och 7 december. Arten har varit näst intill årlig sedan dess (den uteblev endast 2006) med 2-12 fynd per år.

När Peter Strandvik rapporterade en bändel från Syd-Koster 23 juli 2011 så blev detta inledningen till en formidabel invasion: omkring 350 ex sågs under resten av

Bändelkorsnäbb. Lillhagsplurret, Hisingen 2 januari 2011. Foto: Peter Hvass (www.hvassnatur.se)

året, och fynd gjordes i alla kommuner utom Sotenäs och Lilla Edet (bohusdelen). Följande månadsvisa fynd- och totalsiffror är ungefärliga: *juli* 5 fynd/8 ex, *augusti* 26/107, *september* 9/30, *oktober* 6/9, *november* 17/167 och *december* 7/36.

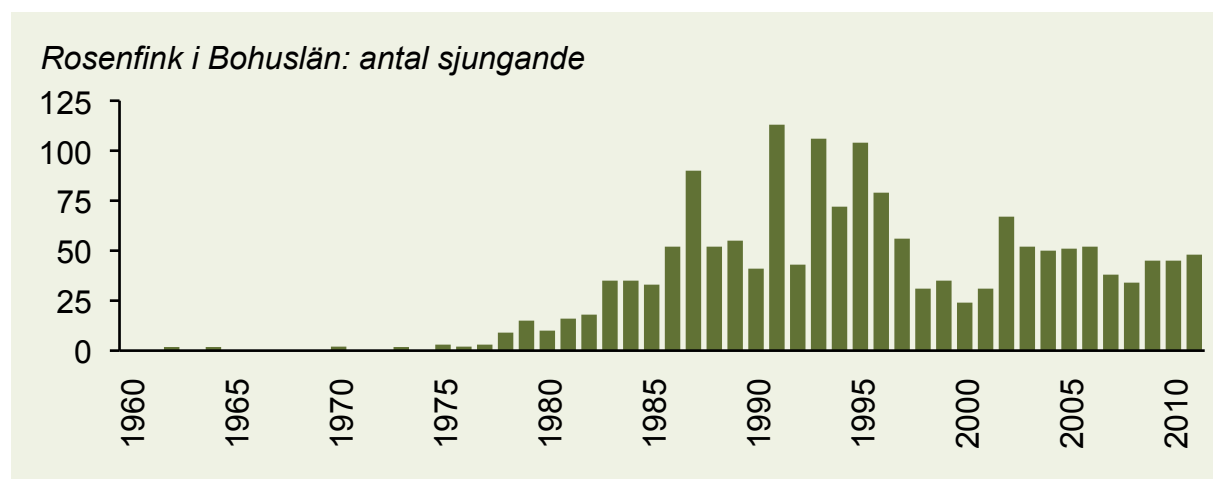
På några lokaler sågs fåglar under flera dagar och i olika omgångar och antal, vilket gör att totalsiffrorna kan ha varit större än de som anges ovan. De bästa lokalerna var som följer: *Lillhagsparken, Hisingen* (som mest 44 ex 18 november), *Fridhem, Hisingen* (som mest 30 ex 12 november) och *Bulid, Uddevalla* (som mest 27 ex 12 november). Den förstnämnda lokalen hade goda antal (som mest 30 ex) ännu i december, medan det i övrigt den månaden endast rapporterades enstaka fåglar.

I augusti sågs flest fåglar i Uddevalla och Öckerö och i september var Kungälv överlägsen, medan summorna i juli och oktober var försumbara. De stora antalen kom inte förrän i november på Hisingen, som skåpade ut de andra kommunerna under årets två sista månader (i Uddevalla sågs dock 28 ex i november). Invasionen pågick sedan ända till 21 mars 2012, men återstoden får redovisas i nästa årssammanställning.

Rosenfink *Carpodacus erythrinus*

Omkring 48 sjungande rosenfinkar har rapporterats detta år, dvs ungefär samma siffra som under de två föregående åren. Det finns också flera uppgifter om enbart observerade fåglar, samt 2 ex som ringmärktes vid Sudda, Hönö 30–31 augusti (Björn Zachrisson m fl). Fördelningen av de sjungande fåglarna återfinns nedan. De första rosenfinkarna hördes 26 maj och den sista 13 juli. Årets sista fynd, 1 honfärgat ex vid Tjälleviks mosse, Hönö (Jon Håkansson), gjordes så sent som 1 oktober, vilket sannolikt är det senaste datumet någonsin i Bohuslän. Näst sista fågeln sågs 27 augusti. Förekomsten av sjungande rosenfinkar i kommunerna 2011 och i Bohuslän 1965–2011 redovisas nedan. Bohusläns första rosenfink, en outfärgad hane, sågs och hördes sjunga på Skaftö, Lysekil 7 juni 1962.

S-ad	T-m	S-s	M-l	L-l	U-a	L-E	O-t	T-n	S-nd	K-v	H-n	Ö-ö
10	2	0	4	0	1	3	0	2	1	0	23	2

Tallbit *Pinicola enucleator*

En honfärgad fågel sågs vid Sillebukten, Saltö, Strömstad 24 september (Matti Åhlund), vilket utgör årets enda fynd.

Lappsparv *Calcarius lapponicus*

Totalt gjordes 39 fynd (50 ex) detta år, fördelade på 17 (23 ex) under perioden 6 april–3 maj och 22 fynd (27 ex) mellan 10 september–12 november. Detta är den högsta årssumman sedan 2005, då 68 ex rapporterades.

Snösparv *Plectrophenax nivalis*

Sista vårobsen gjordes 13 april och första höstobsen 9 oktober. Största flocken var 75 ex Pompa strandäng, Ryskärsfjorden, Kungälv 30 december (Karl-Johan Bondeson).

Ortolansparv *Emberiza hortulana*

Ett vår- och tre höstfynd, samtliga gällande ensamma fåglar. Ett litet fall framåt

Dvärgsparv. Sudda, Hönö 17 september 2011. Foto: Uno Unger

från fjolårets enda exemplar. Ett diagram över artens förekomst i landskapet under perioden 1980–2010 återfinns i *Fåglar i Bohuslän 2/2011*.

1 ex Kråkudden, Hönö, Ö-ö 7 maj (Christoffer Forsberg). 1 ex Tjurholmen, K-v 4 sep (Ingemar Åhlund). 1 ex Öxnäs, Säve, H-n 8 sep (Per Lundgren). 1 ex Öxnäs, Säve, H-n 28 sep (Bo Brinkhoff).

Dvärgsparv *Emberiza pusilla* Rr

En 1K-fågel ringmärktes vid Sudda på Hönö 17 september och blev Bohusläns tionde fynd av arten (Björn Zachrisson m fl). Samtliga bohuslänska fynd av dvärgsparv gäller ensamma fåglar och fördelningen mellan kommunerna är Stenungsund 2, Uddevalla 2, Öckerö 2, samt Hisingen, Orust, Tanum och Kungälv 1 vardera. Fem fynd är från september–oktober och övriga från januari–mars.

Sävsparv *Emberiza schoeniclus*

Ett januarifynd. Första obsen därefter kom 12 mars, och första sjungande fågeln rapporterades 19 mars. Sex decemberfynd gjordes också; vinterfynden redovisas nedan.

Januari: 1 ex Torslandaviken, H-n 27 jan (Bo Brinkhoff). **December:** 1–2 ex Hålkedalskilen, S-ad 11–18 dec (Lars Åke Karlgren). 1–2 ex Mollön, Herrestad, U-a 12–14 dec (Jan Johansson, Hans Pettersson). 1 ex Haby bukt, Ramsviklandet, S-s 14 dec (Hans Petersson). 1 ex Kvillehed, Nordre älv, H-n 18 dec (Mats Raneström). 2 ex Metesten, Harestad, K-v 24 dec (Maria Aronsson). 1 hane Ersdalen, Hönö, Ö-ö 28 dec (Hans Petersson, Mikael Korpi).

Så här rapporterar du

En fågelrapport blir ingenting utan rapportunderlag, och det är du som står för rapporterna. Vissa rapporterar allt de ser, andra väljer ut det viktigaste. Hur du gör avgör du själv. Det viktigaste är att du rapporterar.

När?

Vi rekommenderar att du rapporterar dina fynd så snart som möjligt efter observationstillfället. Dels för att det kan finnas andra personer som är intresserade att se just det du sett, och dels för att det minskar risken att du glömmer av att rapportera senare. Vill du trots allt skicka en årssammanställning är det naturligtvis bättre än att inte rapportera alls. Adress hittar du nedan.

Vad?

Rapporterar du till Artportalen (se nedan) är det helt upp till dig hur mycket du rapporterar. Vill du lägga in alla dina fynd går det bra, vill du bara lägga in en del går också det bra. Vi vill dock gärna att du åtminstone rapporterar motsvarande det vi presenterar i den här fågelrapporten. För en detaljerad **rapportmall** art för art, se www.artportalen.se/birds/fyndstatus.asp (välj *Bohuslän* under rapportområde och klicka på *Ändra urval*).

Hur?

Vi rekommenderar att du rapporterar dina fynd via Artportalen (Svalan) på adress www.artportalen.se/birds. Inmatning kan göras direkt via onlineformulär eller via Excel, och är smidigt när man väl fått in vanan. Hjälp att komma igång hittar du på www.kustobsar.se under sektionen *Rapportera*. Om du saknar tillgång till internet går det fortfarande bra att skicka in en årssammanställning till nedanstående adress (om du har minsta möjlighet att själv lägga in dina fynd är vi mycket tacksamma om du gör det eftersom det besparar oss mycket arbete).

Raritetsrapporter

För vissa fynd (rariteter och extremt tidiga/sena fynd) kräver vi att en beskrivning av fyndet lämnas in. Om det finns bilder på fågeln behöver beskrivningen inte vara lika omfattande som när bilder saknas. Har du rapporterat dina fynd via Artportalen (se ovan) kommer observationen att finnas under rubriken *Odokumenterade Rk- och Rrk-arter* (även kallad *skuldlistan*) som visas på första sidan när du loggat in. Följ länkarna och fyll i din rapport direkt på skärmen. Vill du skicka in en rapport via post eller e-post använder du adresserna nedan. Vi ser dock helst att rapporten läggs in via Artportalen. Vilka arter som kräver beskrivning framgår av rapportmallen (se ovan).

Rapportmottagare Lars Viktorsson, Stenbackevägen 5, 451 34 Uddevalla
E-post: lars.v@spray.se Tel 0705-82 22 49

Ovanstående text är plagierad från Fåglar i Göteborgstrakten 2007

BohOF-prylar

Nu kan ni handla några prylar med vår fina logga på. Loggan är ett broderat märke som sitter på alla produkter förutom de som är närmast kroppen för att inte tappa passform. Därför är det screentryck på bl a T-shirtsen. Överskottet går oavkortat till BohOF för bl a fågel-skydd och att utöka intresset för ornitologi i Bohuslän.

Mer information
finns på
www.bohof.com

Bo lugnt och skönt i våra stugor och lägenheter
mitt i Ramsvikslandets naturreservat.

Öppet året om

Helena & Martin Bohlin

Ramsviks Övergård

Hunnebostrand

0523-581 84

070-494 38 26

martin.bohlin@telia.com

www.ramsviksovergard.se

Foto: Elvor Ohlin (<http://picasaweb.google.se/Elvorfoto>)

Styrelsen i Bohusläns Ornitologiska Förening

(gäller fram till årsmötet 2013)

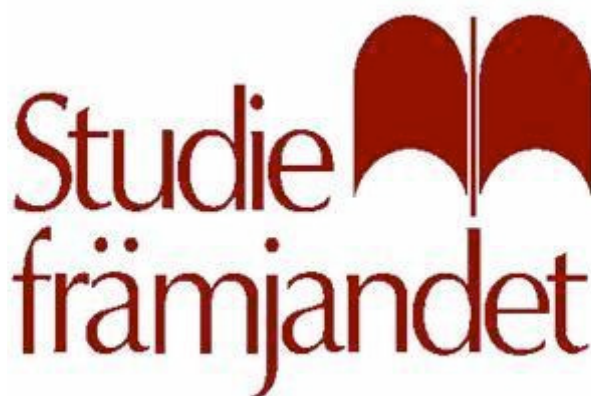
Tf ordförande & kassör	Stefan Malm stefan.malm@borealisgroup.com Mobil 0738-00 86 07
Sekreterare	Kenneth Johansson kennethgjohansson@telia.com Tel 0522-375 24, mobil 0702-31 65 91
Kläder & aktiviteter	Sussie Carlström sussie@alltidreklam.se Tel 0522-184 01, mobil 0736-90 41 60
Program & aktiviteter	Lennart Hermansson kurt.lennart@telia.com Tel 0524-213 38, mobil 0702-67 05 84
Redaktör & web	Torbjörn Arvidsson torbjorn.arvidsson@bohuslaningen.se Mobil 0702-38 73 04
Fågelskydd	Jan Artursson soteguiden@telia.com Tel 0523-301 31, mobil 0703-53 70 62
Ledamot	Kent Wilhelmsson kentawille@hotmail.com Tel 0526-127 55, mobil 0707-16 13 29

Kommunombud

Kungälv	Gunnar Wikman	Tel 0303-22 00 62
Lysekil	Mats Tunsvik	Tel 0523-403 44
Munkedal	Joachim Thelin	Tel 0524-127 93
Orust	Stefan Oscarsson	Tel 0304-107 54
Sotenäs	Jan Artursson	Tel 0523-301 31
Stenungsund	Magnus Larsson	Tel 0303-845 33
Strömstad	Kent Wilhelmsson	Tel 0526-127 55
Tanum	Göran Strömberg	Tel 0525-292 95
Tjörn	Per Undeland	Tel 0738-54 24 64
Uddevalla	Ronny Charlesson	Tel 0522-233 61

Rapportmottagare

Lars Viktorsson Stenbackevägen 5, 451 34 Uddevalla
E-post: lars.v@spray.se Tel 0705-82 22 49

Bohusläns Ornitologiska Förening 2012